

Duyên Anh

NHỮNG ĐỨA TRẺ THÁI-BÌNH

Phần III: Gửi vào cách mạng

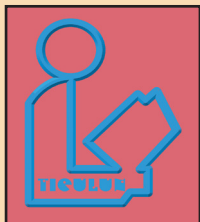
CON THÚY

NHỮNG ĐỨA TRẺ THÁI BÌNH

Phần III : Gửi Vào Cách Mạng

CON THÚY

DUYÊN ANH

LTS : Vì đây là cuốn tiểu thuyết lịch sử, nhất là chúng tôi lục đăng cốt đề thể hệ trẻ biết những sự việc xảy ra vào thời kỳ tác giả viết, do đó có đôi chỗ lầm lẫn về sự kiện, chúng tôi mạn phép ghi nhận như sau :

Tuần Lễ Vàng được tổ chức vào ngày 8-9-1945, một ngày trước khi quân đội Trung Hoa Quốc Gia đầu tiên tới (9-9), thì chưa thể có chuyện thủ tiêu sĩ quan Tàu ở Thái Bình như trong đoạn 55, và quân Tàu chỉ bắt đầu rút ngày 10-6-1946.

Do đó, chúng tôi xin đề nghị độc giả, sau đoạn 49, đọc nhảy qua đoạn 55, nhưng bỏ chuyện thủ tiêu, rồi mới đọc tiếp trở lại đoạn 50 cho đến hết, vừa hợp lý, vừa đúng sự thực.

- 41 -

Trời bỗng trở lạnh. Mới đêm trước còn oi nồng, sáng sau, không khí đã dịu mát, cơ hồ bước chân mùa thu lén về, trong giấc ngủ nửa khuya của dân tỉnh lỵ. Mùa hạ đã hết đâu. Những con tu hú cuối cùng chưa chịu dòi miền xuôi. Nước sông Trà Lý vẫn dâng cao, ngầu đỏ phù sa. Họ hàng nhà ve sầu vẫn rên rĩ điệu nhạc buồn hoài.

Vũ dậy thật sớm. Nó ngồi ngoài cửa, chờ bánh tây thịt quay của Phương hen. Vũ mê bánh tây thịt quay của Phương hen, đến nỗi nhớ cả những ngày con nước, Phương hen nằm nhà đạo nhạc cò cữ, không đi bán bánh. Phương hen là người bạn thân của bọn thằng Vũ. Chỉ bọn thằng Vũ mới được bóc thịt quay nhét vào bánh. Phương hen không tính thêm tiền hay kỳ kèo gì cả. Phương hen thì khoái bọn thằng Vũ, chúng nó trung thành với bánh tây thịt quay của Phương hen. Chúng nó ăn bánh tây, suốt niên học. Hôm nào Phương hen bị lên cơn hen nằm nhà, bọn thằng Vũ mới chịu ăn bánh cuốn, ăn phở điểm tâm. Bánh tây thịt quay, bánh tây chả quế, chả bò nhiều duyên nợ với học trò lắm. Ở Hà Nội, bánh tây chả bò ngon hơn bánh tây thịt quay ở Thái Bình. Nhưng Vũ cứ nhớ bánh tây thịt quay của Phương hen.

Vậy mà, sáng nay, Phương hen đến muộn, như mặt trời dậy muộn. Ngày con nước lớn qua rồi, giờ này, Phương hen chưa đi bán bánh, chắc là Phương hen bận việc. Phở xá mỗi lúc một tấp nập. Tiếng rao quà bánh ơ ơ. Thị xã dễ yêu nhất vào buổi sáng, buổi trưa, và đêm khuya. Những sáng mùa đông, vừa tung chăn, đã nghe tiếng rao bánh hấp, bánh khúc, chỉ muốn ăn ngay, không thiết rửa mặt, đánh răng. Những trưa hè, nghe hàng đậu hoa, hàng canh bánh đa mời mọc, quên cả mệt nhọc. Ban đêm, buồn ngủ trĩu mắt, nghe ông già bán lục tàu xá, bỗng tỉnh ngủ. Học xong bài thi, có chú khách bán xôi lập xưởng, phải vét tiền, chạy ra làm một đĩa. Những miếng lập xưởng mỏng dính, như giấy viết thư, điểm lơ thơ trên đĩa xôi trắng, hay giọt nước hoa trong vắt nhỏ xuống bát lục tàu xá, sao mà lưu luyến thế !

Vũ định mua xôi lúa, nhâm nhá chất ngậy bùi của hành phi mỡ vàng óng, rồi tới rử Côn, Luyến, Long đi câu cá rô dưới An Tập. Vũ đã rang gạo, giã nhõ, rây bột, nghiền mịn làm mồi câu, từ hôm qua. Câu cá rô bằng mồi bột gạo rang nghiền mịn sạch tay, chứ không hẳn như câu bằng mồi tép ương. Vũ cũng để dành một hộp mai cua thối. Nếu bọn thằng Côn thích câu cá rô, thì vào Phúc Khánh câu. Vũ tính toán rất kỹ lưỡng những ngày hè sắp hết. Đêm nay, bọn nó về Đoan Túc câu cá trê. Câu cá trê thích nhất. Khi giật chú cá lên, dưới

ánh trắng, chú cá đen nhảy giãy giữa, miệng kêu ọ ọ. Gỡ chú cá trê khỏi lưỡi câu mất công lắm ! Lớ ngớ, bị ngạnh nó đâm vào tay, nhức buốt cả đêm. Thằng Khoa đã bị ngạnh cá trê đâm. Nó đau quá, vát cả cá lẫn cần câu xuống ao.

Vũ đứng dậy, vươn vai. Nó chưa kịp đi vào nhà bếp lấy bát đi mua xôi lúa, thì nghe thấy một loạt súng nổ, ở phía cầu Bo. Rồi, những bước chân chạy huỳnh huých trên đường phố. Phố xá đua nhau đóng cửa. Thị xã như sống lại ngày Nhật đảo chính Pháp. Một lát, toán lính Nhật và hai người thông ngôn, súng cầm hai tay, gấn lưỡi lê, cầm đầu chạy. Toán lính Nhật canh giữ cầu Kiến Xương đây. Vũ không sợ hãi. Nó bước ra hè, đứng xem ai đuổi Nhật. Súng bắn chỉ thiên đòm đòm. Từ phía cầu Kiến Xương, hàng chục người mặc quần áo nâu, kẻ đeo súng trường, kẻ cầm dao, rượt lính Nhật. Họ vừa chạy, vừa la hét :

- Đồng bào nằm xuống !

Dân thị xã đã tập phòng thủ thụ động, nằm hết xuống vỉa hè, khe cống. Một người giơ khẩu súng lục, bắn liên hai phát, hô lớn :

- Đả đảo Nhật lùn.

Vũ sướng mê toi. Nó biết, thầy Đàn đã về thị xã đánh đuổi Nhật. Nước ta sắp độc lập. Vũ muốn phóng ngay tới nhà thằng Côn, đập cửa nhà nó thình thình, báo tin mừng thầy mình đã về.

- Đồng bào nằm xuống, kéo Nhật lùn bắn chết !

Người khác vung lưỡi kiếm :

- Đả đảo phát xít Nhật !

Vũ ngóc đầu lên :

- Đả đảo...

Rồi, nó vùng dậy, ba chân bốn cẳng chạy tới nhà thằng Côn. Hai đứa gặp nhau giữa đường. Côn ôm chặt lấy Vũ :

- Bô tao bảo Nhật thua bết tĩ.

Vũ nghiêng răng :

- Đi bắt một thằng Nhật, trói chặt tay, dẫn nó điếu phỏ.

Côn giậm chân :

- Nhất định, tao trả thù cho thằng Vọng.

Hai thằng bé nhảy cõn. Khuôn mặt chúng rạng rỡ. Bốn con mắt long lanh. Mặt trời bỗng chui khỏi đám mây u ám. Thị xã ngập ánh nắng. Lá cây xanh mướt. Vũ nắm chặt tay Côn, chạy đi gọi Luyện, Long. Bốn đứa trẻ theo đuôi đám người mặc quần áo nâu, ào ào tràn lên phố chính. Bên kia cầu Bo, đoàn người ùa vào thị xã, đông như kiến. Lính Nhật canh giữ cầu Bo cũng chạy dài. Bên ta ngấm lính Nhật nổ súng. Lính Nhật không ngã tên nào. Côn mím môi, nhăn nhó :

- Lính khố xanh bắn như củ thiêu biu !

Những người mặc quần áo nâu, mang súng, đều là lính khố xanh. Sau ngày Nhật đảo chính Pháp, lính khố xanh biến thành thành An Vệ Dân. Bốn thằng Vũ quen mặt hết lính khố xanh của thị xã. Luyện tiếc rẻ :

- Tao quên súng cao su ở nhà rồi. Ông mà tiu đạn sỏi, Nhật lùn sẽ ngã sấp mặt.

Hai bên đuổi, chạy. Bên đuổi bắn liên tiếp. Đạn toàn trệch. Có người đứng lại, nâng súng ngang vai, ngắm hàng phút đồng hồ mới bóp cò. Đạn không chịu nổ ! Long cười khúc khích :

- Đạn bên ta thôi !

Đến gần nhà thương, một người lính Nhật quay lại bắn. Hai người áo nâu trúng đạn, ngã gục giữa đường, máu chảy lênh láng. Quân ta đang chạy nhanh, bèn phanh chân. Chờ lính Nhật chạy xa tầm súng, quân ta mới tiếp tục đuổi. Ở những phố khác, quân ta chết nhiều, mà Nhật chẳng việc gì. Bọn thằng Vũ ức quân ta vô cùng. Con nhà Côn mở miệng là chê «lính khổ xanh bắn như củ thiêu biu ! « Lính Nhật kéo nhau về Câu lạc bộ. Quân ta không dám tiến vào. Một người đeo súng lục ngang hông, nắm trái đấm giờ ngang vai, đồng dặc nói :

- Phát xít Nhật bị vây rồi. Anh em chờ lệnh tiêu diệt chúng.

Những khẩu súng mát cơ tông nạp đạn rầm rập. Lưỡi lê gắn đầu súng. Lưỡi lê chĩa sáng bóng tí ti ông cụ nào. Chỉ có những con mắt là sáng thôi. Người đeo súng lục hô to :

- Đả đảo phát xít Nhật !

Hàng trăm bàn tay nắm chắc giờ cao, hét muốn vỡ tung lồng phổi :

- Đả đảo...

- Đả đảo Việt gian liêm gót giày Nhật !

- Đả đảo...

- Cách mạng thành công muôn năm !

- Muôn năm...

Người đeo súng lục, khuôn mặt nhễ nhại mồ hôi, dáng điệu anh dũng, gân cổ :

- Ta hát mừng cách mạng ! Chú ý : Đoàn quân Việt Nam đi, chung lòng cứu quốc, một, hai, ba...

Bài hát mới lạ, không ai thuộc. Chỉ độ mười người hát theo :

- Đoàn quân Việt Nam đi, chung lòng cứu quốc, bước chân dồn vang trên đường gập ghềnh xa...

Ngay cả những người lính khố xanh, mặc quần áo nâu, tay lăm lăm súng mót cơ tông, gấn lưỡi lê dỉ, cũng ngây mặt nghe hát. Bài hát không vang vọng bằng bài Tiếng gọi sinh viên hôm giỗ tổ Hùng Vương. Người đeo súng lục, chừng hiểu vậy, vội vẩy tay :

- Thôi, nghỉ hát. Tôi xin nói về tội ác của phát xít Nhật !

Người này kể rằng thực dân Pháp giầu thóc, phát xít Nhật lấy ra, đốt thóc thành than, để dân ta chết đói một triệu người. Nhật sát hại hàng nghìn nhà ái quốc Việt Nam. Người đeo súng lục nghiền răng ken két, diễn tả một bà mẹ bị Nhật dùng kiếm cắt hai cái vú, rồi mổ bụng, moi gan, ăn sống. Người này phần uất hô khẩu hiệu :

- Đả đảo phát xít Nhật !

Người đeo súng lục kể tiếp :

- Nhật bắt nhà ái quốc Việt Nam, tra tấn dã man. Chúng cạy họng nhà ái quốc Việt Nam, đổ cả thùng nước xà phòng vào dạ dày, rồi giẫm lên bụng. Nước xà phòng phọt ra tai, mắt, mũi, miệng nhà ái quốc Việt Nam. Chúng ta phải trả thù bọn phát xít Nhật.

Hàng trăm cánh tay lại giơ cao, hò hét :

- Đả đảo phát xít Nhật !

Côn đã thấy lính Nhật giáng báng súng vào mặt anh Đạo. Tự dung, nó nhớ thằng Vọng vô cùng. Giá Vọng không bị Nhật làm chết đói, nó sẽ bắt thằng Việt gian Ban, và trả thù cho anh Đạo. Côn rơm rớm nước mắt. Nó buột miệng hô :

- Đả đảo Việt gian !

Người lớn giơ tay, hô theo :

- Đả đảo...

Giọng hô đả đảo bắt đầu ưỡ oải. Đoàn người áo nâu vây lính Nhật, chờ lệnh tấn công Cầu lạc bộ, đã mỗi chân. Họ ngồi xuống đường, móc thuốc lá châm hút. Có người thềm rít một điếu thuốc lảo. Nắng ngập đầu họ. Cổ họng họ cháy khô. Họ khát nước. Vài người bỏ hàng ngũ, xách súng đi xin nước uống. Không khí dần dần ưỡ oải, không quyền rũ nổi bọn thằng Vũ. Chúng nó bỏ, xuống ngã tư Vũ Tiên.

Ở đây, dân từ các làng Đồng Thanh, Ô Mễ, Thắng Cự, Đoan Túc kéo nhau lên tỉnh. Họ cũng phải ngồi chờ lệnh tiêu diệt giặc lùn. Đàn bà ngồi nhai trầu, nhổ quýt trầu đỏ lôm, bừa bãi. Đàn ông thay phiên nhau hút điếu cày. Đi đánh Nhật mà còn mang theo cả điếu cày, bụi nhùi bện bằng rơm ! Đoàn người vây Nhật ngã Vũ Tiên rất ít súng. Người chỉ huy đeo khẩu mứt cơ tông, không gắn lưỡi lê. Ông ta mặc quần đùi, đầu đội khăn xếp, hàng răng đen nhưc hạt na. Vũ nghĩ giá ông ta cắn cái lông ngỗng trên trán, thì trông ông ta giống mọi da đỏ. Thỉnh thoảng, người chỉ huy quân đánh Nhật lại trèo lên cái bụi của phú lít, ở giữa ngã tư, hai bàn tay um úp, đưa sát mắt làm cái ống nhòm, nhìn vào Câu lạc bộ. Rồi, nói lớn :

- Nhật sắp hàng rồi. Chúng nó đang thu dọn đồ đạc.

Đoàn người reo hò ầm ỹ. Người chỉ huy ra lệnh :

- Anh chị em đứng nên. Hễ giặc lùn rút nui qua Nam Định, ta sẽ bắt sống chúng.

Ông ta cao hứng hô khẩu hiệu :

- Việt Nam độc lập muôn năm !

Bọn thằng Vũ ôm bụng cười khúc khích. Luyên vỗ vai Vũ :

- Nhà ái quốc này ngọng lú lười !

Vũ hậm hực :

- Giống mọi da đỏ vây xe cao bồi quá. Ở Hà Nội, là tấn công rồi. Dân Hà Nội cừ ba chề. Dân Thái Bình hạng bét. Răng đen nói ngọng, mà đòi đánh Nhật.

Côn xoa tay :

- Giá bọn mình là người lớn nhỉ ?

Long gật gù :

- Ủ, là người lớn, bọn mình đánh bay Nhật lùn rồi. Lính khố xanh bắn mãi, chả chết thằng lùn nào, chúa mọi da đỏ sẽ tho. Chỉ được cái nước nói phét.

Vũ kẻ lể :

- Tao thấy dân Hà Nội giết Nhật giữa phố đông người.

Côn hỏi :

- Mà có phiếu không ?

Vũ vênh mặt :

- Mày chưa được ở Hà Nội, thành ra mày không tin tao. Học sinh trường Bưởi dám vây trường Albert Sarraut, đánh tụi Tây chảy máu mũi. Hà Nội chiến lắm.

Côn bỏ qua chuyện Hà Nội của Vũ. Nó hướng tầm mắt, nhìn lá cờ mặt trời chói chang dưới nắng lửa. Giọng nó buồn buồn :

- Tại thầy mình chưa về.

Luyên phân vân :

- Ủ, sao thầy mình chưa về nhỉ ? Thầy mình mà về, cờ Nhật lùn bị hạ tụt xuyt.

Long lo ngại :

- Nhỡ mình không thắng Nhật lùn, nó trả thù thì chết hết.

Bốn đứa trẻ nhìn nhau. Chúng cố nhớ hình ảnh thằng móc túi bị lính Nhật rút kiếm chém đứt bàn tay; những người nghèo, xóm nhà thằng Vọng, ăn trộm thóc của ngựa Nhật, bị treo chân lên cành cây, đầu dốc xuống, chết giãy giữa, đau đớn. Nhật ác hơn Tây. Nhật giết mẹ con thằng Vọng. Nhật bắt thầy Đàn rời bỏ ngôi trường thị xã. Chẳng biết thầy Đàn có mặt trong một đoàn

người áo nâu nào không. Thằng Vọng thì chết rồi. Nó chết giấm giúi, chết không được nhìn xác mẹ nó.

- Cách mạng thành công muôn năm !

Người mặc quần đùi đeo khẩu mút cơ tông đã tháo súng khỏi vai. Ông ta hô hoán, rồi, chĩa súng lên trời, bóp cò. Súng giật mạnh, khiến ông ta ngã bổ chửng. Ông ta đứng ngay dậy, hất đầu :

- Tiến lên !

Đoàn người cầm liềm, cầm dao, cầm gậy chạy theo người chỉ huy răng đen, đội khăn xếp. Họ hô vang khẩu hiệu đả đảo, và múa gậy, múa dao, y hệt mọi da đỏ từ các khe núi ào ra tấn công đoàn xe của cao bồi. Những chiếc bụi nhùi, ngược gió, cháy bốc khói, trông vui mắt đáo để. Bọn thằng Vũ ngạc nhiên, thấy đoàn dân quê chạy tiến vào phía trại Nhật. Đã có lệnh đâu ? Chúng nó vội vàng chạy theo.

Lúc ấy, mặt trời đã cao bằng đỉnh đầu. Những đoàn người áo nâu vây chờ, khắp lối dẫn tới Câu lạc bộ, đã đến trước đoàn người ở ngã Vũ Tiên. Lính Nhật chĩa những họng súng máy đen ngòm ra ngoài. Chung quanh sân vận động, lính Nhật dàn hàng, lăm lăm nhả đạn. Hai cổng nhỏ dẫn vào sân vận động, lính Nhật xếp đầy bao

tải cát. Trên thềm Cầu lạc bộ, mấy người sĩ quan đeo kiếm oai vệ.

Quân ta chỉ cách quân Nhật một vệ cỏ và bức tường thấp. Hai bên nhìn nhau căm giận. Mà không nổ súng. Quân ta hô khẩu hiệu. Quân Nhật cười. Một người tức quá, gân cổ chửi :

- Tiên sư Nhật lùn ! Mày dám cười các bố mày à ?

Nhật lùn híp mắt cười thêm. Người khác bắt giọng :

- Này thanh niên ơi, quốc gia đến ngày giải phóng...

Bài hát vừa trỗi dậy, đã bị la ó :

- Đừng hát bài đó. Hát bài này. Chú ý, nghe tôi đây : Đoàn quân Việt Nam đi, chung lòng cứu quốc... Một, hai, ba...

Người ta cãi nhau ỏm tỏi về bài hát. Giữa lúc ồn ào xuýt xảy ra đám đá, thì chiếc ô tô đen xuất hiện. Đoàn người vây Nhật dạt sang một bên, để xe quan đầu tỉnh đi. Chiếc xe chạy từ từ, rồi dừng trước cổng chính. Hai viên sĩ quan Nhật bước xuống, ra tận cổng bắt tay quan đầu tỉnh. Họ vào trong Cầu lạc bộ. Nửa tiếng sau, quan đầu tỉnh ra, cùng với hai viên sĩ quan Nhật, và người thông ngôn.

Quan đầu tỉnh giơ cả hai tay lên cao :

- Hỡi quốc dân, Nhật đã đầu hàng trên khắp chiến trường.

Mọi người nhảy cẫng reo hò. Lính Nhật đứng nghiêm, đầu hơi cúi, không còn cười híp mắt nữa. Họ có vẻ buồn thảm.

- Nước nhà độc lập, từ hôm nay. Người Nhật không dám sát hại dân ta, nhưng, dân ta không được sát hại lính Nhật. Chỉ đồng minh mới có quyền xử họ. Đồng minh sẽ tước khí giới Nhật, và bỏ tù họ. Viên chỉ huy Nhật ngỏ ý xin lỗi quốc dân, vì đã bắn chết vài người của ta. Bây giờ, họ muốn chúng ta để súng bên ngoài, mới được vào sân vận động làm lễ mừng ngày độc lập.

Một người thanh niên tách khỏi đám đông, bước gần cổng, đồng dục :

- Chúng tôi không chịu bỏ súng bên ngoài.

Quan đầu tỉnh nói :

- Nếu vậy, lính Nhật nổ súng, và thị xã tan nát. Lính Nhật còn thừa súng đạn đánh nhau cả tháng. Đảng nào, họ cũng thua trận rồi, họ tốt với ta, nên muốn hòa.

Người thanh niên hỏi :

- Chúng tôi phải được hạ cờ Nhật, kéo cờ Việt Nam.

Quan đầu tỉnh bảo người thông ngôn nói cho viên chỉ huy Nhật nghe. Người thông ngôn nói lại :

- Cờ Nhật trên cờ Việt Nam !

Người thanh niên hần học :

- Cờ Nhật dưới cờ Việt Nam. Nhật bại trận rồi.

Người thông ngôn nói nhỏ. Viên chỉ huy Nhật lắc đầu, xì xỏ tiếng Nhật. Người thông ngôn nói :

- Không kéo cờ nước nào cả.

Người thanh niên cương quyết :

- Vậy, chúng tôi rút, và đánh Nhật, từ đêm nay. Chúng tôi sẽ giết hết lính Nhật.

Quan đầu tỉnh và hai viên sĩ quan Nhật lại vào Câu lạc bộ bàn bạc. Lát sau, chỉ có quan đầu tỉnh và viên chỉ huy bước ra. Quan đầu tỉnh phấn khởi :

- Nhật bằng lòng hạ cờ, để chúng ta kéo cờ Việt Nam. Họ xin chúng ta tôn trọng lời hứa.

Người thanh niên dứt phăng ngực áo. Những chiếc khuy rơi rụng :

- Chúng tôi hứa danh dự.

Viên sĩ quan tuốt kiếm, cúi đầu chào người thanh niên. Lập tức, những lối vào sân vận động được lính Nhật dẹp bỏ bao tải cát. Bên ta dựng hết súng mứt cơ tông ở chân tường. Gậy, dao, liềm, súng lục chất đống. Bây giờ, dân thị xã kéo tới rất đông. Đàn ông, đàn bà, trẻ con đều bị lính Nhật xoa nắn khắp mình, khám xét xem có đem vũ khí vào không. Nhật đã giở trò phản bội. Lính Nhật vừa khám đàn bà, con gái vừa cười. Ai cũng phải giơ tay cho lính Nhật khám. Lính Nhật chụp ảnh. Người thanh niên nhảy song phi, đá tung máy ảnh của lính Nhật, vồ lấy, tháo phim lòi ra. Viên chỉ huy hét lớn. Lính Nhật không dám làm gì người thanh niên.

Vũ nhảy xô lại, nắm tay người thanh niên, khen ngợi:

- Anh cừ quá !

Côn nheo mắt :

- Mà y còn chê dân Thái Bình nữa không ?

Nó hỏi người thanh niên :

- Tên anh là gì ?

Người thanh niên xoa đầu Côn :

- Huy.

Vũ mở to mắt, chiêm ngưỡng người nó mền phục :

- Anh Huy, anh không đeo súng à ?

Huy chỉ ngón tay vào ngực :

- Trái tim mạnh hơn súng.

Anh ta dục bọn Vũ :

- Các em vào dự mít tinh đi.

Lính Nhật vẫn khám xét từng người. Vũ kéo bạn sang bên kia đường. Nó nhặt đá nhét vào túi quần xoóc. Côn hỏi :

- Chơi trò gì đây ?

Vũ đáp :

- Xỏ tụi giặc lùn.

Bốn đứa trẻ khuynh tay, hiên ngang bước qua cổng. Lính Nhật nắm túi quần chúng. Tưởng tạc đạn, lính Nhật giạt xa, chĩa súng đề phòng. Bọn thằng Vũ giơ tay lên trời. Chờ một tên lính Nhật lôi đá khỏi túi quần, chúng a ri ga tô chế nhạo, và cười sung sướng. Vũ tưởng nó đã trả thù cho dân thị xã. Chúng nó cấm cổ chạy, còn cổ quay lại lè lưỡi chửi gỡ Nhật lùn.

Bọn thằng Vũ đã lách qua mấy vòng đai người lớn, để được nhìn rõ chân cột cờ. Những tên lính Nhật hung ác hôm giỗ tổ Hùng Vương đang đứng nghiêm, hướng về phía mặt trời mọc. Lá cờ Nhật từ từ tụt xuống. Y hết mặt trời lặn vào buổi chiều. Khi lá cờ được gỡ ra khỏi sợi dây, nước mắt lính Nhật ứa ra, chảy đầm đìa. Bây giờ, khuôn mặt họ lâm lý, buồn thảm. Về hung ác biến mất. Một tiếng cười vang dậy trong đám đông. Lính Nhật hướng mắt, tìm nơi có tiếng cười chế nhạo. Họ cúi đầu. Họ đã là những kẻ bại trận. Mười một người cùng nâng niu lá cờ Mặt Trời, xoay lưng lại, và bước nhanh, trả giây phút vinh quang cho dân Việt Nam.

Anh Huy phóng nhanh tới cột cờ. Hai bàn tay nắm chặt hai sợi dây. Gió bỗng thổi mạnh. Tóc anh Huy lộng bay. Anh hét vang :

- Giờ lịch sử đã diễn, chúng ta kéo cờ và tung hô Việt Nam vạn tuế !

Anh Huy lôi từ túi quần tây ra một lá cờ vàng. Rất nhanh nhẹn, anh kiễng chân giơ cao, cho mọi người nom thấy.

- Hỡi quốc dân, đây là quốc kỳ Việt Nam !

Anh Huy chưa kịp buộc cò vào dây, thì hàng chục người áo nâu đã ào ra, đẩy anh ngã chúi. Họ móc lá cờ đỏ dẫu trong ngực, buộc vội vàng, kéo lên. Lá cờ đỏ bay phấp phật. Dưới nắng trưa, lá cờ chói chang, ngạo nghễ. Cả thị xã ngược nhìn lá cờ đỏ. Một người áo nâu đeo súng lục hô khẩu hiệu :

- Cách mạng thành công muôn năm !

Thoạt đầu, chỉ độ vài chục người hô muôn năm. Dần dần, cả thị xã reo hò muôn năm.

- Cách mạng thành công muôn năm !

- Muôn năm !

Người áo nâu đeo súng lục được năm người khác chụm lại để anh ta đứng trên vai. Dân thị xã vỗ tay bravo âm ỹ. Vũ không hiểu tại sao anh Huy, người dám phanh ngực thách kiếm Nhật, người bảo trái tim mạnh hơn súng, người làm Vũ mến phục, lại bị đẩy ngã ? Hai cánh tay anh đang bị hai bàn chân đè chặt. Một người nằm trên lưng anh, tay giúi đầu anh, không cho ngóc lên.

Vũ bầm Côn :

- Họ bắt nạt anh Huy, mà biết tại sao không ?

Côn chớp mắt :

- Tao không biết.

Vũ liềm môi :

- Anh Huy chống giặc lùn mà...

Côn gật đầu :

- Ủ, anh ấy kèn lắm.

Hai đứa trẻ đang phân vân, người áo nâu đeo súng lục, đứng trên kiệu người, đã oang oang nói :

- Hỡi quốc dân đồng bào, đây là tiếng nói của cách mạng. Cờ cách mạng tô bằng máu của các chiến sĩ Bắc Sơn, Đô Lương, Thái Nguyên. Cờ vàng không phải cờ cách mạng diệt phát xít. Chỉ cờ đỏ mới là cờ của cách mạng đánh Tây, đuổi Nhật, giành độc lập.

Người áo nâu giơ tay lên :

- Cách mạng thành công muôn năm !

Dân thị xã reo hò :

- Muôn năm !

- Việt Nam độc lập muôn năm !

- Muôn năm !

Chờ cơn sóng reo hò lắng lại, người áo nâu nghiêng
răng, cắn môi dưới, hai tay dang rộng :

- Ai chống cách mạng là theo bọn phản động.

Người này hô lớn :

- Đả đảo bè lũ phản động liếm gót giày thực dân và
phát xít.

Đợt sóng cuộn lên :

- Đả đảo !

Không ai cần biết người thanh niên phanh ngực, đứng
hiên ngang thách thức với kiếm Nhật. Cũng chẳng ai
tìm hiểu, tại sao anh ta bị xô ngã và kìm giữ, trừ thằng
Vũ và thằng Côn. Dân thị xã đã nhập vào cuộc chơi
lớn. Tất cả vui mừng, hờn hở, như trẻ con trong cuộc
chơi cướp cờ. Trong cuộc chơi này, ai nhanh chân, mưu
mẹo, cướp được cờ chạy về bên mình, là người ấy được

vỗ tay, khen ngợi. Kẻ thua cuộc, luôn luôn, là kẻ chụp huyệt lá cờ, hay chụp cờ rồi mà bị đuổi theo xô ngã khi chưa về đến đích.

Người áo nâu đeo súng lục rút khẩu súng khỏi bao da :

- Phát xít Nhật không dám động tới người cách mạng. Tôi thách phát xít Nhật tước súng của tôi. Chúng lại gần, tôi sẽ bắn chết hết.

Dân thị xã nhìn người áo nâu bằng đôi mắt cảm phục. Luyện thích chí :

- Cừ ghê !

Và, biển sóng cổ vũ người áo nâu dâng lên ào ạt. Vũ hỉ Côn :

- Mà có tin không ?

Côn nói :

- Tin chứ. Nhật đếch dám khám ông ta, là ông ta kèn rồi.

Hai đứa quên mất anh Huy, quên mất người thanh niên mà chúng ngờ rằng bị bắt nạt. Chúng hướng tầm mắt nhìn người áo nâu đang hãnh diện khẩu súng lục

trong tay mình.

- Đồng bào sửa soạn làm lễ chào cờ, mừng ngày cách mạng thành công. Tôi hô nghiêm, đồng bào đứng nghiêm, ngược mắt lên lá cờ. Chú ý, tôi sẽ bắn phát súng.

Người áo nâu hắng giọng :

- Nghiêm, chào cờ... chào !

Khẩu súng giơ lên trời. Bóp cò. Bóp mãi. Mà, súng không nổ. Một chuỗi cười dòn, tan trong sự im lặng. Người áo nâu giận dữ :

- Ai cười cách mạng là phản động. Hát đi, các đồng chí ! Hát bài chào cờ...

Bài hát khởi sự : Đoàn quân Việt Nam đi, chung lòng cứu quốc, bước chân dồn vang trên đường gập ghềnh xa... Vẫn chừng vài chục giọng hát. Người áo nâu giục :

- Đồng bào hát to lên !

Dân thị xã không ai thuộc bài hát mới. Người áo nâu hát tay :

- Thôi.

Bài chào cờ đang dở. Anh Huy không còn bị kìm giữ nữa. Người áo nâu cười sung sướng, và gây sóng gió :

- Cách mạng thành công muôn năm !

- Muôn năm...

- Việt Nam độc lập muôn năm !

- Muôn năm !

Người áo nâu nhảy xuống sân cỏ. Đoàn quân cách mạng dẫn đầu, theo sau là dân thị xã, kéo nhau rời khỏi sân vận động. Lúc ấy, đã quá hai giờ trưa. Lính khố xanh xô nhau, nhặt súng dựng ngoài tường sân vận động. Những người khác lượm dao, liềm, bùi nhùi, cái nhau chí choé. Rồi, cái đám đông hỗn loạn đi tuần hành, khắp các phố thị xã. Hai tiếng muôn năm và muôn lăm, cơ hồ sấm sét nổ vang, trong một trận mưa lớn.

Tới một con phố nhỏ. Vũ và Côn thấy anh Huy thất thủ, tách rời đám đông. Hai đứa chạy ra. Vũ nắm tay anh Huy :

- Anh ơi, phản động là gì ?

Anh Huy buồn bã, xoa đầu Vũ :

- Lớn khôn, em sẽ biết kẻ phản động.

Côn hỏi :

- Còn đồng chí là gì hở, anh ?

Anh Huy cười gượng :

- Là anh em mình.

Anh giục hai đứa :

- Thôi, các em đi chơi cho vui.

Vũ và Côn lại nhập vào đám đông, để được hò hét muôn năm. Chúng nó không đói. Cũng chẳng ai buồn đói. Cách mạng làm no mọi người, trong ngày hôm nay. Đi hết một vòng thị xã, mạnh ai về nhà người ấy. Và, thế là cách mạng đã thành công.

Buổi tối, dưới chân những cột đèn ngã tư, trẻ con các khu phố tụ họp, để tập hát những bài hát mới. Vũ đã trở thành trưởng đoàn nhi đồng, chỉ huy hết nhai con, từ đầu phố Lý Thường Kiệt xuống tận cầu Kiến Xương. Nhờ Vũ thổi ác-mô-ni-ca giỏi, và thuộc lòng mấy bài Tiến quân ca, Đuốc gươm thiêng, Nhanh bước nhanh nhi đồng. Vũ, Côn, Luyến, Long, và Lộc đi tập hát trên phố chính, mấy hôm liền. Những đứa trẻ, tưởng đã bước hẳn ra khỏi ngưỡng cửa hồn nhiên, lại co chân về với năm tháng cũ.

Không phải chỉ riêng bọn thằng Vũ bé bỏng như xưa, mà cả thị xã trẻ trung, vui nhộn. Cách mạng làm mọi người rộn ràng, hớn hở.

Vũ kiểng chân, ba hoa :

- Tao thổi ác-mô-ni-ca một lần thật chậm, chúng mày nghe kỹ nhé !

Bọn trẻ nhao nhao hỏi :

- Đánh tông không ?

Vũ lắc đầu. Nó lướt cái kèn thật nhanh qua môi, hai ba lần. Rồi, chân đập nhịp, miệng thổi chậm bài Nhanh bước nhanh nhi đồng. Bọn trẻ con im lặng, nghe tiếng kèn ác-mô-ni-ca của Vũ. Thổi dứt một lần, Vũ vẫy kèn, và nói :

- Giờ năm đứa tao hát.

Vũ, Côn, Luyện, Long và Lộc cất giọng :

Nhanh bước nhanh nhi đồng

Theo cờ đỏ sao vàng

Kìa lời gió ngàn

Kìa lời sông núi

Kìa lời gió ngàn

Kìa lời sông núi

Nhắc nhở em rằng tuy mình đang còn thơ ấu

Nhưng nhất tâm trật tự vâng lời vâng lời người trên

Tập tành sao cho thân hình em được nở nang

Trở nên sau này anh tài hiên ngang

Ởn nước non em nguyện dám đầu sao ròi

Em trọn đời trung với Việt Nam...

Bọn trẻ vỗ tay, bravo. Vũ vênh váo :

- Đùng bravo nữa, ta độc lập rồi. Hoan hô chứ không bravo.

Mấy anh dạy bọn Vũ hát, đã bảo Vũ thế. Vũ hãnh diện nói cho bọn nhi đồng, khu cầu Kiến Xương, biết. Nó lại lướt kèn nhanh qua môi, như tiếng gió lướt qua bụi tre.

- Tao thổi kèn một câu, chúng mày hát một câu nhé !

Bọn trẻ con làm theo lời Vũ. Khắp đường phố thị xã, chỗ nào có ngã tư, là chỗ ấy có trẻ con tụ tập ca hát. Tiếng hát bay lên, lan tỏa khắp vùng trời tỉnh lỵ. Chưa bao giờ thị xã vui đến thế. Đèn đường sáng rực. Tiếng hát càng lớn, đèn đường càng sáng. Thị xã không muốn ngủ. Trẻ, già, lớn, bé đổ xô ra phố. Tương lai vàng đồng lúa chín. Người ta quên hẳn mực nước sông Trà Lý dâng cao một cách đáng lo ngại. Mọi năm, vào tháng này, dân thị xã thay phiên nhau, ngày đêm, đo mực nước lên xuống, ở cái thước dài cắm dưới lòng sông. Nhiều người mang chiếu trải trên con đê xi măng, hay hai bên hành lang cầu, vừa ngủ, vừa lo đê vỡ. Năm nay, chẳng ai thiết nghĩ chuyện đê điều. Tiếng trống hô đê, từ những làng xóm bên kia sông, đã lơ là. Hoặc tiếng trống ngũ liên bång hoàng, hồi hộp, thấp thỏm, như tiếng trái tim nông dân đập, mùa nước lũ, đã bị tiếng hát trong mùa cách mạng át đi. Cũng chẳng còn ai suy luận điềm gở của nhãn được mùa. Nhãn được mùa là đê vỡ.

- Thôi, thuộc rồi. Chúng ta hát từ đầu chí cuối. Tao thổi kèn theo.

Vũ bắt nhịp :

- Nhanh bước nhanh nhi đồng... Một, hai, ba...

Bọn trẻ đồng ca :

... Nhưng nhất tâm trật tự vâng lời vâng lời người trên.

Tập tành sao thân hình em được nở nang.

Trở nên sau này anh tài hiên ngang.

Ởn nước non em nguyện dám đâu sao rời.

Em trọn đời trung với Việt Nam...

Bấy tiếng Em trọn đời trung với Việt Nam, bọn nhi đồng hát rõ từng tiếng, và hét thật lớn. Vũ hài lòng. Nó nói :

- Nhi đồng cầu Kiến Xương phải chiến. Học thêm bài Đời sống mới, nhé !

Bọn trẻ reo hò :

- Học tới sáng mai luôn.

Vũ đạo kèn, rồi xô lô :

Đây trời Việt Nam ngàn xưa tươi sáng
Muôn thanh niên hy sinh đấu tranh vì non nước
Đây trời Việt Nam ngàn năm anh dũng
Muôn thanh niên kháng cường chí trai không sờn
Hồn Việt Nam ngàn năm quyết không mờ
Hồn Việt Nam muôn năm sáng soi
Người Việt Nam ngàn năm quyết không lùi
Người Việt Nam đấu tranh muôn đời
Đời sống mới
Người Việt Nam mới
Thanh niên hy sinh máu xương vì sông núi
Đời sống mới
Người Việt Nam mới
Xây núi sông bằng máu người Việt Nam...

Nhi đồng cầu Kiến xương chiến thật. Chúng thuộc rất mau, hát đúng điệu kèn ác-mô-ni-ca của Vũ. Con nhà Vũ phấn khởi :

- Chúng ta là người Việt Nam mới.

Bọn trẻ giơ tay, nhảy căng :

- Đời sống mới... mới, mới... Người Việt Nam mới..., mới, mới...

Đời sống mới đến với chúng nó, từ mấy hôm nay, bằng những bài hát, những khẩu hiệu đầy tiếng mới, khó hiểu. Chúng nó không cần hiểu. Chúng nó chỉ cần vui. Và, đời sống mới quả đã làm chúng nó vui thật sự. Chúng nó bỏ học, bỏ cơm, đi tập hát, đi chơi suốt ngày, không bị cha mẹ mắng mỏ. Đời sống mới còn làm chúng nó quên hết trò chơi cũ. Bơi lội, câu cá, đá bóng, đánh nhau không quyến rũ nổi chúng nó nữa. Chúng đã nhập cuộc chơi, cùng người lớn. Người lớn thù Tây, ghét Nhật, hoan hô cách mạng thành công, thì chúng nó cũng thù Tây, ghét Nhật, hoan hô cách mạng thành công. Cách mạng dưới mắt chúng, nhất định, không giống cách mạng dưới mắt, trong ý nghĩ của người lớn.

- Chúng mày thù Nhật lùn không ?

- Thù.

- Đả đảo Nhật lùn !

- Đả đảo...

Vũ cao hứng :

- Mẹ bố Nhật lùn !

Một thằng hỏi :

- Hô thế nào ?

Vũ cười :

- Không hô khẩu hiệu này.

Nó vẫy kèn lia lịa. Rồi, thổi bài Tiếng gọi sinh viên.
Côn, Luyến, Long, Lộc hát :

tay đồng tâm trừ giặc lùng.

Này công dân ơi

Nhớ chẳng những ngày năm ấy

Giặc lùng tràn sang ngang nhiên rút bòn xương máu

Hàng muôn dân chết oan

Hàng trăm nơi phá tan

Từ Đông, Tây, Bắc, Nam

Lời kêu van ngút ngàn

Đòi thu đay gai đòi thu thóc

Đòi đánh thuế má đòi phu lính

Rồi đến bắt bớ giết người dã man

Làm cho dân ta đủ bề điêu đứng

Đời sống quá khốn đốn nào ai biết chẳng

Đây giống nòi siết rên dưới gót quân thù

Công dân ơi

Mau đứng lên giết Nhật

Công dân ơi

Mau cùng nhau sẵn sàng

Tiến lên đều tiến, dất

Côn nhảy cao :

- Đả đảo Nhật lùn !

Bọn trẻ nhảy theo :

- Đả đảo...

Rồi, chúng đòi học bài hát này. Quá nửa đêm, nhi đồng cầu Kiến Xương mới giải tán. Vũ chia tay bọn thằng Côn. Lúc đứng trước cửa nhà mình, con nhà Côn mới thấy cách mạng thiếu một cái gì. Vũ chợt nhớ ra ngay. Đó là con Thúy. Chả biết con Thúy đã làm gì, mấy hôm nay.

Vũ lẩm bẩm : Mai mình đến xem sao. Trái tim Vũ xôn xang. Nó đập cửa thành thành. Thị xã chưa dứt tiếng hát.

- 45 -

Con Thúy chưa hề biết dân thị xã phát cờ tổng khởi nghĩa. Mấy hôm rầy, nó sung quai bị, phải nằm trong buồng, đóng kín cửa sổ. Thúy buồn lắm. Nó ngủ miên man, nhớ giọng hót của chim khuyên và chim cu gáy. Thúy bắt mẹ treo cả hai chiếc lồng chim, của Hội và Côn cho nó, ở cửa sổ. Khi thức giấc, nếu chim ngai hót, Thúy chỉ còn được nghe những bước chân hối hả chạy ngoài đường, cùng những tiếng cười, tiếng nói rộn rã. Thúy không hiểu có chuyện gì mà thị xã vui thế. Nó tưởng tượng thằng Vũ đang đùa nghịch với bạn bè.

Thúy giận Vũ lắm. Thằng Vũ làm bộ ghê. Từ hôm về Thái Bình, Vũ chả thèm tới nhà con Thúy. Vũ thù dai kinh khủng. Thù cả một năm học. Thúy đã định, nếu Vũ tới chơi với Thúy, con bé sẽ xin lỗi Vũ, cái tội bảo Vũ cóp lồng chim của thằng Hội. Thúy sẽ nói Thúy vẫn thích Vũ, thích Vũ hơn cả thằng Côn, thích Vũ nhất trên đời. Giận Vũ chán rồi, Thúy đâm ra giận Côn. Chắc thằng Côn không nhắm giùm Thúy, bảo Vũ lại chơi đây. Thúy nghĩ thầm, hễ gặp Vũ ở nhà mình, Thúy sẽ trách Vũ một trận.

Thúy đâu biết rằng, Vũ đã nhớ Thúy, như ngày nào, năm ngoái, nó nhớ Thúy. Năm mơ chỉ thấy con Thúy,

dù con Thúy biến thành con nhặng hay mù phù thủy Phi châu. Buổi sáng hôm nay, buổi sáng đầu tiên, nhi đồng thị xã dậy sớm, chạy một vòng, để đến sân vận động tập thể dục. Vũ cởi trần, mặc mỗi cái quần đùi xanh lơ, chờ bạn bè ở đầu phố. Chiếc còi xâu vào sợi dây quàng qua cổ, lúc lắc trước ngực Vũ. Trông nó y hệt thủ quân đội bóng rổ trường Tàu. Vũ đi đôi giày ba ta trắng. Con nhà Vũ dặn Luyến từ tối qua, khi nào dừng lại, Luyến sẽ réo tên Vũ âm ỹ. Luyến không hỏi tại sao.

Bọn nhi đồng cầu Kiến Xương đã tập hợp đông đủ, chờ còi giờ của thị xã ré lên. Bây giờ, ngoài còi trưa, còn thêm còi tập thể dục sáu giờ. Nghe còi sáu giờ, cả thị xã đều thức, chạy ra đường, nhập vào đám đông, chạy khắp phố hô khẩu hiệu Khỏe vì nước, để đánh thức những người ngủ mê. Còi đã ré. Tiếng còi làm khô sương sớm, làm tỉnh những thằng bé ngái ngủ. Vũ rút hòi còi của nó, chạy dẫn đầu.

Vũ không muốn nói đuôi người lớn. Nó chạy rẽ sang phố nhà con Thúy. Đến trước cửa nhà Thúy, Vũ dừng lại. Luyến chợt nhớ lời dặn dò của Vũ, gọi ơ ới :

- Ê, Vũ ơi, Vũ...

Con nhà Vũ lớn tiếng :

- Tao đây. Côn, Luyên, Lộc, Long thuộc bài Khỏe vì nước chưa ?

Lộc nói oang oang :

- Thuộc như cháo !

Vũ hát Khỏe vì nước. Bọn nhãi giờ tay, hát theo, rất đều đặn, ngắt riêng từng tiếng. Khu phố ầm vang. Nhiều cánh cửa mở ra. Cánh cửa sổ phòng con Thúy cũng hé mở. Trời chưa sáng tỏ. Qua ánh sáng mờ mờ, đôi mắt trong suốt của con Thúy vẫn nhận ra thằng Vũ. Giọng nói ấy, giọng nói thằng Vũ đó mà, con Thúy nghe quen quá rồi. Thúy hé thêm cánh cửa một chút. Nó bám chặt hai bàn tay vào chấn song sắt, sợ ngã.

- Khoẻ vì nước kiến thiết quốc gia... Một, hai, ba...

Tiếng hát trời dậy :

... Đoàn thanh niên ta góp tài ba.

Tạo nguồn dân sinh mới,

hùng mạnh trong nam giới,

hợp lực xây hưng thịnh chung nước Nam.

Thanh niên ơi, hồn thiêng núi sông đợi chờ.

Nơi tay ta toàn dân ngóng trông từng giờ.

Mang máu anh hùng ta đừng làm nhơ máu anh hùng...

Bản nhạc hùng mạnh vừa dứt, Vũ ra lệnh :

- Khỏe... Vì... Nước... Một trăm lần.

Bọn nhi đồng hăng hái tuân lệnh Vũ :

- Khỏe... Vì... Nước... Khỏe... Vì... Nước... Khỏe...
Vì... Nước...

Một đứa hứng chí, hát láo :

- Khỏe vì nước bánh đúc riêu cua. Đoàn thanh niên ta
góp tiền mua...

Cả bọn cười âm ỹ. Thúy cũng mỉm cười. Con bé vội
nhăn nhó, vì nụ cười đã làm má nó đau. Vũ rít hồi còi,
hô hoán :

- Trật tự, trật tự !

Lại một nhi đồng nghịch ngợm :

- Trật tự là cái gì hở, Vũ ?

Vũ giải nghĩa :

- Trật tự là đừng cười nữa.

Nó hướng mặt vào nhà con Thúy :

- Mai chúng ta lại đến đây, nhé !

Nó rít hồi còi dài, chạy dẫn đầu. Côn không hiểu gì cả. Làm sao Côn láu lĩnh hơn Vũ được ? Bọn trẻ chạy tới sân vận động, tập thể dục, và bơi lội. Chúng nó say sưa tập, say sưa bơi. Vì, chúng nó, mơ hồ, thấy ý nghĩa của kiến thiết quốc gia. Vẫn đùa nghịch, Luyến đứng trên cao phơi lông dzoa nhún nhảy, giơ tay đồng dục :

- Khỏe... Vì... Nước...

Rồi, bông nhông xuống hồ tắm. Côn bơi thi với Long và Lôc. Còn Vũ ngồi trên bờ xi măng, nhúng cả đôi giày sũng nước, tưởng tượng con Thúy đã thấy nó, lúc này. Chẳng hiểu con Thúy có thấy Vũ không ? Thấy Vũ, con Thúy có mừng không nhỉ ? Nhớ nó cười mình thì nguy quá. Vũ lại không muốn Thúy thấy nó chỉ huy bọn nhi đồng cầu Kiến Xương nữa. Vũ tin rằng, con Thúy chẳng cười nó. Thằng Côn mấy lần bảo Vũ, Con Thúy thích chơi với Vũ lắm. Côn chẳng nói dối Vũ bao giờ. Khi Côn nói, Côn buồn buồn, như thể Côn lo lắng Thúy không thèm chơi với Côn. Giá Vũ biết, Thúy đã thức trước giờ Vũ dẫn bọn nhi đồng cầu Kiến Xương đến làm rộn ràng trước cửa nhà Thúy, khiến Thúy phải khó nhọc, bước khỏi giường, ra cửa sổ, hé mở nhìn Vũ

cử động, nghe Vũ hò hét; chắc con nhà Vũ đã nhảy xuống hồ bơi, bơi chó, cho nước bắn tung toé, mà sung sướng.

- Vũ ơi !

- Gì ?

- Mà không bơi à ?

- Không.

- Mà thộn mặt nghĩ cái gì đó ?

Vũ co chân lên thành hồ. Nước từ đôi giày chảy lách tách. Vũ đứng dậy :

- Mà bảo chúng nó về đi, tao chờ ngoài cổng sân nhé, Luyến nhé !

Vũ lảo đảo bước. Đôi giày ọc ạch nước. Nắng đã lên. Cái gì đó, cái mà Luyến hỏi Vũ nghĩ gì, cũng đã lên trong tâm hồn Vũ. Cái gì đó là mặt trời Thúy. Vũ không hiểu, Vũ chưa hiểu xa xôi. Mặt trời Thúy đã mọc ở phương cửa sổ nhà Thúy, tự lúc Vũ đến. Mặt trời Thúy lặn ngay, khi Vũ bỏ đi. Bây giờ, mặt trời đắp chăn trên giường bệnh. Mặt trời nao nao. Mặt trời xao xuyến. Nhớ Vũ. Chỉ nhớ Vũ. Mặt trời mong chờ sáng mai chúng ta lại đến đây nhé. Mặt trời tương tư tiếng hát mới.

- 46 -

Giấc ngủ trưa thật ngắn. Vũ định tắm gội xong, sẽ mang tặng Thúy ít hình đề-can cô-ma-ni, Vũ Mua ở Hà Nội, chắc Thúy sẽ thích. Chưa bước khỏi giường, tiếng mi cô rè rè đã léo nhéo trước cửa :

- Đồng bào thân mến, phát xít Nhật vừa đánh vỡ đầu một cụ già của chúng ta, ở bên kia cầu Bo. Cụ già sắp chết. Yêu cầu đồng bào đi biểu tình, đả đảo phát xít Nhật, để trả thù cho cụ già của chúng ta. Chú ý, chú ý... Đồng bào thân mến, phát xít Nhật...

Vũ vùng dậy, chụp khẩu súng, cái còi, nhét vào túi quần xoóc, rồi mở cửa, chạy ra đầu phố. Côn, Luyến, Long, Lộc đã đứng chờ dưới cột điện. Một lát, nhi đồng cầu Kiến Xương ào ào kéo tới. Ở các phố khác, thanh niên, phụ nữ, nhi đồng cũng đã đổ xô ra đường. Tất cả đều háo hức trả thù Nhật. Thị xã không còn bình tĩnh như xưa. Luôn náo nhiệt. Ngày và đêm. Ngày mít tinh, biểu tình. Đêm ca hát, hội họp. Không ai hướng dẫn ai cả. Mạnh người nào, người ấy tụ tập một nhóm đông, biểu dương lòng yêu nước. Chẳng ai xúi giục bọn thằng Vũ. Tự chúng nó, chúng nó quấy rầy hết nhi đồng cầu Kiến xương.

- Nhi đồng cầu Kiến Xương phải chiến nhất tỉnh. Chúng mày mua kẹo chưa ?

- Mua rồi.

- Kẹo đựng trong súng thủy tinh, chứ ?

- Ừ.

- Ăn hết kẹo chưa ?

- Rồi.

- Đổ nước vào súng, lấy nút li-e đút kín chưa ?

- Rồi.

- Chiến lắm. Bỏ áo vào quần, rồi giắt súng trước bụng. Nhật lùn sẽ lác mắt.

Ba mươi ông nhãi, võ trang súng lục thủy tinh đầy nước lã, nhét trước bụng, hiên ngang đi biểu tình, phản đối Nhật lùn. Đoàn người dài nửa cây số, tuần hành từ đầu cầu Bo, vừa đi vừa hô các khẩu hiệu đã hô từ hôm cách mạng thành công. Những khẩu hiệu cũ rích, ai cũng tưởng còn mới tinh. Nhi đồng cầu Kiến Xương đi sau rốt. Đến Cầu lạc bộ, đoàn biểu tình dừng lại, hướng mặt vào, hô các khẩu hiệu đả đảo Nhật, hát lớn bài Diệt phát xít

Việt Nam, bao năm ròng rên xiết lầm than
Dưới ách quân tham tàn đế quốc sài lang
Diệt phát xít, cướp thóc lúa, cướp đời sống dân mình
Nào nhà tù nào trại giam biết bao nhiêu nhục hình.
Đồng bào tuốt gươm vung lên
Đã tới ngày trả mối thù chung...

Lính Nhật đứng bên trong tường sân vận động, nhe răng cười. Đoàn biểu tình bỏ đi. Nhi đồng cầu Kiến Xương ở lại, hát bài :

- Nay công dân ơi, nhớ chẳng những ngày năm ấy.
Giặc lùn tràn sang ngang nhiên rút bòn xương máu...

Tới câu chót :

-... Dắt tay đồng tâm trừ giồng giặc lùn...

Ba mươi ông nhãi, nhất loạt, rút súng lục thủy tinh đạn nước, chĩa vào Câu lạc bộ. Nhiều đứa rút súng mạnh quá, nút li-e bật ra, nước chảy văng toé. Lính Nhật không cười. Lính Nhật mở to mắt một mí, nhìn bọn thằng Vũ. Vài tên quen mặt Côn, Luyện, Lộc, Long ném kẹo ra đường. Bọn thằng Vũ nghiêng răng, giẫm nát kẹo Nhật quăng. Rồi, bỏ đi. Vũ ngoái lại :

- Sư bố Nhật lùn !

Nhi đồng quen miệng, hô luôn :

- Sur bố...

Vũ dẫn nhi đồng cầu Kiến Xương tới Vọng Cung. Ở đây, đoàn biểu tình tụ họp đông đúc. Người nọ kháo người kia, sắp xử tử Việt gian. Côn nhảy cõn :

- Sắp xử tử Việt gian !

Tiếng mi cô rè léo nhéo :

- Cách mạng sắp xử tử thằng Ban, Việt gian, tay sai của phát xít Nhật !

Côn mừng rỡ :

- Đáng đời thằng Ban. Ai bảo nó đánh anh Đạo.

Côn chợt nhớ hình ảnh đau đớn hôm giỗ tổ Hùng Vương, năm ngoái. Anh Đạo bị lính Nhật giáng báng súng vào mặt, máu chảy ứa ra, chỉ vì anh dám nhổ nước bọt vào mặt thằng Việt gian Ban. Không biết anh Đạo còn sống không. Chắc anh Đạo đã chết. Thầy Đàn sao chưa về, sao chưa thấy thầy ở Thái Bình ?

- Thằng Ban bị bịt mắt, trói tay dẫn tới kia kìa...

Bọn thằng Vũ bỏ rơi nhi đồng khu cầu Kiến Xương.

Năm đưa lách đâm đông, để vào nhìn rõ mặt Việt gian Ban. Ông ta bị trói chặt cánh khuỷu. Quần áo lếch thếch, chân không, đầu tóc bơ phờ, mặt tái mét. Ông ta quỳ gối, lưng dựa vào tường cổng Vọng Cung. Ông chủ tịch đọc bản án xử tử, kể hết tội liêm gót giày phát xít Nhật của ông Ban. Ông ta còn nói ông Ban trốn ở đâu, và bị cô đầu Vũ Tiên chỉ chỗ trốn. Nói một hơi dài, ông chủ tịch hỏi :

- Đồng bào bằng lòng xử tử tên Việt gian này không ?

Cô đầu Vũ Tiên hò hét :

- Bằng lòng.

Ông chủ tịch hỏi :

- Tại sao đồng bào thích xử tử tên Ban ?

Một cô đầu già đáp :

- Nó đã hát quyt, còn đánh đập chị em.

Ông chủ tịch nói :

- Vậy giết nó.

Cô đầu hoan hô nồng nhiệt. Rồi, dân thị xã hoan hô theo. Ông Ban được nâng dậy. Ông sợ quá, vừa đứng đã quy ngã.

Người ta lại nâng ông dậy. Ông lại quy. Cuối cùng, người ta phải tìm cái ghế, bắt ông Ban ngồi. Ông Ban khóc lóc, van xin. Dân thị xã cười đùa, chế nhạo ông. Một cô đầu xía xói :

- Đạo nọ, mày cậy thế Nhật, mày bắt nạt các bà, mày không khóc. Tại sao bây giờ mày khóc.

Một cô đầu khác thích chí :

- Thăng Việt gian... tè ra quần !

Dân thị xã mở căng mắt, nhìn tử tội. Ông Ban ngồi trên ghế dựa, đầu ngẹo một bên. Nước mắt đầm đìa ở khuôn mặt tái xanh. Con không còn nhớ hình ảnh anh Đạo, trong ngày giỗ tổ Hùng Vương nữa. Con cũng không thể mừng tương khi ông bị anh Đạo nhổ nước miếng trúng mặt. Nó quên luôn cái bóng súng lính Nhật đánh vỡ má anh Đạo. Con chỉ nghĩ đến những giọt nước mắt của ông Ban. Ông ấy ngồi kia, thảm nảo như một cao bồi bị trời động đầu, chờ mọi da đỏ lột da.

Côn nín vai Vũ :

- Ông Ban sắp chết rồi...

Vũ nói :

- Ủ, ông ấy sắp chết. Tao không ghét ông Ban nữa. Tao muốn bỏ tù ông Ban thôi.

Luyên lác đầu :

- Tao về đây, tao sợ xem xử tử lắm.

Luyên lách đám đông, bỏ về. Long và Lộc theo Luyên. Ông chủ tịch bước gần chỗ ông Ban, ngoảnh mặt ra đám đông :

- Đồng bào có xin khoan hồng cho thằng Ban không?

Cô đầu Vũ Tiên nhao nhao giơ tay :

- Không.

Không khí cuồng loạn lúc đầu đã lắng đọng. Dân thị xã im lặng, hết cười cợt, reo hò. Ông chủ tịch hỏi tử tội :

- Ban, anh muốn nói gì thì nói đi !

Tự nhiên, ông Ban đứng lên. Ông đòi tháo miếng vải bịt mắt ông. Người ta chiều ông, tháo miếng vải. Ông

Ban tròng mắt ngó đám đông. Nhiều người sợ ông Ban hóa thành ma trả thù, quay đi chỗ khác.

- Bịt mắt nó lại !

Người ta lại bịt mắt ông Ban. Hai người lính khố xanh cũ, bây giờ là quân Việt Minh, mặc quần áo nâu, xách hai khẩu súng cơ tòng, đứng trước mặt ông Ban, cách chừng ba mươi thước. Đám đông hai bên giạt xuống một phía, sau lưng hai người lính, sợ đạn lạc. Súng đã nạp đạn sẵn. Hai người lính, quỳ gối trên mặt đường, súng đặt ngang vai, nhắm đích. Ông chủ tịch hần học :

- Giờ đến tội phản quốc của Việt gian đã đến !

Ông chủ tịch tỉnh Thái Bình vung tay. Hai phát súng nổ chói tai. Ông Ban vẫn đứng sừng sững. Côn và Vũ nhắm mắt, trước khi súng nổ. Chúng nó tưởng ông Ban trúng đạn ngã rồi. Ông Ban chưa trúng đạn. Côn lầm bầm «Lính khố xanh bắn như củ thiu biu». Hai ông cách mạng lên đạn lách cách. Hai cái vỏ đạn rơi xuống đường nhựa, kêu leng keng. Tử tội, thản nhiên, như không biết chuyện gì.

Côn đập vai Vũ :

- Ông Ban can đảm ghê !

Vũ nhân nhó :

- Ông ấy sợ quá chết đứng rồi.

Hai phát súng thứ nhì nổ tiếp. Không trúng. Cô đầu cười khanh khách, bình phẩm :

- Lính khố xanh lười tập bắn bia, nên bắn sai hết.

Ông chủ tịch giậm chân :

- Ai còn gọi quân cách mạng là lính khố xanh sẽ bị xử tử.

Bọn cô đầu Vũ Tiên nín thính. Hai ông cách mạng xấu hổ, đứng dậy, tiến tới thật gần tử tội. Lần này, hai ông bắn đứng. Đạn trúng bụng ông Ban. Ông ta kêu ối một tiếng, rồi ngã lãn, giãy giụa. Hai ông cách mạng mừng rỡ, cấp súng và nách, chìa tay bắt tay nhau. Tử tội vừa lãn, vừa hét, y hệt con lợn bị chọc tiết, y hệt con gà cắt cổ chưa chết hẳn. Côn thấy bao nhiêu người chết đói, dưới gầm cầu Bo. Nó đã gớm ghiếc, song không gớm ghiếc bằng cái chết của ông Ban. Côn nhắm mắt, thề sẽ không nhìn ông Ban vật vã, giãy giụa. Nó bịt chặt tai, để khỏi nghe ông Ban rống lên những tiếng thảm thiết.

Thằng Vũ nhiều lần phiêu rằng, ở Hà nội, nó đã thấy dân Hà Nội giết Nhật lùn giữa phố. Vũ chỉ được cái

nước nói phét, trộ bạn bè. Chứ nó cũng chưa hề trông rõ cảnh tượng người giết người.

Vũ không nhắm mắt, không bịt tai. Hai ông cách mạng chúc mũi súng hai bên mang tai ông Ban. Đạn nổ. Ông Ban hét giãy, hét hét. Máu và óc ông văng ra, dính lên cả tường Vọng Cung. Ông Ban đã chết thật. Dân thị xã tự ý giải tán, chẳng chịu ở lại hoan hô cách mạng thành công. Bọn nhi đồng cầu Kiến xương biến mất, từ nãy.

Vũ và Côn nhìn nhau. Tự dưng, nước mắt hai đứa ứa ra. Sau lưng chúng nó, một khoảng đất mênh mông. Ông Ban nằm chết, cùng với những người còn sống hoan hô cách mạng. Vũ rút khẩu súng thủy tinh ném trúng cột điện. Tiếng vỡ nghe buồn buồn.

- 47 -

Vũ ngồi yên, Vũ nhé !
- Ủ.

- Mà, Vũ đừng đòi về cơ.

- Ủ, Vũ không đòi về đâu. Thúy phải tung chăn ra chứ ?

- Thúy ồm.

- Ồm gì lại trùm chăn kín cả mặt ?

- Thúy bị...

Vũ nhồm đít khỏi ghé, hốt hoảng :

- Thúy lên đậu à ? Thúy, Thúy... rồi à ?

Con Thúy cười khích khích trong chăn :

- Thúy... rồi hoa !

Vũ rơi cái bịch xuống ghé. Nó ngồi trơ thổ địa. Đôi mắt mở thao láo. Vũ nhớ dạo nọ, hôm bị con Thúy kể tội vô tiền của bác cả Hồng, cóp lồng bấy chim của thằng Hội, quên ơn hiệp sĩ Vũ đánh thằng súc sinh Dương bênh vực Thúy ở cầu Bo, Vũ đã mơ mộng chuyện giang

hồ vạt, muốn Thúy già nua, mặt rỗ, mắt toét, lấy thằng chồng bán lạc rang khỗ sở. Còn Vũ, Vũ sẽ lấy con bé đẹp gấp mười Thúy, trả thù Thúy cái tội vô ơn. Bây giờ, Thúy bị rỗ hoa, Vũ hối hận quá. Nó ngồi im lặng.

Con Thúy hỏi :

- Vũ nghĩ gì thế ?

Vũ đáp ứng :

- Không, Vũ chả nghĩ gì cả. À, tại sao bị rỗ, Thúy còn cười ?

- Thúy thích cười. Thúy cười đùa rỗ hoa đó. Mặt rỗ như tổ ong bầu, Hàm răng khắp khềnh như cầu ao tre. Vũ sợ mặt rỗ, hở ?

- Không.

- Không, sao cứ hỏi mãi ?

- Ừ. Thúy rỗ thật hay giả vờ ?

- Thật.

- Giả vờ, hở ?

- Thúy rỗ thật đấy. Thế Vũ còn thích chơi với Thúy nữa không ?

- Vũ... Vũ...

- Vũ sợ Thúy mặt đỏ như tổ ong, chứ gì ?

- Thúy giả vờ hờ ? À, Côn nó bảo Thúy khen Vũ ném phi tiêu cừ nhất, hờ ? Côn nó bảo Thúy nhắc Vũ lại chơi, hờ ? Sáng qua, Vũ đến cửa nhà Thúy, Thúy biết không ?

Vũ hỏi một thôi. Thúy lắng tai nghe. Tiếng Vũ y hệt tiếng chim hót. Tiếng nói ấy làm Thúy quên thử lòng Vũ. Con bé vội khoe :

- Thúy sung quai bị đó, Vũ ạ !

Vũ chớp mắt lia lịa. Tim nó đập rộn ràng. Nó cũng quên rằng, đã có lần nó nói với thằng Côn nó ghét con gái thậm tệ. Vũ mỉm cười. Nó xoa tay :

- Vũ biết Thúy giả vờ.

Con nhà Vũ ba hoa :

- Thúy rõ hoa thật, Vũ vẫn...

Thúy xoay người :

- Vũ vẫn sao ?

- Vẫn chơi với Thúy, chơi thân hơn dạo xưa.

Thúy khoe :

- Má bên phải Thúy sưng vù, xấu lắm cơ.

Vũ ninh :

- Xấu cái gì. Thúy hé chắn cho Vũ nom mặt một tí đi...

Thúy muốn tung chắn ngồi dậy, nhìn rõ Vũ, xem một năm xa tỉnh lý, Vũ đã thay đổi nhiều chưa. Thúy không ghê ghê là. Nó bắt bí thằng Vũ :

- Vũ phải xin lỗi Thúy, chứ !

Vũ ngây người ra :

- Vũ có làm Thúy giận đâu, mà xin lỗi ?

- Người ta nhắc đến chơi, chả thèm đến.

- À, à... Vũ tưởng...

- Tưởng gì ?

- Tưởng Thúy ghét Vũ.

Vũ dòi chiếc ghế. Nó bước lại gần giường Thúy :

- Cho Vũ ngồi với Thúy, nhé ! Vũ kể chuyện Hà Nội cho Thúy nghe. Vũ biểu Thúy nhiều hình đề can cô ma

ni.

Thúy chưa trả lời, Vũ đã ngồi ở đầu giường. Nó nói :

- Cách mạng rồi đây, Thúy biết chưa ? Cách mạng kinh lắm, xử tử ông Ban. Vũ xem lính khố xanh, à quên, lính cách mạng, bắn ông Ban. Ông Ban chết giã giữa...

Thúy buột miệng :

- Eo ơi !

Vũ cụt hứng. Thúy không thích nghe chuyện cách mạng. Con nhà Vũ đâm ra luống cuống. Nó thọc tay vào túi quần, đứng dậy :

- Vũ về, nhé ?

Thúy vùng vằng :

- Lại giận Thúy à ?

- Không. Tại Vũ không thích nói chuyện với người trong chăn.

- Thúy chui ra nhé ?

- Ừ.

- Mà, Vũ đừng chế Thúy cơ ?

- Vũ không chế Thúy đâu.

- Vũ nhắm mắt lại. Hễ Thúy bảo mở mắt, mới được mở.

Vũ nghe lời Thúy, một nửa. Nó ti hí mắt nhìn. Con Thúy nhẹ nhàng chui ra khỏi chăn. Như mặt trời chui ra khỏi lớp mây u ám. Tia nắng đầu tiên, từ đôi mắt đen láy của Thúy, làm nóng trái tim Vũ. Và, xao xuyến, băng khuâng, tựa hồ buổi chiều đứng trên cầu Bo, cùng Côn mong ước thầy Đàn về thị xã. Vũ mở bừng mắt :

- Thúy...

Con Thúy quay mặt đi. Nó phụng phịu :

- Vũ ăn gian.

Vũ định nói một câu chưa bao giờ nói với Thúy. Vũ không nói được, dù nó muốn nói vô cùng. Vũ ấp úng :

- Thúy... Thúy... nói dối !

Thúy quay mặt lại. Con bé vênh váo :

- Nói dối cái gì ?

Vũ cười :

- Má Thúy chả sung vù tí ti ông cụ nào.

Thúy sờ tay lên má, ngạc nhiên :

- Ô, lạ nhỉ... ?

Vũ cười tươi hơn :

- Đấy, Thúy đã nói dối Vũ.

Thúy phân trần :

- Sáng nay, Thúy soi gương còn thấy má sung. Má Thúy nóng ran à... Vũ thử sờ xem...

Vũ đã ngồi xuống giường. Thúy xích gần Vũ. Con bé cầm tay thẳng bé, áp vào má mình. Vũ cảm giác lạ. Tai nó nóng bừng. Tim nó đập mạnh. Tay nó nóng như hơi lửa.

- Thúy nói dối, hở ?

- Không.

- Sao Vũ bảo Thúy nói dối ?

- Ừ.

- Ừ gì ?

- Ừ, Thúy nói thật. Thúy ạ, Vũ...

- Vũ ăn gian, hở ?

- Ủ... Vũ...

- Vũ xin lỗi Thúy, hờ ?

- Không.

- Ăn gian còn không chịu xin lỗi !

- Ủ, Vũ xin lỗi Thúy, Vũ...

Vũ không thể nói nổi một câu nó ao ước được nói cho Thúy nghe, câu nói nó đã nghĩ, từ hôm Côn đến xin cơm nhà Thúy, và Thúy nhắc Vũ tới nhà nó.

- Thúy ốm lâu chưa ?

- Hai tuần lễ rồi.

- Hà Nội có xe điện, có vườn Bách Thú nhiều khi lắm...

Thúy nhìn Vũ, mỉm cười, như thể chế nhạo Vũ. Trưởng toán nhi đồng cầu Kiến Xương, thằng bé đã dám rút súng thủy tinh bắn nước vào mặt phát xít Nhật, hò hét cách mạng thành công, vua phiêu chuyện, lúc này, ngồi trơ thổ địa. Nó chẳng biết nói gì, với con bạn nhỏ bé của nó. Vũ bí. Vũ chuyển sang chuyện Hà Nội. Vũ bị Thúy cười.

- Vũ chỉ huy bọn nhi đồng cầu Kiển Xương. Con gái cũng vào nhi đồng, Thúy có vào nhi đồng không ?

Thúy ngó Vũ, mắt ngập tràn trách móc :

- Vũ không thích chơi với Thúy nữa, hở ?

Vũ liêm môi. Nó móc trong túi ra một gói nhỏ :

- Hình đề can cô ma ni, Vũ mua ở Hà Nội đấy. Toàn chim, bướm, và hoa... Vũ biếu Thúy. Tại Thúy thích chim khuyên, Vũ chọn nhiều chim khuyên.

Thúy lắc đầu :

- Chả thèm. Ai bảo về Thái không thèm nhớ người ta.

Vũ buồn buồn :

- Vũ sợ Côn giận Vũ.

Con Thúy là chúa khôn. Nó bữu môi :

- Không có Vũ, Thúy mới chơi với Côn. Vũ về, Thúy chỉ thích chơi với Vũ. Thúy trên tức Côn, Thúy bảo Côn ném phi tiêu hạng bét.

Vũ chộp lấy cánh tay Thúy. Con bé không hất ra. Bước chân mùa xuân vừa đặt lên trái tim Vũ. Cả trái tim Thúy nữa. Tháng giêng tình yêu, luôn luôn, có cơn

năng hồng âm áp. Con năng ấy chỉ thấy trong mắt Vũ và Thúy.

- Vũ ơi ! Đê sắp vỡ, đi hộ đê !

Tiếng thằng Luyện réo gọi bên ngoài. Làm sao nó biết Vũ ở nhà Thúy ?

- Đê sắp vỡ, Vũ ơi !

Con năng hồng chưa bùng sáng, đã tạm biến. Vũ rời bàn tay khỏi cánh tay yêu dấu. Tự nhiên, Vũ muốn quên thực dân Pháp, phát xít Nhật, cách mạng, đê điều. Nó muốn quên hết. Để khỏi bị đánh thức, trong giấc mơ êm ái.

- Vũ về nhé !

- Vũ đi hộ đê à ?

- Ừ, nước sông lớn lắm. Không chừng đê vỡ.

- Mai, Vũ đến kể chuyện Hà Nội cho Thúy nghe, nhé Vũ nhé !

- Ừ, Vũ sẽ đến, mãi mãi...

Vũ bước ra đường. Mắt nó hoa lên. Tai nó nghe rõ từng hồi trống ngũ liên thôi thúc. Mắt nó nhìn khuôn mặt nhón nhác của thằng Luyến.

- 48 -

Sau một đêm mưa tầm tã, đê Trà Lý vỡ. Nước lũ dâng cao, chảy siết. Những khúc đê mới được tu sửa, đắp cao, không chịu nổi sức cuốn của dòng nước lũ hung bạo và nước mưa xối xả, đã tan rã, vỡ tung. Nước lũ có lối thoát, ào ào chảy xuống những cánh đồng lúa con gái xanh mướt.

Thoạt đầu, con đê phía bên kia cầu Bo bị nước lũ cắt một khúc dài. Các phủ, huyện Thái Ninh, Hưng Nhân, Quỳnh Côi, Phụ Dực chìm ngụp dưới biển nước mênh mông. Rồi, con đê phía bên này cầu Bo ục vỡ. Ba huyện Vũ Tiên, Thư Trì, Kiến Xương chịu chung cảnh ngộ lụt lội. Chỉ còn vài huyện miền bể là thoát nạn. Thị xã gần Vũ Tiên, xa khúc đê vỡ, nên mãi buổi trưa, nước mới tràn tới. Trong khi đó, nước lũ vẫn hung hăng siết chân cầu Bo, và mặt nước sông vẫn cao hơn mặt đất. Tiếng trống hô đê im bặt. Tiếng đập của trái tim dân tỉnh lý cũng ngưng, nhường cho tiếng thở dài ảo não...

Trẻ con thị xã chạy xô ra đường phố nghịch nước. Nước ngập đường, ngập vỉa hè. Đến tối, nước ngập nền nhà. Sáng hôm sau, mức nước đứng lại, bằng mức nước sông. Ở những con đường thấp nhất, nước vẫn ngập tới bụng người lớn. Không khí cách mạng chìm trong tiếng

thở dài ảo não của dân chúng. Nhìn biển nước ngầu đỏ, chẳng ai thiết hoan hô cách mạng thành công. Tỉnh lỵ đợi một trận chết đói, như trận chết đói thảm khốc hồi tháng ba.

Dòng nước lũ oan nghiệt đã cuốn trôi hết sự nghiệp của dân quê. Trâu, bò, lợn, gà, nhà cửa bị cuốn phăng. Cả người nữa. Đứng trên cầu Bo, nhìn biển nước mênh mông, thấy toàn những ngọn cây, và mái nhà cao, từ xóm làng xa xa. Không biết lấy gì mà sống chờ vụ chiêm, sang năm. Chín tháng trời nhịn đói ư ? Dân thị xã lo lắng, sợ hãi, bắt đầu ăn một bữa. Nhiều gia đình nghèo đã kéo nhau xuống huyện Tiền Hải, kiếm kế sinh nhai. Vẻ buồn đen sẫm trên bức họa tỉnh lỵ. Người ta oán trách trời đất gieo rắc khổ đau liên tiếp, cho dân Thái Bình hiền lành, chất phác, và chung thủy. Hết Pháp đô hộ, đến Nhật xâm lăng. Rồi, chết đói, chết no. Rồi, cách mạng ồn ào. Và, lụt lội. Chưa đầy một năm, dân tỉnh lỵ chứng kiến, chịu đựng mấy phen tủi cực. Tự nhiên, không ai thích đời sống mới nữa. Tất cả đều mơ ước đời sống cũ tẻ nhạt, nhưng bình yên, an phận, nhưng no lành.

Cách mạng chừng hiểu được ý nghĩ của dân tỉnh lỵ, nên suốt ngày, trên chiếc thuyền nan, nhân viên tuyên truyền, với chiếc loa đồng cũ kỹ, bơi khắp phố, loan

báo tin chính phủ Việt Nam dân chủ cộng hòa sẽ lo cứu trợ nạn lụt. Tuyên truyền trấn an dân chúng, không quên dọa xử tử Việt gian. Ai chống cách mạng là Việt gian ! Ai không tin tưởng chính phủ Việt Nam dân chủ cộng hòa, cũng là Việt gian ! Không ai muốn chết khổ sở, như ông Ban. Thành thử, những ý nghĩ chán ghét đời sống mới chỉ là ý nghĩ âm thầm của từng người. Hôm nọ, trong buổi mít tinh, nghe ông chủ tịch Thái Bình đọc bức thư từ bỏ ngai vàng của vua Bảo Đại, để trở về làm công dân nước độc lập, một người nói đùa : Việt Nam dân chủ cộng hòa, Lập cập trộn gio trộn trâu đã bị bắt nốt. Phải nói độc lập tự do hạnh phúc ! Lại có người hát bài chào cờ đôi câu Cờ in máu chiến thắng mang hồn nước, súng ngoài xa chen khúc quân hành ca thành Cờ in máu kiến căn kêu làng nước, ôi giờ ơi đau quá dân mình ơi, cũng bị bắt nốt. Bởi vậy, khi chiếc loa đồng vang vang lời trấn an, dân chúng dành một lòng tin tưởng chính phủ Việt Nam dân chủ cộng hòa, do chủ tịch Hồ Chí Minh sáng suốt lãnh đạo.

Bọn thằng Vũ chưa có ý nghĩ âm thầm của người lớn. Cái chết của ông Ban đã thoảng qua trong tâm hồn chúng. Bây giờ, chúng nó chỉ buồn, vì không được chạy rong ngoài phố hoan hô cách mạng. Và Vũ, Vũ buồn hơn, vì chưa nghĩ được cách nào tới thăm con Thúy, làm con Thúy phục nó. Thị xã đã đầy thuyền bè. Dân

chúng di chuyển bằng thuyền. Cả những cánh cửa gỗ cũng đã được gỡ ra kết bè. Vũ nghĩ tới bè chuối của nó, bơi sang bên kia sông Trà Lý cóp vãi, năm xưa. Ánh mắt Vũ sáng ngời. Nó vội thủ một con dao, mặc trần xì cái quần đùi, lội qua nhà thằng Côn, sau một tuần lễ buồn bã.

Côn nghe Vũ nói chuyện chặt chuối kết bè, sướng rên. Thế là bọn thằng Vũ, và mấy đứa nhi đồng cầu Kiến Xương, bơi vào Kỳ Bá chặt chuối. Những cây chuối hột thật cao đã ủng rể, bị bọn thằng Vũ hạ rạp. Chẳng ai thèm ngăn cản chúng nó. Vũ bảo các bạn kéo chuối ra cống Kỳ Bá. Mặt cống chỉ xấp xỉ nước. Chúng chặt tre, vót cọc, đóng bè tại đây. Năm chiếc bè chuối hai tầng của bọn thằng Vũ vừa dài, vừa rộng, đủ sức chở năm ông nhãi trên một chiếc. Năm thuyền trưởng Vũ, Côn, Luyện, Long, Lộc chống sào, đẩy bè về thị xã.

Vũ nhớ anh em thằng Vũ sún ở cống Đậu, nó nói :

- Giờ mà có thủy chiến, tao làm thuyền trưởng !

Lộc kháy :

- Trông mày giống E-rôn Fin ghê !

Vũ cười :

- Giống mạnh sên gù ! Nhi đồng Kiến Xương chiến nhất tỉnh.

Tự hôm Vũ về Thái, Vũ nói nhiều tiếng mới. Bọn thằng Côn không hiểu, và quên hỏi. Nay luyện chột nhớ ra. Nó hỏi Vũ :

- Chiến là gì ?

Vũ phưỡn ngực :

- Là cừ nhất hạng. Dân Hà Nội thích nói chiến lắm. Cừ, kèn vút đi, thua chiến.

Luyện khoái chí :

- Bè của tụi mình chiến quá !

Nó nheo mắt :

- Còn mạnh sên gù ?

Vũ hất tóc :

- Là mạnh hơn cả mạnh thủy tinh, là ghê gớm...

Chẳng mấy nả, năm cái bè chuối đã được đẩy về phố nhà Vũ. Những cuộc phản đối phát xít Nhật vẫn xảy ra hàng ngày. Nước chưa cạn, nên chưa có biểu tình đả đảo Nhật, dù Nhật đã làm cho dê vỡ ! Chính quyền Thái

Bình quả quyết, chính Nhật và Việt gian đã ngấm ngấm đem bọc phá, làm nổ tung đê điều. Trò chơi cách mạng đả đảo Nhật không hấp dẫn, trong mùa lụt. Thành ra, chỉ có những chiếc thuyền câu chở nhân viên đi tuyên truyền đả đảo. Vũ gặp dịp may này. Nó ra lệnh chở hai mươi nhi đồng cầu Kiến Xương theo đuổi những chiếc thuyền câu của nhân viên tuyên truyền. Những đứa trẻ được tiếng cứu quốc. Thực ra, chúng nó khoái đùa nghịch.

Trên một chiếc bè, có thừng cửi trường, lấy quần đùi của nó treo lên đầu cành tre, và cắm ở đầu bè. Cờ quần đùi của nhi đồng cầu Kiến Xương bay phấp phật, như cờ đỏ sao vàng của cách mạng. Nhi đồng khu phố khác bắt chước nhi đồng cầu Kiến Xương, dẫn chuỗi kết bè, lên đèn suốt ngày, khắp đường thị xã. Chúng đả đảo Nhật, hoan hô cách mạng, vạn tuế Hồ Chí Minh, tung hô Việt Nam dân chủ cộng hòa muôn năm, Độc lập, Tự do, Hạnh phúc muôn năm. Nhờ những ông nhãi, mà không khí cách mạng tỉnh lỵ không bị nước lũ cuốn trôi. Những ông nhãi chẳng hề biết mình đã cứu nguy cách mạng.

Vũ tách năm chiếc bè của nhi đồng cầu Kiến Xương khỏi đoàn biểu tình trên nước. Nó dẫn đầu, chống sào, đẩy bè qua phố nhà con Thúy. Đến trước cửa nhà Thúy,

Vũ sực nhớ thuyền trưởng Côn. Nó bỏ ý định gây huyên náo, để con Thúy hé cửa sổ chiêm ngưỡng nó. Vũ chống sào lẹ, đẩy bè lướt nhanh. Nó nghĩ thầm Chả lẽ mặc quần đùi vào nhà bác Thụy. Vũ tự nhủ : Mình sẽ diện đẹp, và con Thúy sẽ lác. Vũ cao hứng huyết sáo bài quen thuộc. Bọn nhi đồng hát vang :

... Kia lời gió ngàn

Kia lời sông núi

Nhắc nhở em rằng tuy mình đang còn thơ ấu,

nhưng nhất tâm trật tự vâng lời vâng lời người trên...

... Ôn nước non em nguyên dám đâu sao rời.

Em trọn đời trung với Việt Nam...

Tiếng hát lan tỏa trên mặt nước lặng lờ. Sao tâm hồn Vũ xôn xang thế ? Nó đã có một niềm vui riêng, sau niềm vui chung. Vũ hét lớn :

- Về phố mình !

- 49 -

Buổi tối thật buồn tẻ. Không nghe thấy tiếng rao của hàng lục tàu xá, hàng canh bún cá. Mà chỉ có tiếng rao bán bánh khoai, bánh nếp từ chiếc thuyền nan leo lét ngọn đèn dầu. Vũ lén lội ra cửa. Nó cỡi bè, chống sào, đẩy đến nhà con Thúy. Trăng mờ trên đầu Vũ. Mặt nước yên lặng. Vũ nghe rõ tiếng bè lướt trôi. Nó còn, mơ hồ, nghe rõ cả tiếng con Thúy trách móc nó, tại sao, từ hôm đê vỡ, Vũ chả chịu đến chơi với Thúy.

Vũ nuốt ực một cơn sung sướng. Nó chống sào mạnh để bè lướt nhanh, thật nhanh. Tới gần nhà Thúy, Vũ rút sào đặt lên trên bè. Chiếc bè trôi từ từ. Vũ ngồi giữa bè, móc túi rút cái kèn ác-mô-ni-ca. Nó thổi bài mới nhất, vừa học thuộc :

Hồn căm bao lũ tham tàn phát xít
 Dấn bước ra đi Kim Đồng lên chiến khu
 Kim Đồng, quê hương Việt Bắc xa mù
 Kim Đồng, thay cha rửa mối quốc thù
 Anh Kim Đồng ơi
 Anh Kim Đồng ơi
 Tuy anh qua đời
 Gương anh sáng ngời
 Đoàn tôi cố noi

Bao phen giao thông trong rừng
Gian lao nguy nan muôn trùng
Xung phong theo gương anh hùng
Đùng đùng đùng
Đoàng đoàng đoàng
Anh vẫn đi
Kim Đồng, tên anh muôn kiếp không mờ
Kim Đồng, tên anh lừng lẫy chiến khu...

Vũ thối hết bài Kim Đồng, bè của nó trôi tới cửa nhà con Thúy. Và, hết đà, chiếc bè dừng lại. Cánh cửa sổ nhà Thúy hé mở, một khoảng ánh sáng của đèn điện ủa ra, cùng lúc tiếng kèn ác-mô-ni-ca tan trong mênh mông.

Thúy đứng giữa vùng ánh sáng giới hạn đó. Con bé mỉm cười, thò tay qua chấn song cửa, vẫy lia lịa, tựa hồ người đứng trên bờ vẫy chào người thân yêu trên boong tàu sắp ghé bến. Vũ nhét vội chiếc ác-mô-ni-ca vào túi quần. Nó cảm sào, đứng dậy, chống bè tấp vô cửa nhà Thúy.

- Chiến không ?

Thúy ngơ ngác :

- Chiến cái gì ?

Vũ chỉ chiếc bè chuối :

- Cái này.

Thúy chẳng hiểu chiến ra sao, cũng khen rồi rít :

- À, cái bè chuối chiến lắm. Vũ mua ở đâu thế ?

Vũ đã xuống bè, rón rén bước tới cửa sổ. Nó khoe :

- Vũ làm Tác Dăng, ngâm dao bơi vào Kỳ Bá chặt chổi đóng bè đấy. Vũ đóng năm chiếc. Vũ đem tặng Thúy một chiếc.

Thúy khẽ reo :

- Thích quá.

Con bé giục :

- Vũ vào đây với Thúy, đi !

Vũ lắc đầu :

- Vũ đứng gần Thúy được rồi. Vũ tới xin lỗi Thúy.

Thúy nắm lấy bàn tay Vũ :

- Vũ có làm Thúy giận đâu, mà phải xin lỗi ?

Vũ thấy bàn tay lạnh lẽo của nó ấm dần. Và, nóng ran. Như thể được xoa dầu Nhị thiên đường.

- Vũ muốn đứng bên ngoài.

- Sao tay Vũ lạnh thế ?

Vũ bối rối :

- Chẳng biết tại sao nữa.

Thúy hơi nhăn nhó :

- Đưa tay kia Thúy xem, nào.

Vũ đặt nốt bàn tay lên thành cửa sổ. Con Thúy đã nắm bàn tay nó. Hai bàn tay trong hai bàn tay. Hai con mắt nhìn hai con mắt. Vũ cảm giác, như trong ngày mùa đông, nhiều nắng hanh vàng khát nước. Nó bê cái ẩm tích nước lạnh tu ừng ực. Nước thấm lạnh từ cổ họng, xuống tận dạ dày. Nước đến đâu, lạnh đến đó. Hả hê vô cùng. Vũ đang đứng giữa nắng hanh vàng. Nắng hanh vàng của những ngày vàng thần tiên của Vũ. Thúy là ẩm tích nước lạnh. Tâm hồn Vũ được tưới bằng nước mưa ngâm hoa bưởi.

- Tay Vũ lạnh ghê ghê là...

- Tay Thúy ấm lắm.

- Tại Thúy ở trong nhà, Vũ ở bên ngoài, Vũ chèo bè đấy mà...

Vũ nhìn Thúy. Bốn bàn tay đã tạm xa nhau.

- Thúy ơi !

- Hờ ?

- Có thật Thúy bảo Vũ cừ không ?

- Vũ ném phi tiêu cừ hơn Côn.

- Vũ không ném phi tiêu ?

- Vũ mà ném, Vũ sẽ cừ hơn Côn.

- Có thật...

- Thật gì hờ, Vũ ?

- Thật Thúy... nhớ Vũ không ?

- Thật chứ. Thúy nhớ cả gói táo tàu Vũ cho Thúy, nhớ cả chiếc lồng bầy chim khuyển Vũ cốp của thằng Hội. Thúy ghét thằng Hội. Thúy nhớ cả lần Vũ đánh thằng Dương bênh Thúy...

Bỗng, Thúy hỏi :

- À, bố thằng Dương có bị cách mạng tát tai không ?

Vũ thích chí :

- Lão phó cảm bị tù rồi. Thằng Dương, thằng Hách, thằng Huấn, bây giờ, lui thủi, chả ai thèm chơi. Giá thằng Vọng còn sống, nó sẽ trả thù thằng Dương, thằng Hách.

Thúy bùi ngùi :

- Thằng Vọng ghẻ tàu tốt lắm. Nó cứ gọi Thúy bằng chị, cho Thúy nhiều cánh cam.

Vũ không muốn nghe chuyện thằng Vọng nữa, dù nó rất thương Vọng. Tai nó nóng bừng. Cái gì đó làm Vũ khó chịu, Vũ không hiểu, nó chỉ thích nghe Thúy nói với nó, về nó.

- Thúy ơi !

- Gì, Vũ ?

- Má Thúy hết nóng chưa ?

- Hết rồi.

- Thúy nói dối.

- Chả tin, sờ má Thúy đi...

Vũ đưa bàn tay áp vào má Thúy. Xuân hồng của Vũ lại bùng nắng rực rỡ, tràn ngập tiếng chim ca ánh ỏi. Và, bướm muôn màu rợp bay.

- Ủ, hết nóng rồi.
- Vũ tin Thúy chưa ?
- Vũ tin. Mà, Thúy ơi !
- Gì hở, Vũ ?
- Tóc Thúy thơm quá.
- Thúy có bơi nước hoa đâu !
- Sao thơm thế ?
- Vũ lại không tin Thúy à ?

Con bé cúi đầu thấp sát chấn song cửa sổ. Vũ thấy rạo rực tâm hồn. Nó muốn hôn lên tóc Thúy, nhưng sờ sợ. Thúy dục :

- Ngửi tóc Thúy xem, có phải Thúy bơi nước hoa không nào ?

Vũ định bắt chước thằng bé trong phim ca nhạc, quàng tay qua cổ con bé Deanna Durbin, và hôn nhẹ lên trán con bé. Mà, Vũ ngại ngùng khôn kể.

- Vũ ơi, à, mày ở đây !

Cả Thúy lẫn Vũ cùng bối rối. Vũ quay mặt lại, Con nhà Luyện cười hô hô :

- Tìm mày toát mồ hôi. Chúng nó tưởng mày xuống An Tập.

Vũ cáu sườn. Nó lắm bảm :

- Thăng chó chuyên phá đám.

Vũ mừng, vì thằng Luyện bắt gặp nó ở đây, chứ không phải thằng Côn. Thúy dặn khế :

- Mai, Vũ tới nhé !

Con bé khép cửa sổ. Vũ lội ra vỉa hè, leo lên bè của thằng Luyện. Con nhà Luyện hỏi :

- Mày bảo mày ghét con bà cô Thúy. Sao mày còn chơi với nó ?

Vũ phiệu :

- Tao cho nó cái bè, mai nó sẽ bị ngã, uống nước sặc sụa. Đừng nói tụi thằng Côn biết, nghe chưa.

Luyện võ tay :

- Hay quá. Hoan hô mày, Vũ ạ !

- Tìm tao làm gì ?

- Đi cướp bè của tụi Tàu.

Vũ vừa tặng Thúy chiếc bè, nó thấy cần cướp chiếc khác, kéo thẳng Côn nghi ngờ. Vũ giậm chân mạnh, làm chòng chành bè :

- Cướp hết. Nhi đồng cầu Kiến Xương chiến nhất. Mỗi thằng một chiếc bè.

Chiếc bè lướt đi. Hai đứa nói chuyện vang vang mặt nước. Vũ không biết con Thúy vẫn đứng, ở cửa sổ, hé một chút, nhìn theo chiếc bè xa dần con phố nhà mình.

- 50 -

Nước đã rút dần, sau mấy tuần đứng yên không thềm nhúc nhích. Khi nước rút, lại rút thật nhanh. Mỗi ngày vài tấc. Đến hôm nay, nước chỉ còn cao đến đầu gối người lớn, ở những con đường thấp nhất trong thị xã. Nhi đồng hết trò chơi thủy chiến bằng bè chuối, hay thả bè câu cá, hay lênh đênh cả buổi trên mặt nước, rồi, hể chán, họp nhau chống bè qua Cầu lạc bộ đả đảo Nhật lùn. Dân chúng bớt thở dài. Về thê lương mờ nhạt, nhường chỗ cho nắng vàng tương lai. Thị xã chột nỏ bùng một phần nộ mới : Thực dân Pháp đã theo quân đồng minh, đổ bộ lên miền Nam.

Dân chúng biểu tình tuần hành dưới nước, đả đảo thực dân Pháp. Phát xít Nhật được quên đi, như thể đã chiến thắng rồi. Tám mươi năm đô hộ khơi dậy bao nỗi căm hờn. Chẳng ai muốn Pháp trở lại. Những cuộc biểu tình rầm rộ, tưởng muốn nghiêng đất, hất nước lụt ra biển cả. Cô Yến, con gái ông Hậu Hòa, nhân vật nổi tiếng của Thái Bình, lần đầu tiên, xắn quần lội nước, đi đả đảo giặc Pháp xâm lăng. Vài hôm sau những cuộc biểu tình chống Pháp, nước rút hẳn. Thị xã khô ráo. Ở khắp phố, bài hát mới hăm nóng lòng yêu nước của mọi người :

Tiếng súng vang sông núi miền Nam âm đất nước
Việt Nam

Tiếng súng vang sông núi miền Nam vì mưu lấy miền
Nam

Ta muốn băng mình tới phương Nam xé xác quân
tham tàn

Người Việt Nam, giống anh hùng từng tranh đấu

Đã từ lâu đứng lên phá tan u sầu

Người Việt Nam, giống anh hùng từng tranh đấu

Tới ngày nay toàn dân quyết chiến không lui

Tiếng súng vang sông núi miền Nam âm đất nước
Việt Nam

Tiếng súng vang sông núi miền Nam giục ta ra tranh
đấu

Cả ngày, cả đêm, bài hát âm vang, cơ hồ tiếng súng
Nam Bộ kháng chiến âm vang của người miền Nam
yêu nước. Tất cả đều đứng lên. Tin tức chiến sự toàn
loan những chiến thắng. Dân miền Nam đã anh dũng
chống trả liên quân Anh, Ấn, Pháp bằng dao, mác, và
gậy tầm vông. Ngay những người xắm bên đồ, bên xe
cũng từ bỏ những bài hát cũ rích, và hát bài Tiếng súng
Nam Bộ. Thanh niên Thái Bình tình nguyện vào Nam
kháng chiến chống Pháp. Phương hen, người bạn già
bán bánh mì thịt quay cửa trường Monguillot, đã ghi
tên vào Nam. Thanh niên mười hai phủ, huyện lũ lượt

kéo nhau lên thị xã, chờ đợi ngày lên đường vào Nam. Phải giành độc lập, phải đuổi thực dân Pháp khỏi quê hương Việt Nam yêu dấu. Tiếng súng Nam Bộ thức tỉnh tình đoàn kết, làm sôi sục máu nóng của dân chúng.

Bọn thằng Vũ đã dự buổi lễ tiễn những người thanh niên tình nguyện vào Nam đánh Pháp. Những người này được quàng hoa kín cổ, được hoan hô nồng nhiệt. Vũ và Côn vỗ rất cả tay, khi Phương hen giơ tay vẫy vẫy. Những người tình nguyện không được tuyển chọn, khóc sụt sùi. Khuôn mặt họ ảm đạm, buồn hiu, y hệt trẻ con mong mẹ về chợ mà chẳng có quà bánh.

Vũ đã nuốt nước bọt, thèm khát cái vinh dự đánh đuổi xâm lăng Pháp. Giá nó lớn, chắc chắn, nó đã ghi tên vào Nam. Nó sẽ cho giặc Pháp biết tay. Đoàn người vào Nam lên đường, tỉnh lỵ thêm mùa nước lũ. Nước lũ cuộn cuộn, hung hăng hơn con nước lũ vừa tàn phá đê điều. Kể từ đó, bọn thằng Vũ căm thù thực dân Pháp. Ta muốn băng mình tới phương Nam xé xác quân tham tàn.

Dân chúng hướng vào Nam bộ, mong tin chiến thắng. Không ai thiết lo thóc cao, gạo kém. Tương lai sẽ gần như mùa lúa chiêm sắp tới, mùa lúa chiêm vàng đầy đồng, nhờ phù sa bồi bón. Riêng Vũ, Vũ chỉ lo nó chưa kịp lớn, giặc Pháp đã bị đánh thua tan nát. Vũ mơ ước

chóng lớn. Niềm mơ ước ấy làm quên xuân hồng của nó. Vũ chỉ còn nhớ Thúy sau mỗi cuộc biểu tình. Vũ ngồi dựa lưng vào tường, bực tức, tựa tựa nổi bực tức của Trần Quốc Toàn. Nó đứng dậy, đá tung cái hộp sữa bò. Côn đến đúng lúc. Nó ngạc nhiên :

- Mày giận ai đó ?

Vũ mím môi :

- Ông đét được vào Nam. Phương hen được vào Nam, tao không được vào !

Côn rút trong túi quần xoóc ra một tờ báo gấp nhỏ :

- Trong Nam có thằng chiến hơn Kim Đồng. Báo đăng đây này.

Vũ chộp vội tờ báo. Cái tit to tướng đập vào mắt Vũ: Một em bé tắm xăng tự đốt, rồi nhảy vào kho đạn của giặc Pháp. Vũ say sưa đọc báo. Nó cười ha hả :

- Ủ, chiến hơn Kim Đồng.

Tin em bé Nam Bộ tắm xăng, tự đốt, rồi nhảy vào kho đạn của giặc Pháp, ở Sài Gòn, đã xôn xao thị xã. Đi tới chỗ nào cũng thấy kể chuyện em bé Nam Bộ, được coi như anh hùng cứu quốc. Nhi đồng cầu Kiến Xương, khối đũa, mơ thành em bé Nam Bộ. Chúng nó tưởng

rằng, kho đạn của thực dân Pháp nổ tung, giặc Pháp sẽ hết đạn bắn. Quân ta sẽ giết hết chúng nó. Báo Cứu Quốc không ngày nào không nhắc gương can đảm của em bé Nam Bộ, cùng với tin Thanh niên tiên phong giết Pháp ở cầu Quay, cầu Mống, Khánh Hội, Gò Vấp, Bình Xuyên, Gò Công... Những địa danh xa lơ xa lắc bỗng gần gũi lạ thường. Vũ đã thổi ác-mô-ni-ca không biết mệt, cho nhi đồng cầu Kiến Xương hát bài :

Bình Xuyên,
 Bình Xuyên oai hùng ngàn năm
 Đoàn dũng sĩ máu sôi lòng hờn căm
 Khi quân ta tiến ra
 Vung gươm chói lòa
 muôn đầu rơi sát khí
 âm vang hát chôn sa trường
 không tiếc thân
 Bình Xuyên,
 Gò Công bao lần diệt Tây...

Vũ tưởng tượng Bình Xuyên, Gò Công như là Đồng Đa, Chi Lăng, nơi các dũng sĩ miền Nam đang chém ngang thân thực dân Pháp, nơi tổ tiên ta đã chém ngang thân giặc Trung hoa. Nó thấy Nam Bộ thật gần gũi, và mến yêu lạ lùng. Nam Bộ không phải là tân thế giới xa xôi, toàn rừng cao su, roi da quật trên thân thể người

Việt Nam, miền lưu đầy cu li đồn điền, dòi quê hương đến sông khôn khổ, và chẳng bao giờ trở lại. Nam Bộ anh dũng. Nam bộ cháy bùng lửa chiến đấu giết thù. Trái tim thẳng Vũ, thẳng Côn, thẳng Luyến, thẳng Long, thẳng Lộc cháy theo. Lần đầu tiên, những đứa trẻ biết quê hương chúng nó không phải chỉ có Thái Bình. Quê hương chúng nó còn ở Khánh Hội, Gò Vấp, Hạnh Thông Tây, Bình Xuyên, Gò Công, Trảng Bàng, Chợ Mới. Nơi ấy, chú bác chúng nó đang tập làm Nguyễn Trung Trực, Phan Tôn, Phan Liêm, Nguyễn Tri Phương... Và em bé Nam Bộ đã soi gương anh Kim Đồng. Nơi ấy, đồng bào chúng nó đang kháng chiến bằng gậy tầm vông. Tự nhiên, Vũ ước ao được đứng trên cầu Mống, rút súng thủy tinh đầy nước, chĩa thẳng vào mặt liên quân Anh Ấn Pháp, như nó đã chĩa thẳng vào mặt Nhật lùn.

Vũ đút vôi kèn vô túi quần, dùng dùng nổi giận :

- Mẹ bố tội Tây đen bán vải !

Nhi đồng cầu Kiến Xương nhôn nhao hỏi :

- Tại sao lại chửi tội Tây đen ?

Vũ nghiêng răng ken két :

- Tội nó là Ấn Độ đánh giết quân ta ở Nam Bộ.

Nó hét :

- Đi tản bỏ mẹ tụi nhãi con Ấn Độ trả thù cho đồng bào Nam Bộ.

Nhi đồng cầu Kiến Xương reo hò. Chúng nó đi lùng nhãi con Ấn Độ. Nội buổi chiều, có năm thằng nhãi Ấn Độ bị đánh, sung về mặt mũi. Mấy hiệu bán vải của Tây đen Ấn Độ bị ném đá, không dám mở cửa. Nhi đồng cầu Kiến Xương đứng trước các hiệu Tây đen, hét lớn :

Ông Tây đen nằm trong cái bồ

Đánh cái rắm làm bánh ga tô

Tây đen không hiểu tại sao bọn nhãi ranh lại nghịch ngợm tinh quái thế. Bọn thằng Vũ không thèm nghịch ngợm, chúng nó đang tưởng tượng vào Nam bộ kháng chiến. Nam Bộ nằm giữa trái tim thằng Vũ.

- 51 -

Nắng bùng lên, gay gắt. Mùa thu dịu hiền, dường như, bị cách mạng đốt cháy. Nắng trả thù mưa, lụt. Nắng muốn làm khô cạn nước, còn mệnh mông ruộng đồng. Người ta quên những giọt nắng ngoan, những giọt nắng đượm gió lạnh năm ngoái, năm xưa. Nắng đã dậy mùi thuốc đạn miền Nam. Nắng chiếu chói chang vào những khẩu hiệu phản đối thực dân Pháp xâm lăng miền Nam, treo đầy đường phố thị xã. Thực dân Pháp đã chiếm Sài Gòn. Tin đó tung ra. Cả thị xã phần nộ. Khúc ruột trong cơ thể Việt Nam bị cắt đứt. Thị xã biểu tình tuần hành. Những cánh tay giơ lên. Những mái tóc hất tung. Những đôi mắt sáng lửa căm hờn. Những tiếng nói vỡ phôi. Cùng hát :

Tiếng súng vang sông núi miền Nam vì mưu chiếm Việt Nam

Ta muốn băng mình tới phương Nam xé xác quân tham tàn

Vũ ngược nhìn khẩu hiệu mới lạ Vietnam to the Vietnamese, nó hỏi Côn :

- Việt Nam to thế Việt Nam mẹ sề hờ, mày ?

Côn không hiểu Vietnam to the Vietnamese* là gì.
Nó gật đầu bừa :

- Ủ, Việt Nam to thế, Việt Nam là mẹ của thực dân Pháp.

Vũ khoái quá :

- Việt Nam là mẹ Pháp. Tao là bố tụi Tây con.

Côn chợt nhớ Vọng, nhớ hôm đảo chính Nhật, Vọng đã nhạo báng Tây, Đầm, và Côn không thích Vọng trả thù Tây. Hôm nay, Côn thấy Vọng đã trả thù Tây đích đáng, vì Tây dám xâm lăng miền Nam. Tây là bọn vô ơn. Hồi chúng nó chạy Nhật, dân Thái Bình thương hại chúng, chỉ chỗ cho chúng trốn nấp Nhật. Thế mà chúng nó nỡ hại người Việt Nam. Lớn lên, nếu Tây chưa thua trận, Côn sẽ đi lính đánh đuổi Tây về nước của chúng nó. Tự nhiên, Côn có hai kẻ thù, Vọng chết đói là do Tây và Nhật. Côn phải trả thù giùm Vọng. Côn nắm chặt bàn tay, hét lớn :

- Ai sinh ra cái xe bò

Để cho Tây phải kéo gò lưng tôm

Vũ đọc to một khẩu hiệu :

- Thực dân ơi hồi thực dân,
Đàng nào thì cũng một lần về thôi
Việt Nam của Việt Nam rồi
Cướp làm sao nôi đất người Việt Nam.
Vũ tách khỏi hàng ngũ, lấy giọng :
- Kèn cứu quốc thét vang... Hai, ba...
Nhi đồng Kiến Xương hát vang :
... Xung phong, xung phong ! Giết, giết !
Đùng đùng đùng đùng...
Giết, giết !
Ta đi tiên phong giết loài sói hung
Kèn cứu quốc thét vang giục người chiến sĩ
Cùng tiến, cùng hô
Giết hết quân thù...

Đoàn biểu tình dừng lại trước phòng thông tin, gần cầu Bo. Người ta chen nhau vào phòng thông tin, xem tranh triển lãm tội ác của thực dân Pháp. Những bức tranh vẽ thực dân Pháp nấp sau đít liên quân Anh, Ấn, vào Sài Gòn đã làm nhiều người khinh bỉ. Thực dân Pháp mộng chiếm lại Việt Nam, đặt lại nền đô hộ, được ví như thằng bé mũi lõ thối bong bóng xà phòng. Đặc biệt, bức tranh vẽ mấy thằng mũi lõ quăng trẻ thơ vô lửa, dưới ghi hai câu : Trẻ thơ nào tội tình gì, Bị quăng

vào lửa chỉ vì thực dân, đã khiến dân thị xã đau đớn, căm hờn. Thực dân đang tàn sát đồng bào miền Nam.

Tĩnh lý chưa bao giờ buồn thảm như bây giờ. Dân thị xã ngủ vùi trong giấc ngủ an phận. Thức từ sáng sớm, hôm Nhật đảo chính Pháp. Nỗi buồn mất nước thức dậy theo. Từ đó, chỉ thêm buồn đau, xót sa. Mỗi buồn đe dọa một kinh hoàng đẫm máu. Không ai muốn buồn. Phải đứng lên đập tan nỗi buồn. Xích xiềng nô lệ đã chặt đứt. Xích xiềng ấy không thể buộc vào chân người Việt Nam, như đã buộc tám mươi năm cũ. Gậy tầm vông vót nhọn thách thức súng đạn của thực dân Pháp. Là đã trả lời nhân loại rằng, người Việt Nam không muốn sống buồn thảm trong nô lệ, đói rách, dốt nát. Căm hờn đã thấm vào tim phổi, và thoát ra :

Việt Nam, bao năm rờn rên xiết làm than
 Dưới ách quân tham tàn đế quốc sài lang
 Nhật với Pháp cướp thóc lúa, cướp đời sống dân mình
 Nào nhà tù, nào trại giam, biết bao nhiêu nhục hình
 Đồng bào tuốt gươm vùng lên
 Đã đến ngày trả mối thù chung
 Mau mau mau. vai kề vai
 Không phân già trẻ trai hay gái
 Cố tiến lên, ta đi lên
 Ta tiến lên ta diệt quân thù

Việt Nam, Việt Nam muôn năm...

Việt Nam muôn năm. Chỉ Việt Nam muôn năm. Chiến đấu cho Việt Nam. Cho độc lập. Cho tự do. Cho hạnh phúc. Người lớn đã lên đường chiến đấu. Trẻ con sẽ lên đường chiến đấu, bảo vệ quê hương. Những trang sử quật cường của nòi giống bị cấm học từ lâu, được mở ra, được nhắc nhở. Vũ và bạn bè nó mới biết Nguyễn Tri Phương đắp thành Kỳ Hòa chống Pháp, bị bắt, nhất định noi gương Trần Bình Trọng; Nguyễn Trung Trực đốt tàu Espérance của Pháp, trên sông Nhật Tảo; Hoàng Diệu tuần tiết khi Hà Nội thất thủ; Phan Đình Phùng mộ quân đánh Pháp; anh em Phan Tôn, Phan Liêm anh dũng ở Mười Tám Thôn Vườn Trầu; Đề Thám vây vùng miền Yên Thế; mười ba anh hùng Việt Nam quốc dân đứng lên mách chém cười ngạo nghễ, tung hô Việt Nam muôn năm...

Những trang sử rạng ngời ấy đang được viết tiếp. Bằng gậy tầm vông vót nhọn thấm máu quân thù. Những Nguyễn Trung Trực, những Phan Tôn, Phan Liêm, những Huỳnh Phan Hộ đã làm sống lại lịch sử tranh đấu, ở bên kia cầu Quay, cầu Mống, ở Gò Vấp, ở Bình Xuyên, ở khắp Nam Bộ. Và, ở Bắc Bộ, ở thị xã Thái Bình nhỏ bé, những con mắt sáng nhiệt tình, và kiêu hãnh hướng cả về Nam Bộ kháng chiến, Nam Bộ

thần thánh, Nam Bộ đương nổi lửa đốt cháy mộng xâm lăng của giặc Pháp.

Vũ cố nhìn những bức tranh triển lãm tội ác của thực dân Pháp, thật lâu. Để nhớ, để in sâu vào trí nhớ hình ảnh nuôi thù hận, đợi chờ một mai khôn lớn. Vũ rời phòng thông tin, ra về một mình. Suốt buổi chiều, Vũ hí hục vẽ lại những bức tranh, tô màu rực rỡ. Những bức tranh sẽ đem tặng con Thúy.

Vũ phải nói thật với Thúy rằng, Vũ thèm lớn, Vũ thèm băng mình tới phương Nam xé xác quân tham tàn. Vũ yêu Nam Bộ, yêu người Nam bộ.

- 52 -

Tĩnh lý đã mất hẳn sự bình tĩnh cổ hữu. Luôn luôn có những ồn ào sinh động. Người tĩnh lý bị lôi cuốn bởi thác lũ cách mạng. Nam Bộ đang kháng chiến, tưởng chừng đã chiến thắng. Báo Cứu quốc, mỗi ngày, mỗi đăng tin giặc Pháp thua to, ở khắp mặt trận Nam Bộ. Tiếng súng Nam Bộ tạm im trong lòng mọi người dân thị xã, nhường cho tiếng réo sôi của một hân hoan mới. Cụ Hồ Chí Minh sắp về thăm dân Thái Bình. Tin đó làm cả thị xã vui mừng, và hãnh diện. Nhi đồng học thêm một bài hát mới. Vũ lại được đứng dưới cột đèn điện, thổi ác-mô-ni-ca, dạy nhi đồng cầu Kiến Xương bản :

Ai yêu bác Hồ Chí Minh hơn chúng em nhi đồng
 Ai yêu bác Hồ Chí Minh hơn chúng em nhi đồng
 Ai yêu bác Hồ Chí Minh hơn thiếu Nhi Việt Nam
 Bác chúng em dáng cao cao người thanh thanh
 Bác chúng em mắt như sao râu hơi dài
 Bác chúng em nước da nâu vì sương gió...

Trong khi thị xã vang lừng tiếng hát, suy tôn chủ tịch nước Việt Nam dân chủ cộng hòa :

Đuốc gươm thiêng vung cho nước nhà
Khiến dân Việt Nam thoát ách xưa

...

Thắng gian nguy
Tranh công đầu
Giải phóng cho dân Việt Nam yêu dấu ngàn thu

Lúc này, Vũ quên Thúy, quên cả gia đình. Vũ chỉ còn nhớ bác Hồ. Bác Hồ không phải là người. Bác Hồ là thánh. Mắt bác sáng như sao, vì có những bốn đồng tử! Vũ đã học thuộc lòng bài thơ :

Hồ Chí Minh mặt người như nước Việt
Thấm thía mang một sức sống phi thường
Vùng trán rộng Trường Sơn trong sớm biếc
Mắt tinh anh sâu thẳm Thái Bình Dương

Vũ chiêm ngưỡng bác Hồ, dù Vũ chưa hề gặp bác Hồ. Tháng sau, bác Hồ về thăm dân Thái Bình, thế nào Vũ cũng nhìn rõ vùng trán rộng bao la của bác, và đôi mắt bốn đồng tử ! Vũ ngừng thổi kèn, hoan hỉ :

- Chúng mày hát chiến lắm. Vài hôm nữa hát thi, hễ khu nào hát hay, sẽ được chọn làm nhi đồng danh dự, đứng gần bác Hồ, hát bản này.

Một nhi đồng cầu Kiến Xương hỏi :

- Rồi bác Hồ có cho mình cái gì không ?

Vũ đáp :

- Có chứ. Bác Hồ tặng mày sợi râu !

Nó nói tiếp :

- Được bác Hồ xoa đầu là sướng mê con ông cụ, sướng rên mé điu hiu. Bác Hồ tuyệt lắm.

Vũ chỉ nghe các anh thanh niên, từ chiến khu về, nói rằng bác Hồ là hồn thiêng sông núi. Chiến khu được mô tả như vùng đất màu nhiệm. Kim đồng đã lên chiến khu, quê hương Việt Bắc xa mù. Người về từ chiến khu đều là những người phi thường, là những chiến sĩ, là những trang nam nhi quyết chiến sa trường, sống thác coi thường, mang xác trong da ngựa bọc thân thể trai... Người về từ chiến khu ca ngợi bác Hồ là hồn thiêng sông núi, là những tinh hoa của dân tộc đúc kết thành, nên mất bác Hồ mới có bốn đồng tử. Chẳng riêng gì nhi đồng, người lớn cũng tin tưởng bác Hồ xuất chúng, bác Hồ đã đuổi Nhật, đánh Tây. Hồ Chí Minh, chỉ Người là có thể đưa con thuyền tổ quốc đến vinh quang. Bác Hồ dạy điều này, bác Hồ dạy điều nọ. Mỗi lời của Bác Hồ là mỗi câu kinh nhật tụng. Và, chỉ cần thời gian ngắn,

trong những ồn ào sinh động liên tiếp, không cho con người kịp suy nghĩ, bác Hồ đã ngự trị ở tâm hồn đám dân chất phác, đã trở thành ngọn đuốc, luôn luôn sáng ngời trong đôi mắt thủy tinh của nhi đồng.

- Bác Hồ tuyệt như gì ?

- Tuyệt cú mèo !

Bác Hồ tuyệt cú mèo. Bác Hồ nhất hạng. Bác Hồ đã làm nhi đồng quên bài học thuộc lòng : Công cha như núi Thái Sơn, Nghĩa mẹ như nước trong nguồn chảy ra. Vũ đã quên Thúy, quên hẳn Thúy, khi nó thổi ác-mô-ni-ca, tập hát để đợi ngày đón rước bác Hồ. Cả thị xã nôn nóng, chờ đón rước cụ Hồ. Đêm đêm, tiếng hát vang trời. Ngày ngày, tiếng cười rộn rã. Đêm, dưới chân cột điện, nhi đồng tỏ tình : Ai yêu bác Hồ Chí Minh hơn chúng em nhi đồng. Ngày, giữa sân vận động, nhi đồng vẽ chân dung bác Hồ theo trí nhớ. Vẽ trên giấy. Vẽ trên trái tim. Kể từ đó, chân dung bác Hồ ngự trị hẳn, ở tâm hồn niên thiếu. Chăm học vì bác Hồ. Làm việc vì bác Hồ. Yêu nước vì bác Hồ. Thù hận vì bác Hồ. Hy sinh vì bác Hồ. Đôi mắt bốn đồng tử của bác chiếu rọi quanh đời sống niên thiếu. Đôi mắt bốn đồng tử ấy nhìn rõ hàng triệu nụ cười, và nhi đồng, mơ hồ, thấy một nụ cười hiền dịu của bác Hồ ban phát cho tất cả.

Vũ đã nằm mơ được nắm tay bác Hồ. Vũ đã nắm tay Thúy, đã xao xuyến, băng khuâng. Nó nghĩ rằng, bác Hồ sẽ cho nó cái cảm giác xao xuyến, băng khuâng ấy. Vũ nóng ruột gặp bác Hồ, như trẻ con nóng ruột ngóng mẹ về chợ. Nó đưa kèn lên miệng, lướt nhanh câu nhạc mở đầu. Rồi nói :

- Hát nữa đi, chúng mày ! Nhi đồng cầu Kiến Xương sẽ là đội nhi đồng danh dự.

Tiếng hát thoát ra. Lên cao. Bay xa. Tiếng hát tha thiết của một đoạn đời chưa biết ngờ vực.

- 53 -

Bác Hồ chưa kịp về, để nhi đồng Thái Bình chiêm ngưỡng, và để Vũ được bác nắm tay, vuốt tóc mà nghe lòng dậy những xao xuyến, băng khuâng, thì quân Tàu đã từ Nam Định tràn sang, tước khí giới của quân Nhật. Thị xã rợp cờ sao trắng chen lẫn cờ sao vàng. Ở phố chính, bọn Tàu treo những lá cờ sao trắng to tướng. Nhiều khẩu hiệu viết bằng chữ nho giăng ngang đường. Bọn nhãi Tàu mặt mũi vênh váo, một tay cầm cờ sao vàng, một tay cầm cờ sao trắng, phát lia lịa. Ngày Tây chưa bị Nhật đuổi, một tay cầm cờ tam tài, một tay cầm cờ sao trắng. Tây bị Nhật đuổi rồi, một tay cầm cờ mặt trời, một tay cầm cờ sao trắng. Và, bây giờ, tay cầm cờ sao vàng, tay cầm cờ sao trắng. Đó là bọn Tàu sinh sống trên đất Việt Nam. Vũ rất ghét bọn nhãi Tàu. Lúc này, nó càng ghét hơn. Vũ không tin quân Tàu đánh bại nổi quân Nhật. Chỉ có bọn nhãi Tàu tin thôi. Mà, bọn nhãi Tàu thì Vũ coi như mỡ tép.

Hôm đón quân Tàu ở ngã tư Vũ Tiên, Vũ phải hô Tường Giới Thạch muôn năm, nó ức ghê quá. Tường Giới Thạch hạng bét, vì quân Tàu lôi thôi, lếch thếch, từ sĩ quan đến lính. Thằng nào thằng ấy, mặt mũi hốc hác, tóc mọc lởm chởm, thân thể gầy còm, mắt trũng sâu như dân tháng ba đói. Đoàn quân chiến thắng Nhật

lùn phục sức mới khiếp chứ ! Chỉ sĩ quan là có mũ đội, giày đi. Còn lính đầu trần, chân bó cỏi. Thằng mặc quần áo bó sát người, thằng bơi trong bộ quần áo rộng thùng thình.

Quân Tàu vô trật tự, vừa tiến bước vừa khạc nhổ. Có thằng bóc bánh chưng ăn vội vàng. Có thằng ngoạm dưa chuột sột soạt. Lính Tàu bước chậm chạp. Như thể chân chúng đeo đá. Mấy hôm sau, Vũ và bạn bè của nó mới hay, lính Tàu bị bệnh phù thũng. Quân Tàu sang Thái Bình, thị xã sặc mùi sâu quảng, đường phố nhầy nhụa đờm rãi. Thế mà dân thị xã phải đón rước đoàn quân ô hợp này, đã chiến thắng Nhật lùn, qua Việt Nam tước khí giới của Nhật lùn !

Không khí cách mạng bỗng hôi mùi Tàu Phù. Bài hát Tiến quân ca, bài hát thiêng liêng của cách mạng tháng tám, bị đổi lời, để mỉa mai quân của tướng Lư Hán. Đoàn quân Tàu ô đi, sao mà ồm ồm thế, bước chân phù lang thang trên đường Việt Nam. Cờ sao trắng phát phới như giẻ vấy. Thằng nào sang không ồm cũng phù chân... Dân thị xã nhỏ to trách móc chính phủ, tại sao lại rước Tàu phù sang. Tàu phù đúng là bọn ăn hại. Chính phủ Việt Nam nuôi béo cô chúng. Quân Tàu hưởng đầy đủ tiện nghi, như quân Nhật hồi chưa đầu hàng đồng minh. Sĩ quan Tàu chiếm Câu lạc bộ, và đuổi sĩ quan Nhật ra

ngoài. Nhật lùn căng lều vải quanh sân vận động. Ban đêm, họ mới ngủ trong lều. Ban ngày, họ lang thang ngoài phố, chơi với trẻ con.

Nhật không còn một tí khí giới nào. Tự nhiên, họ hiền lành, dễ thương. Dân thị xã bắt đầu tội nghiệp lính Nhật; tội nghiệp những kẻ đã từng treo cổ người Việt Nam, chặt chân tay người Việt Nam, chỉ vì dám ăn cắp một đầu thóc nuôi ngựa Nhật; tội nghiệp những kẻ đã tra tấn người Việt Nam dã man, đã bắt người Việt Nam uống hàng lít nước mắm, hàng chậu nước xà phòng, vì dám yêu nước Việt Nam; tội nghiệp những kẻ đã bị kết tội làm ngót hai triệu dân Việt Nam chết đói...

Vũ hét muốn dắt tay đồng tâm trừ giặc lùn rồi. Nó thích tham dự các cuộc biểu tình, mít tinh đả đảo Tàu phù, nhưng không hề có các cuộc biểu tình căm thù Lư Hán. Tàu phù sang Thái Bình đông gấp hai mươi lần Nhật lùn. Chúng đóng quân tại trường Monguillot, cùng với khí giới tịch thu của Nhật.

Tàu phù hèn nhát. Những hôm mới sang đây, chúng không dám bước ra ngoài doanh trại. Ở cổng trường Monguillot, một bên năm thằng lính Tàu bông súng trường, lưng mỗi thằng đeo thêm hai khẩu pạc hoọc, co ro, sợ hãi; một bên trần xù chú Nhật lùn, tay cầm khúc gỗ ngắn, đi đi, lại lại, cười nói với nhô con. Vũ

đã thấy ba thằng sĩ quan Tàu, đeo kiếm tước của Nhật, nghênh ngang giữa đường. Lính Nhật gặp, hét lớn, đứng nghiêm, giơ tay chào. Ba thằng sĩ quan Tàu phù hoảng quá, bỏ chạy. Chạy một lát, chúng hoàn hồn quay lại. Lính Nhật vẫn đứng nghiêm. Ba thằng Tàu phù bèn giận dữ, tiến tới. Một thằng vung tay tát tên lính Nhật. Một thằng đá đít. Thằng thứ ba tui nà ma âm ỹ. Rồi, rút nhanh. Tên Nhật lùn đưa bàn tay sờ má, mỉm cười. Vũ khoái tên Nhật lùn, khinh bỉ Tàu phù cậy đông bắt nạt. Những cảnh Nhật lùn trêu Tàu phù, để Tàu phù thị uy, không diễn ra lâu. Nhật lùn rút khỏi Thái Bình. Chẳng biết đi đâu. Thị xã chỉ còn Tàu phù lổn ngổn. Tàu phù la cà khắp nơi, ăn cướp, cướp giật. Chúng lần mò xuống cả Vũ Tiên chọc ghẹo cô đầu. Dường như, Tàu phù không thích trở về nước.

Tước khí giới Nhật xong xuôi, và lính Nhật cũng đã cuốn gói, tại sao Tàu phù chưa rút ? Dân thị xã bàn tán, tối ngày. Mọi người coi Tàu phù là một tai họa. Người ta mãi đề phòng Tàu phù, quên cả chuyện Nam bộ kháng chiến, quên cả chuyện đón rước Hồ chủ tịch. Từ hôm Tàu phù xuất hiện, thị xã mất hẳn sự sôi động. Thác lũ cách mạng ngừng cuốn chảy. Màu xám đã phết kín tỉnh ly. Nỗi buồn dâng lên, cùng với niềm lo ngại. Không có một cuộc mít tinh tuần hành nào. Tất cả đều héo hắt. Thị xã im tiếng hát, ngoài câu hát nhạo báng

: Đoàn quân Tàu ô đi, sao mà ốm thế, bước chân phù lang thang trên đường Việt Nam. Cờ sao trắng phấp phới như giẻ vấy. Thằng nào sang không ốm cũng phù chân... Ở những xóm đèn đỏ Vũ Tiên, bọn cô đầu ngồi đầy cửa, chờ Tàu phù đi qua, đùa giỡn :

Ngộ là ngộ ở bên Tàu

Ngộ là ngộ mới sang

Ngộ sang Nam Việt với đôi chân phù.

Hoặc huyết sáo bản Tango chinois, nghe Tàu phù ê a tiếng Tàu mà cười, mà chửi. Thị xã gần giống như một thị xã chết. Ngày hé cửa bán hàng, đèn đóng cửa kín mít. Tàu phù mua hàng, toàn trả bằng tiền quan hỏa và súng đạn tước của Nhật. Đây là đạo quân ô hợp, vô kỷ luật, chuyên môn cướp giết, ăn cướp. Bộ chỉ huy không hề biết quân số của mình bao nhiêu. Cho nên, Tàu phù ló ngó vào Kỳ Bá, bị giết chết, không ai điều tra. Thằng nào chết kệ xác nó. Người ta giết Tàu phù để cướp súng pạc hoọc. Thời cách mạng, có khẩu pạc hoọc đeo là oai nhất. Mà, Tàu phù thiếu gì súng.

Vũ ghét Tàu phù vừa vừa thôi. Nó và bạn bè nó chúa ghét bọn nhãi con Tàu lằng xằng, ra vào trại lính Tàu, dẫn Tàu phù đi chơi, làm thông ngôn cho Tàu phù. Vũ và Côn nhiều lần đem nhi đồng cầu Kiến Xương qua phố khách, hát vang câu Đoàn quân Tàu ô đi, sao mà

ôm thế... Hề nhãi con Tàu lơ mơ gây sự, bọn thằng Vũ sẽ khiện ngay. Chúng nó đã thề rằng, khi Tàu phù cút, tụi thằng Coóng, thằng Sùi sẽ như đòn. Vũ và các bạn tìm cách trả thù Tàu phù ăn quýt. Chúng nó thường nấp một chỗ, đợi Tàu phù ngang qua, tia súng cao su đạn sỏi. Luyện bắn trứ danh. Tàu phù ăn đạn sỏi, kêu la inh ỏi, co giò chạy.

Một hôm, Vũ thơ thẩn ở Kỳ Bá chơi. Nó gặp hai thằng sĩ quan Tàu phù đứng trên cổng Kỳ Bá, bụng mỗi thằng giắt hai khẩu pác hoọc. Tàu phù làm quen với Vũ. Anh phụ trách nhi đồng từ vườn dâu đi ra. Anh vỗ vai Vũ thân mật, hỏi Vũ muốn trở thành Kim Đồng không. Vũ vẫn mơ làm Kim Đồng, quê hương Việt Bắc xa mù, tên tuổi lòng lẫy chiến khu. Nó gật đầu. Anh phụ trách nhi đồng thị xã kéo Vũ ra một chỗ. Anh bảo, anh sắp vô Nam Bộ diệt thực dân Pháp. Anh sẽ chiến đấu cùng đồng bào Nam Bộ. Anh lại hỏi Vũ có yêu Nam Bộ không. Vũ gật đầu. Anh nói, anh cần súng đạn, bắn vỡ óc quân xâm lăng. Anh nhờ Vũ dắt hai thằng sĩ quan Tàu phù vào vườn dâu, để anh cướp súng. Anh nghiền răng ken két : Tàu là kẻ thù truyền kiếp của dân tộc ta. Anh nắm chặt tay Vũ : Em phải yêu nước Việt Nam. em sẽ là Kim Đông ! Vũ sợ quá, nó nhận lời.

Anh phụ trách trở vào vườn dâu xanh um, kín mít. Vũ bước tới cổng, nói chuyện bằng tay với Tàu phù. Nó quay lưng, chỉ vườn dâu, rủ hai thằng Tàu phù vào chơi. Hai thằng Tàu phù thích Vũ, bằng lòng liền. Đến giữa vườn dâu, hai thằng Tàu phù bị vây kín bởi một tốp người Việt Nam có súng. Chúng run sợ, quỳnh cả lên, không dám rút pác hoọc chống trả. Hai thằng vội quỳ xuống, lạy như tể sao. Người ta đập báng súng ngay ót chúng. Hai thằng ngã gục. Anh phụ trách nhi đồng lật ngửa từng thằng, vung dao găm. Vũ nhắm mắt, đưa tay che mặt. Nó không nghe thấy gì. Khi Vũ mở mắt, nó nhìn rõ hai vòi máu phun cao. Nó thét một tiếng hãi hùng, rồi ù té chạy ra khỏi vườn dâu.

Vũ chạy thẳng về nhà. Nó leo lên giường, đắp chăn kín mít. Vũ rên hừ hừ. Nó bị sốt. Vũ mê sảng. Lúc Vũ tỉnh, nó cầm tay cha nó, khóc sụt sùi. Vũ nằm trên giường bệnh. Nó quên Tây, quên Nhật, quên Tàu, quên anh Kim Đồng, quên luôn cả bác Hồ mất hai đồng tử. Vũ chỉ còn nhớ con Thúy, bọn thằng Côn.

Bàn tay nào đặt lên trán Vũ, không giống bàn tay của cha nó, của dì nó, của thằng Khoa đã đặt lên trán nó, từ hai tuần lễ nay. Vũ ôm trận này lâu nhất. Thuốc của cụ Mai Viên hết công hiệu rồi. Thuốc của bác lang Tăng nó, vứt đi. Dì thằng Vũ đi lễ đền Mẫu, đền Trần, đền Bò, tốn khối tiền, bệnh của Vũ chẳng thuyên giảm. Ông đốc Anh tiêm năm, sáu ống thuốc, cơn sốt của Vũ cứ ì ra. Dì nó quỳnh lên, xuống An Tập mời ông thầy cúng. Ông thầy cúng quả quyết Vũ bị thánh phạt, vì tội đá vào gốc cây có nhiều bình vôi. Ông bảo phải lập đàn tạ lỗi thánh thần. Dì thằng Vũ tin ngay. Con nhà Vũ đã từng xô ngã bà cả Hồng, cướp oản chuôi ở đền Mẫu, đã từng bơi qua sông Trà, rình ăn cắp cả con gà cúng ở ngôi miếu chênh vênh trên bờ đê, đem về cho thằng Vọng, thì nó cũng dám đá vào đầu lũ âm binh của thánh thần. Cha thằng Vũ không cấm dì nó lập đàn cúng kiếng, vẫn nhờ ông đốc Anh săn sóc bệnh tình của nó. Vũ bớt mê sảng. Rồi, tỉnh dần. Dì nó khen ông thầy cúng An Tập giỏi. Cha nó im lặng.

Bọn thằng Côn, mỗi ngày, tới thăm bạn một lần. Khi Côn, Lộc, Luyến hay Long kể chuyện Tàu phò, Vũ hét lớn, ôm mặt khóc hu hu. Dì thằng Vũ không để bọn thằng Côn lại thăm nó nữa. Hôm nay, Vũ đã ngồi dậy

ăn cháo. Nó đòi ăn cơm, đòi ăn đủ thứ. Dì nó dụ nó ngủ một giấc thật dài, đến tối sẽ được ăn cơm với giò rim. Vũ ngoan ngoãn vâng lời dì. Lúc nó tỉnh ngủ, Vũ thấy bàn tay đặt lên trán nó.

Vũ cảm giác lạ lùng. Nó không muốn mở mắt. Bàn tay, cơ hồ bàn tay tiên. Vừa ấm, vừa mát. Vũ bỗng hết thèm ăn cơm, ăn phở. Nó đưa tay đặt lên bàn tay đang đặt lên trán nó.

- Vũ...

Tiếng nói như tiếng reo vui của loài chim khuyên mới gặp tia nắng xuân đầu, sau những ngày mùa đông u ám.

- Vũ ơi, Vũ sống rồi... Thúy mừng lắm, Vũ ạ !

Vũ đã biết bàn tay nào đang ở dưới bàn tay của nó. Tự nhiên, Vũ khỏe hẳn. Và, khỏe hẳn, Vũ muốn trêu Thúy. Nó giả vờ rên hừ hừ.

- Tôi chết, tôi sắp chết đây...

Thúy cuống quýt :

- Vũ đừng chết, Vũ nhé ! Thúy mang ô mai cho Vũ, đây này.

Vũ rên to hơn :

- Tôi ghét ô mai chua, tôi thích ô mai cam thảo cơ. Tôi đau ngực quá. Tôi sắp chết...

Thúy nhắc vội tay ở trán Vũ ra, đặt lên ngực Vũ :

- Ô mai cam thảo mà...

Vũ hỏi khẽ :

- Có ai ở trong phòng của tôi không ?

Thúy đáp :

- Có mỗi mình Thúy thôi.

Vũ cười thâm. Nó nghĩ cần trêu thêm con Thúy một tí.

- Thúy nào đó ?

Con Thúy hơi hơi sợ. Nó tưởng Vũ chết thật, Vũ đã hóa thành ma.

- Thúy chứ còn Thúy nào !

- Thúy của ai ?

- Thúy của Vũ.

- Nói thật hay nói dối ?

- Thật.

Vũ mở mắt. Rồi, đôi mắt trợn trừng :

- Cho một quả ô mai.

Thúy nhón quả ô mai, trong gói ô mai to tướng. Vũ há miệng. Thúy bỏ quả ô mai vào miệng Vũ. Con nhà Vũ gặm hết cùi, cắn hột kêu cái đóp. Nó thổi cái hột vỡ đôi, cái nhân lên đình mản. Vũ cũng tưởng nó đã chết thật. Và, quả ô mai của Thúy là viên thuốc cải tử hoàn sinh, như truyện thần tiên.

- Vũ ăn nữa không ?

- Nữa.

Thúy lại nhón thêm một quả ô mai, và Vũ lại há miệng.

- Vũ nhận ra Thúy chưa ?

Con Thúy là chúa khôn, nhưng nó không thể khôn hơn thằng Vũ. Vũ đã nhắm mắt, khe khẽ nói :

- Thúy nào ?

Thúy nhỏ nhẹ :

- Thúy của Vũ ấy mà...

- Thật không ?

- Thật.

- Đưa tay xem nào.

Vũ đã đưa bàn tay mình, để chờ đợi bàn tay của Thúy. Hai bàn tay gặp nhau. Vũ lặng người. Cảm giác như nuốt vội một viên kẹo quá ngọt. Niềm xao xuyến không biết lấy gì so sánh. Vũ tin chắc, bàn tay của bác Hồ chẳng tài nào êm ái bằng bàn tay của Thúy, dù mất bác Hồ có những hai đồng tử. Vũ muốn quên bác Hồ. Lúc này, nó đang quên. Vũ chỉ muốn nhớ một mình Thúy. Bởi vì, chỉ một mình Thúy làm Vũ xao xuyến, băng khuâng.

- Tay Thúy mềm quá, ấm quá, Thúy ơi !

Con Thúy sung sướng :

- Vũ nhận ra Thúy rồi hở, Vũ ?

- Ừ.

- Sao Vũ ôm lâu thế ?

- Vì Thúy không chịu đến sớm cho Vũ ăn ô mai.

Vũ đã nói thật. Giá Thúy đến thăm Vũ sớm, cho Vũ ăn ô mai, ô mai của Thúy là thuốc tiên. Vũ sẽ quên hình ảnh ghê rợn, ở vườn dâu, làng Kỳ Bá.

- Thúy có đến sớm, mà Vũ sốt mê man. Thúy mang ô mai cho Vũ, phải mang về.

Vũ vờ trách móc :

- Tại Thúy không lên cho Vũ ăn ô mai đây.

Thúy nói :

- Dì Vũ cấm. Sốt ăn ô mai sẽ chết.

Vũ đã nâng niu bàn tay Thúy, bằng cả hai bàn tay mình.

- Thúy ơi !

Thúy chớp mắt. Con bé gỡ nhẹ tay mình khỏi tay Vũ.

- Ăn ô mai nữa, nhé ?

- Không.

- Thế Vũ muốn ăn cái gì ?

- Không muốn ăn gì cả. Vũ muốn cầm tay Thúy mãi.

- Cầm tay Thúy để làm gì ?

- Chả hiểu.

Vũ mở mắt :

- Thúy bằng lòng cho Vũ cầm tay Thúy không ?

Thúy nhìn Vũ đăm đăm, gật đầu :

- Một lát thôi nhé, Vũ nhé !

Bàn tay Vũ đan kín bàn tay Thúy. Ngoài kia, là Tàu phù, là súng đạn, là hò hét, là Hồ Chí Minh mỗi con mắt có hai đồng tử, Vũ không thèm biết. Trong này, là gió đàn rì rào thổi qua giàn hoa lý. Trận gió kỳ lạ đánh thức một nỗi niềm, từ trái tim Vũ.

- Vũ ơi !

- Thúy về à ?

- Không.

- Gọi Vũ kể chuyện à ?

- Thị xã vui lắm, Vũ ạ ! Bố Thúy bảo Tàu phù sắp về nước.

Vũ vụt ngồi dậy. Tay vẫn nắm tay Thúy.

- Sắp có Tuần lễ vàng. Bạn của Vũ mong Vũ hết ốm. Thúy thích nhìn Vũ dẫn nhi đồng cầu Kiến Xương đi biểu tình.

Vũ mỉm cười :

- Mai, Vũ sẽ dẫn nhi đồng qua cửa nhà Thúy. Vũ đã khỏi bệnh.

Thúy nhắc Vũ :

- Hết một lát rồi đó.

Vũ đành để bàn tay của nó rời khỏi bàn tay con Thúy. Nó thấy tiêng tiếc.

- Thúy phải đứng ở cửa chờ Vũ, cơ ?

- Thúy chờ Vũ mỗi cả chân.

Con Thúy đứng lên :

- Cho Thúy về, nhé ?

Vũ hỏi :

- Mai, Thúy có tới thăm Vũ không ?

Thúy lắc đầu :

- Không thêm đâu. Thúy còn bận chờ Vũ.

Và, Thúy về. Căn phòng ngập mùi hương. Vũ nằm xuống, nhắm mắt, tưởng tượng bước chân chuyên nhẩy của con chim khuyển. Vũ không sốt nữa. Nó sẽ chỉ còn mê. Con mê này sẽ làm Vũ bồi hồi rung động.

- 55 -

Đeo hoa chỉ tổ nặng tai

Đeo kiềng nặng cổ hời ai có vàng
 Làm thân một nước vẻ vang
 Dem vàng giúp nước giàu sang nào tầy
 Đổi vàng lấy súng cối xay
 Bắn tan giặc Pháp dựng ngày vinh quang

Xe thông tin chạy khắp phố thị xã, rải nhải bài thơ trên. Rồi, nhi đồng tuần hành ca hát, hô khẩu hiệu ủng hộ tuần lễ vàng. Cái thị xã bé nhỏ, tưởng đã buồn thiu chờ ngày Tàu phù cuốn gói, mới nối tiếp sinh hoạt cách mạng, lại sôi động. Sôi động vào ngày thẳng Vũ khởi bệnh. Tuần lễ vàng mở màn. Tiếng súng Nam Bộ vang vọng đâu đây. Chúng ta thiếu súng đạn. Nếu có súng đạn, chúng ta sẽ đánh tan bọn thực dân xâm lăng, đuổi chúng khỏi đất nước Việt Nam yêu dấu. Muốn có súng đạn kháng chiến chống giặc Pháp, chúng ta phải mua. Mua bằng vàng. Chính phủ không đủ vàng mua súng đại bác, súng cối xay ¹... Dân ủng hộ vàng, chính phủ mới mua súng đạn, diệt giặc Pháp được. Diệt giặc Pháp, để thoát ách nô lệ lầm than ngót một trăm năm.

1 Túc là súng đại liên

Đó là ý nghĩa của tuần lễ vàng. Ủng hộ vàng là yêu nước, là đóng góp vào công cuộc giành độc lập, bảo vệ tự do, hạnh phúc. Ai cũng yêu nước, cũng tưởng mình đang xây dựng nước Việt Nam dân chủ cộng hòa. Cụ Hồ không bao giờ nói dối. Không ai ngỡ vực cụ Hồ. Dân thị xã nôn nao, đợi đến ngày đem vàng giúp nước. Vũ thấy anh phụ trách thiếu nhi thành thật. Nó chẳng còn ghê rợn, khi hồi tưởng hình ảnh hai tên sĩ quan Tàu phù bị đâm chết ở vườn dâu làng Kỳ Bá nữa. Tàu phù đáng chết. Chúng ta cần cướp súng của Tàu phù tiêu diệt Tây mũi lõ.

Vũ lại xuống phố cùng với bọn nhi đồng Kiến Xương. Nó hăng hái, vui vẻ, vì biết con Thúy đứng cửa ngóng nó, mỗi ngày.

Chỉ một mình Côn buồn thôi. Côn yêu Vũ. Côn yêu cả Thúy. Côn hiểu Thúy chỉ thích gần Côn những ngày Vũ lên Hà Nội. Vũ trở về, Thúy xa dần Côn. Tự nhiên, Côn không muốn gặp Thúy, bất cứ nơi nào. Gặp Thúy, Côn cảm giác ngượng ngùng, tủi thân. Côn cũng không muốn chơi thân với Ngọc, dù con Ngọc ngoan ngoãn, xinh xắn, chả hề giận Côn, những bạn Côn gắt gỏng, cau có với Ngọc. Con Ngọc vô duyên quá. Côn vẫn nghĩ thế. Nó bắt đầu ghét con gái rồi. Hôm qua, Côn tới nhà Vũ. Vũ trách :

- Mày không chịu thăm tao.

Côn phân trần :

- Chúng tao đến thăm mày, kể chuyện Tàu phù, mày giãy giụa, khóc toáng. Dì mày bảo đừng thăm mày, sợ mày ốm nặng thêm. Mày bị ma ám.

Vũ cười :

- Thằng thầy cúng nói tao bị thánh vật. Ông moa phú thánh, ông sẽ nhổ râu lão hộ pháp đền Mẫu trả thù.

Côn hỏi :

- Bữa nọ, con Thúy đem cho mày cái gì ?

Vũ đáp :

- Ô mai. Sao mày biết ?

- Tao thấy nó gõ cửa nhà mày. Tao không thềm vào nhà mày.

- Mày ghét nó à ?

- Không.

- Tại sao mày không theo nó, vào chơi cho vui.

Côn nôi câu :

- Nó là cái thứ gì tao phải theo nó. Con gái đét là cái thứ gì cả !

Vũ nín thinh. Đã có lần nó nói như Côn. Con Thúy là cái thứ gì ! Bây giờ, Vũ không thể nói thế. Con gái nhiều thứ lắm. Con Thúy càng nhiều thứ hơn. Bàn tay Thúy chứa đựng cả mùa xuân ấm áp. Được nắm bàn tay Thúy, là được nắm mùa xuân hồng mộng ước. Và, được xao xuyên, băng khuâng...

Với Côn, Con Thúy đang là mùa đông mưa dầm gió bắc. Côn đã lĩnh về, khi Vũ dẫn đội nhi đồng cầu Kiến Xương rẽ vào con phố nhà Thúy. Đến cửa nhà Thúy, Vũ diễn trò ủng hộ vàng, đã diễn ở các phố khác. Nó cho anh em đứng lại. Vũ hỏi một câu, cả bọn trả lời một câu.

- Đeo hoa làm sao ?

- Chỉ tổ nặng tai.

- Đeo kiềng làm sao ?

- Nặng cổ.

- Có vàng làm gì ?

- Đem giúp nước.

- Vàng dùng làm gì ?

- Mua súng đại bác bắn tan giặc Pháp, giành độc lập.

Vũ đã nhìn thấy Thúy thấp thoáng ở cửa sổ, sau bức màn vải mỏng, nơi ấy, một đêm lụt lội, Vũ đã chèo bè tới, luồn tay qua song cửa, cầm tay Thúy, để biết tay mình lạnh.

- Thừa đồng bào...

Vũ hướng về phía Thúy :

- Tôi đã dẫn nhi đồng cầu Kiến Xương tới đây.

Đồng bào Thúy mỉm cười. Vũ hát tung mái tóc, hô khẩu hiệu mới :

- Ủng hộ vàng là...

Nhi đồng giơ cao tay :

- Yêu nước !

Vũ rút kèn ác mo ni ca thổi bài Chiều quê cũ kỹ. Vua súng cao su Luyện quai miệng bai bai :

- Ê, Vũ, thổi bài Tiến quân ca cho chúng tao hát, hát chửi Tàu phò, chứ ? Chiều quê vất đi !

Luyên không hiểu gì. Nó mãi mãi bé bỏng. Luyên chưa biết vui như Vũ đang vui, buồn như Côn đang buồn. Nó càng không hiểu Vũ biểu diễn ác-mô-ni-ca, bài Chiều quê, cho một mình Thúy nghe, để Thúy lẩm nhẩm hát : Bao người ra ngòi hay đứng bên thềm, đợi chồng con mắt trông về phía trời xa...

Luyên giục :

- Qua phố khác !

Vũ vẫy tay. Cũng chỉ một mình Thúy hiểu Vũ chào tạm biệt Thúy.

- Mai, sẽ tới nữa.

Đội nhi đồng câu Kiến Xương đời con phố nhà Thúy. Tuần lễ vàng nhộn nhịp, nhờ đám nhi đồng vô tư. Vũ đã qua trường Monguillot, qua Câu lạc bộ thị xã, hát câu Đoàn quân Tàu ô đi, sao mà ồm ồm. bước chân phù lang thang trên đường Việt Nam... Bọn Tàu phù ngu dốt, vẫy tay, cười toe toét. Ròng rã, nhiều ngày đêm, mọi người nhắc nhở tuần lễ vàng, mong đợi được đem vàng giúp nước. Dễ chừng mười hai phủ, huyện trong tỉnh, bao nhiêu nơi toàn quốc cũng đang náo nức, như dân thị xã Thái Bình.

Và, ngày mong đợi đã đến. Cảm động vô cùng. Lần đầu tiên, từ hôm tổng khởi nghĩa, Vũ đứng cạnh Thúy giữa đám đông, xem những người có vàng chen nhau ủng hộ. Hoa tai, kiềng, nhẫn cởi ra hết, ném vào cái hộp to tướng, đặt trên bàn thờ tổ quốc khói hương nghi ngút. Một vài bà cụ đeo hoa, hay đeo nụ, đòi bước gần bàn thờ tổ quốc. Các cụ tự tay tháo hoa, tháo nụ vàng, bỏ vô hộp quyên vàng. Tiếng vỗ tay hoan hô các cụ vang động một vùng trời. Đáng nhớ nhất là ông Mai Viên, lang thuốc. Ông Mai Viên có hàm răng giả bọc vàng thật. Ông kể tội thực dân Pháp, rồi móc hàm răng vàng trình trọng ủng hộ chính phủ. Người ta công kênh ông già lên. Khói người đã rớt nước mắt, chạy về lấy nốt số vàng để dành làm của hồi môn cho con gái, đem ra ủng hộ. Có đôi vợ chồng mới cưới, cô dâu xin xung phong ủng hộ hết nữ trang.

Chính phủ quyên được cơ man là vàng. Vàng ấy sẽ biến thành súng thần công bắn chìm tàu giặc, sẽ biến thành súng cối xay hạ rơi máy bay giặc, sẽ biến thành đạn làm cỏ quân xâm lăng. Tất cả đều nghĩ thế. Vua Bảo Đại còn từ bỏ ngai vàng, tâm sự Thà làm dân một nước độc lập hơn làm vua một nước nô lệ, nữa là. Vàng đổi lấy đời sống độc lập, tự do, hạnh phúc. Độc lập quý hơn vàng. Đem vàng ủng hộ chính phủ là yêu nước. Toàn dân đã yêu nước. Tuần lễ vàng thành công rực rỡ.

Sau tuần lễ vàng, Tàu phù rút khỏi thị xã. Dân thị xã tiếp đón Tàu phù sang nồng nhiệt thế nào, đưa tiễn Tàu phù cuốn gói như vậy. Người ta tổng tiễn Tàu phù, cơ hồ tiết hạ tổng tiễn ôn hoàng dịch lệ. Sự nồng nhiệt chỉ có ở bề ngoài. Bọn nhãi con Tàu phở khách buồn ngán tò te. Những lá cờ sao trắng cầm tay không muốn phát. Chúng nó biết rằng, chúng nó sắp bị ngược đãi khôn khổ.

Tàu phù rút đi, dân thị xã thở phào khoan khoái. Sinh hoạt trở lại bình thường. Không ai hỏi ai xem vàng mình ủng hộ chính phủ, vàng mình giúp nước đã đổi được bao nhiêu khẩu súng cối xay. Và, cũng không ai hiểu, vàng mình giúp nước để đuổi Tàu, chứ không phải để đánh Tây. Những người hiểu chuyện Tuần lễ vàng đều im lặng. Ngậm ngùi.

- 56 -

Cụ Hồ đã về Thái Bình. Ngay cả bờ tường, gốc cây cũng tựa mình đón chào cụ. Khẩu hiệu Hồ chủ tịch muôn năm viết khắp nơi, dán khắp chỗ. Đường phố ngập biểu ngữ, bích chương. Vùng trời nhỏ bé của tỉnh lỵ rực chói ánh sao vàng. Cái cổng chào vĩ đại dựng lên ở ngã tư Vũ Tiên là công trình của hàng trăm người, làm việc ròng rã một tuần lễ. Trên cao chói vót, bức chân dung cụ Hồ vẽ truyền thần. Đôi mắt bốn đồng tử nổi bật, với bộ râu hơi hơi dài. Dưới bức ảnh, dòng chữ đỏ tươi : Toàn dân Thái Bình nhớ ơn Hồ chủ tịch. Các đại biểu của các đoàn thể mười hai phủ, huyện đã tập nập lên thị xã từ hai hôm trước. Mỗi nơi đều đem theo một thổ sản tượng trưng tặng Hồ chủ tịch. Sân vận động đầy người. Không khí nhộn nhịp suốt ngày đêm. Một toán thanh niên tình nguyện chạy bộ, hộ tống xe Hồ chủ tịch. Nhiều thanh niên khác đi xe đạp. Họ kéo tới tận bến đò Tân Độ đón rước cụ Hồ.

Hồ chủ tịch từ Hà Nội về Nam Định, rồi từ Nam Định sang Thái Bình. Cụ sang vào buổi trưa. Chắc buổi sáng, cụ thăm dân Nam Định. Nước sông Hồng, hôm ấy, dâng cao cùng với làn sóng tung hô Hồ chủ tịch vạn tuế. Nước sông Hồng dâng, hay niềm vui dâng lên trong lòng mỗi người ? Một dãy dài xe Con Voi, của ông Lê

văn Định, chở chật ních người đi đón cụ Hồ, dẫn đầu. Người ta đứng, ngồi trên mui xe. Người ta bám một tay vào cửa xe, còn một tay để giờ cao hô khẩu hiệu. Chẳng ai sợ ngã. Chẳng ai sợ chết. Xe Hồ chủ tịch đi giữa. Theo sau, toán thanh niên mặc áo may ô trắng, quần đùi xanh lơ, chạy sát. Và, cuối cùng, đoàn xe đạp đủ kiểu. Những người tuổi trẻ của nước Việt Nam độc lập chạy nhanh, như ngựa phi nước đại. Chạy ngót mười cây số mà không mệt. Càng chạy, càng khỏe. Xe của Hồ chủ tịch chạy tốc độ vừa, trên đoạn đường số 10 đầy ổ gà. Khó mà chạy nhanh. Bởi vì, dân quê được thông báo, kéo nhau ra hai bên đường, hoan hô Hồ chủ tịch, xem tận mặt Hồ chủ tịch. Có người nhập đoàn đón rước chạy theo. Họ bỏ cuộc, sau một chặng đường.

Hồ chủ tịch đến ngã tư Vũ Tiên. Như trời đang yên, bỗng nổi dông bão, sấm sét, tiếng tung hô Hồ chủ tịch muôn năm, Hồ Chí minh vạn tuế vang dậy. Nếu trời thấp bằng ngọn cây cao, trời sẽ vỡ tan. Cụ Hồ bảo tài xế dừng xe lại. Cụ tự mở cửa bước ra, trèo lên cái xe dzíp buồng mui. Xe dzíp, hẳn là xe dzíp của quân Nhật, bị quân Tàu tước biểu cụ Hồ. Trận mưa hoa thật và hoa giấy kín ngập chiếc xe. Hoa ném bốp bốp vào người cụ Hồ. Cụ cười. Giờ tay vẫy chào. Cụ đỡ hoa, đưa lên mũi ngửi. Chiếc xe chạy, từ từ, một vòng thị xã. Hoa mưa không ngớt. Đường phố cụ Hồ qua biến thành đường

hoa. Người ta bỏ vỉa hè, chạy theo xe cộ.

Bọn thằng Vũ để đội nhi đồng cầu Kiến Xương xếp hàng trong sân vận động, gần khán đài, lên ra, đợi xe bác Hồ ngang qua, là đuổi theo. Vũ láu cá cách mấy cũng không thể bám được xe. Nó chạy hết một vòng thị xã. Nó cũng chưa nhìn rõ bác Hồ, xem bác có giống hết ảnh của bác. Nó mệt phờ râu ông cụt, cổ lách trở về với đội nhi đồng cầu Kiến Xương, đội nhi đồng danh dự của thị xã, khi xe bác Hồ rẽ vô sân vận động.

- Hồ chủ tịch muôn năm !

- Muôn năm...

- Hồ chủ tịch vạn tuế !

- Vạn tuế...

Tiếng hoan hô, suy tụng Hồ chủ tịch, ở đây, muốn nứt đất, như nước lũ cuốn phăng, vỡ hết đê điều.

- Hồ chủ tịch bất diệt !

- Bất diệt...

Bỗng, cơn cuồng loạn của suy tôn im bật. Cụt Hồ bước lên khán đài. Anh trưởng ban nghi lễ nói :

- Kính mời Hồ chủ tịch và đồng bào sửa soạn làm lễ chào cờ. Chú ý : Nghiêm ! Chào cờ... chào !

Anh bắt nhịp :

- Đoàn quân Việt Nam đi... Một, hai, ba...

Hàng vạn người hát theo. Cụ Hồ đứng nghiêm, ngược nhìn lá cờ cao dần tới ngọn cột. Bài hát chào cờ dứt.

- Suy tôn Hồ chủ tịch ! Đuốc gươm thiêng vung cho nước nhà... Hai, ba...

Cụ Hồ vẫn đứng nghe đồng bào tán tụng công đức cách mạng của mình. Cụ chả xấu hổ hay ngượng ngùng tí tí ông cụ nào sốt cả.

- Một phút mặc niệm !

Những cái đầu cúi thấp. Bây giờ, không ai hát. Chỉ có đội kèn đồng bú rích của lính khố xanh cũ chơi bài: Hồn thiêng như khăn xô trắng trùm rừng âm u mặc niệm hồn chinh phu. Bài này, mở đầu bằng câu : Đêm khuya âm u ai khóc than trong gió đàn, mà con nhà Luyến ưa hát lão thành : Đêm khuya âm u ai đánh đu trên cái giường !

Xong phần chào cờ, suy tôn, mặc niệm, cụ Hồ ngồi xuống ghế danh dự. Một đại biểu Thái Bình lên kể lễ nước Việt Nam tám mươi năm nô lệ, gông cùm thực

dân Pháp tử nhục, mấy năm chịu ách phát xít Nhật, dân ta tưởng sắp bị diệt vong. May nhờ có Hồ chủ tịch cứu dân tộc thoát ách lầm than, giành độc lập, chứ không, sẽ chết đói như năm Ất Dậu. Hồ chủ tịch là cứu tinh của dân tộc. Vị đại biểu này ca tụng cụ Hồ xong, kết luận :

- Trước khi ngưng lời, xin đồng bào hãy cùng tôi hô to vài khẩu hiệu.

Rồi, ông giơ tay :

- Việt Nam độc lập muôn năm !

Cả tỉnh hô :

- Muôn năm...

- Hồ chủ tịch muôn năm !

- Muôn năm...

Ông cúi chào cụ Hồ. Lại vỗ tay. Phần thứ ba, là phần dân Thái Bình tặng quà Hồ chủ tịch. Ban tuyển lựa quà chọn củ khoai lang dài, nặng năm cân và quả bí ngô to, đến nỗi một người lực điền bê không nổi, để biếu cụ Hồ, vì Thái Bình, vừa lúa của đồng bằng Bắc Bộ, món quà điển hình phải là quà của nông dân. Cụ Hồ đỡ củ khoai bằng hai tay. Cụ cố sức nâng củ khoai lên. Tiếng vỗ tay cuồn cuộn nổi. Cụ Hồ chớp mắt lia lịa. Và, cụ

khóc. Cự bảo, cự cảm động lắm. Trong bộ quần áo ka ki Nam Định, chiếc áo may bốn túi, cài khuy cổ, trông cự Hồ giản dị, gần gũi quá. Cự đưa củ khoai cho một người, nói chuyện với dân Thái Bình. Cự cảm ơn dân Thái Bình đã giúp vàng đổi súng diệt thực dân. Cự bảo, cự tin tưởng dân Thái Bình sẽ đóng góp công lớn cho công cuộc giành độc lập.

Một đại biểu của huyện Tiền Hải lên tri ân Hồ chủ tịch. Các đại biểu Kiến Xương, Thư Trì, Vũ Tiên, Thái Ninh, Quỳnh Côi, Phụ Dực, Hưng Nhân, Duyên Hà, Tiên Hưng, Đông Quan, Thụy Anh, thay phiên nhau, nói những lời nguyện trung thành với tổ quốc. Cuối cùng, đại biểu thị xã hỏi :

- Kính thưa Hồ chủ tịch, bao giờ kháng chiến thành công, đất nước thanh bình ?

Cự Hồ đáp :

- Bao giờ Pháp về Thái Bình.

- Liệu Pháp có về Thái Bình không ?

- Pháp về Thái Bình là có thái bình.

Pháp còn ở mãi Nam Bộ. Và, chúng đang thua bết tỉ. Trước khi giã từ dân Thái Bình trở lên Hà Nội, cự

Hồ dõì khán ãai, xuống chơi với nhi ãồng. Cù thăm hỏi nhi ãồng, ãại ãiện của mười hai phủ, huyện. Bác Hồ ãến gần các cháu nhi ãồng. Bác ãã ãến gần ãội nhi ãồng ãanh dự. Vũ bỗng ãờ ããn người. Chân nó ãứng hết vững. Cái ý ãịnh nhìn thẳng vào mắt bác Hồ, xem có thật ãôi mắt bác những bốn ãồng tử không, ãã tiêu tan. Vũ run, như lần không thuộc bài ãứng trước thầy giáo. Nó thộn ra, mắt hết vẻ tỉnh nghịch. Bác Hồ xoa ãầu thẳng Côn, thẳng Luyện, thẳng Lộc... Bác Hồ xoa ãầu Vũ, âu yếm hỏi :

- Các cháu tặng bác cái gì ãây ?

Vũ chợt tỉnh. Nó móc kèn ác-mô-ni-ca thổi bài : Ai yêu bác Hồ Chí Minh hơn chúng em nhi ãồng. ãội nhi ãồng ãanh dự của thị xã hát theo :

... Bác ãã bao năm bôn ba
nước ngoài vì giống nòi,
Bác nay tuy ãã già rồi
Già rồi nhưng vẫn vui tươi
Ngày ngày chúng cháu ước mong
Mong sao bác sống muôn ãời
Để ãiù ãắt nhi ãồng thành người và kiến thiết nước
nhà bằng người...

Bác Hồ vỗ tay. Bác lại xoa đầu Vũ, khen Vũ ngoan, giỏi. Bác nắm tay Vũ. Cái nắm tay, Vũ mong đợi để so sánh. Nó không thể so sánh ngay trong những lúc ồn ào thác lũ. Phải chờ bác Hồ lên xe về Hà Nội, Vũ không theo tiễn đưa bác. Nó tách khỏi đám đông. Vũ thần thờ bước trên đường phố. Rồi, nó vùng chạy đến nhà con Thúy. Vũ muốn Thúy có nhà. Để, nó nói cho Thúy nghe rằng, nó đã nắm tay bác Hồ, và bàn tay bác Hồ không ấm, không làm nó xao xuyến, băng khuâng bằng nắm tay Thúy. Bởi vì, bàn tay của Thúy chứa gọn một xuân hồng của Vũ. Vũ chỉ còn ước ao, mãi mãi, được nắm tay Thúy.

- 57 -

Khổ cho Vũ là gặp Thúy, Vũ đã không thể nói điều nó muốn nói. Thúy ơi, bàn tay bác Hồ làm sao ấy, thua bàn tay của Thúy một trời. Dễ quá. Câu nói vừa dễ, vừa bắt con Thúy đỏ mặt, nếu nó hiểu, nó đã là mùa xuân của thằng Vũ. Mà nó chưa hiểu, nó cũng sẽ thân với Vũ hơn. Vũ đã ngập ngừng. Chẳng phải Vũ sợ Thúy yêu bác Hồ đâu. Vũ ngập ngừng, chỉ vì nó không dám tin sự so sánh của nó, không dám tin ý nghĩ chân thành của nó. Buổi chiều hôm qua, chạy đến nhà Thúy, con bé đi đâu ấy. Vũ tha thân trở về. Người lớn, trẻ con nhìn nó bằng những đôi mắt cảm phục, trù mến.

- Gắng lên nhé, cụ Hồ khen em giỏi, anh hãnh diện giùm em.

- Vũ, cháu làm rạng rỡ tỉnh nhà.

Người lớn khích lệ Vũ. Trẻ con bu quanh, đưa rước cao ngử đầu Vũ, hít hà :

- Thơm mùi... bác Hồ quá !

Đưa đòi bắt tay Vũ :

- Cho tớ xin tí khước. Tớ mong được như đàng ấy, để bác Hồ cầm tay.

Nhi đồng cầu Kiến Xương, thằng nào thằng ấy hoan hỉ ra mặt. Ngay cả Luyện, Lộc cũng sung sướng, và đòi không gọi đầu, sợ mất khước, mất cái vinh hạnh bác Hồ xoa đầu. Riêng Vũ, Vũ chẳng cảm thấy gì. Khốn nỗi, gặp Thúy sáng nay, Vũ đã nín thinh. Nó bị huyền hoặc bởi đám đông. Nó bé nhỏ, nó đành để ý nghĩ chân thành của nó rơi xuống chỗ nước xoáy hân hoan mạnh nhất.

- Hôm qua, bác Hồ khen Vũ hử, Vũ ?

- Ừ.

- Vũ hát bài gì thế ?

- Nhanh bước nhanh nhi đồng...

- Bác Hồ khen Vũ, Vũ có thích không ?

Vũ khẽ lắc đầu. Con Thúy nheo mắt :

- Bác Hồ khen mà không thích à ?

Vũ cụt hứng. Vũ hựt hững. Quả thật, Vũ đã nghĩ sai. Vũ mừng thầm, vì chưa so sánh bàn tay của bác Hồ và bàn tay của Thúy, với Thúy. Vũ vội mỉm cười :

- Không thích. Vũ chỉ khoái thôi.

Con Thúy cười giòn giã. Nó nắm cổ tay Vũ :

- Vũ là cháu yêu của bác Hồ rồi.

Vũ lằng lằng. Bàn tay Thúy mầu nhiệm vô cùng. Bàn tay chứa đựng cả mùa xuân ấy, không có bàn tay nào để so sánh. Với Vũ, bây giờ, trên đời, chẳng còn bàn tay nào làm nó rạo rực, xôn xang. Vũ biết một mình. Vũ yêu bác Hồ, vì Thúy. Vũ khoái bác Hồ, vì Thúy. Vũ sẽ làm những gì nữa, cũng vì Thúy. Vì Thúy tất cả. Vì Thúy, Vũ sẽ làm tất cả. Chỉ để Thúy bằng lòng.

- Mai thi vẽ hờ, Vũ ?

- Ừ.

- Vũ có vẽ thi không ?

- Có.

- Giải nhất đấy nhé, Vũ nhé ! Thúy ghét giải nhì lắm. Vũ vẽ thật chiến, Thúy mới chịu.

- Nhỡ Vũ chiếm giải bét thì sao ?

- Thì hết là cháu yêu bác Hồ.

Vũ muốn nói Vũ không thiết làm cháu yêu bác Hồ. Vũ chán bác Hồ rồi. Bác Hồ chẳng có gì đặc sắc, bởi

cầm tay bác, Vũ không thấy xao xuyến, băng khuâng. Vũ đã ước mơ gặp bác Hồ, và Vũ tưởng tượng nắm tay bác Hồ, là được vẫy vùng trong mùa xuân rực rỡ. Không hề thấy ước mơ đó. Ước mơ đó, mãi mãi, ở gần Thúy, nằm gọn trong bàn tay con bé. Vũ lại mới nhận ra rằng, đôi mắt Thúy không có bốn đồng tử, như đôi mắt bác Hồ, thực ra, Vũ chưa nhìn rõ mắt bác Hồ, song nó có những tia nắng sưởi ấm tâm hồn Vũ, bắt mầm mống trong trái tim Vũ đâm chồi. Vũ muốn nói Vũ chỉ thiết làm bạn của Thúy, chỉ muốn làm Thúy vui. Thế thôi. Vũ ngập ngừng :

- Vũ... Vũ vẽ cho Thúy.
- Cho Thúy giải nhất à ?
- Ừ.
- Không tiếc à ?
- Không. Không tiếc gì hết.

Hôm sau, Vũ tham dự cuộc thi Vẽ chân dung bác Hồ theo trí nhớ. Nhi đồng mười hai phủ, huyện còn ở lại thị xã, dù bác Hồ đã lên Hà Nội. Người ta bắt nhi đồng phải, mãi mãi, nhớ hình ảnh của bác Hồ, nhớ bằng hồi tưởng. Người ta muốn hình ảnh bác Hồ in hằn vào óc nhi đồng. Nên, có cuộc thi này.

Sân vận động đông nghẹt nhô con quỳ, ngồi, nằm vẽ chân dung bác Hồ, theo trí nhớ. Hàng ngàn bức tranh bác Hồ được vẽ trong thời gian nửa tiếng. Vũ không thể nhớ nổi bác Hồ nữa. Nó đã quên bác Hồ. Trong trí nhớ của nó, lúc này, là Thúy. Vũ nằm sấp trên lớp cỏ xanh mơ mộng. Giá được vẽ con Thúy ? Vũ cắn bút chì mãi. Rồi, nó chột nghĩ tới lời hứa, tặng con Thúy giải thưởng hạng nhất. Vũ đành vận dụng trí nhớ, để nhớ bác Hồ.

Vũ vẽ bức tranh thật lạ, vẽ theo bài hát. Bức tranh của Vũ độc đáo, nhờ đôi mắt bác Hồ là hai ông sao, với chòm râu hơi dài. Bác chúng em mắt như sao râu hơi dài mà. Buổi chiều, tuyên bố kết quả, bức tranh của Vũ chiếm giải nhất. Vũ được giải thưởng một cái hộp kẹo bi, tám giấy ban khen. Anh phụ trách nhi đồng thị xã kiệu Vũ lên vai. Tiếng vỗ tay hoan hô Vũ, hôm nay, như tiếng vỗ tay hoan hô Hồ chủ tịch, hôm qua. Vũ hãnh diện lắm. Không ai hiểu nổi niềm hãnh diện của Vũ. Vũ chiếm giải vì Thúy, chứ đâu phải vì thương nhớ bác Hồ.

Nhận giải thưởng xong, Vũ đem ngay lại nhà Thúy. Nó hớn hở khoe :

- Chiếm giải nhất rồi.

Thúy khen :

- Giỏi ghê !

Chắc chắn, Thúy chỉ khen một mình Vũ. Khen Vũ có mặt, khen Vũ vắng mặt. Còn chả nói Thúy khen Vũ phóng phi tiêu giỏi là gì. Thúy không khen ai, ngoài Vũ, Thúy, mãi mãi, gần Vũ, để nhớ Vũ. Bác Hồ khen nhiều người. Ai bác Hồ cũng khen. Bác Hồ đã quên Vũ rồi, quên thật rồi, Vũ thấy mình yêu Thúy hơn yêu bác Hồ là đúng. Vũ đã quên bác Hồ, ít nhất, khi đứng gần Thúy.

Vũ đưa hộp kẹo cho Thúy :

- Của Thúy đây.

Thúy đỡ hộp kẹo :

- Cho thật, hở ?

Vũ gật đầu :

- Thật.

Nó đưa luôn tám giấy ban khen :

- Cả cái này nữa.

Thúy giờ tay cầm tám giấy cuộn tròn. Vũ phân vân giây lát, rồi chộp lấy cổ tay Thúy. Cảm giác lần này

không giống cảm giác những lần trước. Mỗi lần cầm tay Thúy, mỗi lần Vũ cảm giác khác lạ.

- Thúy...

Thúy ngược nhìn Vũ. Đôi mắt long lanh. Thúy không thể biết tại sao đôi mắt nó long lanh, đôi mắt nó đang sáng lên một nỗi niềm.

- Vũ...

- Vũ thích Thúy nắm tay Vũ hơn bác Hồ, hơn mọi người nắm tay Vũ.

- Tay thúy mắc bận.

Hộp kẹo trong tay Thúy bỗng rơi xuống. Thúy nắm lấy tay Vũ, tay bên kia của Thúy đang nằm trong tay Vũ, cùng tấm giấy ban khen. Chưa tết, Vũ thấy thánng giêng vây quanh nó. Thánng giêng ngon như mắt Thúy, như má Thúy, như môi Thúy. Thánng giêng thơm như tóc Thúy, như hơi thở của Thúy.

- Thúy...

- Nói đi, Vũ ? Vũ muốn nói gì ?

- Vũ yêu Thúy.

Thúy cúi nhìn. Nó gỡ tay khỏi tay Vũ, ngồi xuống lượm hộp kẹo lên.

- Kẹo này ngon lắm nhé ! Ngậm dè, cả ngày mới hết một viên. Cho Thúy ăn kẹo nào...

Vũ mở hộp kẹo. Nó nhón một viên màu vàng, bắt Thúy há miệng, đặt nhẹ vào miệng Thúy. Con bé nghịch tinh, cắn ngón tay Vũ. Vũ khẽ kêu ái. Hai đứa cười nói, nhai kẹo. Bên ngoài, trời tối lúc nào. Vũ quên cả cột đèn đầu phố, và những bài hát mới, đang chờ đợi nó.

- 58 -

Vũ ạ !

- Gì ?

- Tao nói mày đừng giận tao, nhé !

- Ừ.

- Tao chán mít tinh, biểu tình, hội họp, ca hát rồi. Tao chán nhi đồng, chán bác Hồ, chán hết tất cả rồi. Tao chán thằng Luyện nghịch ngợm, chán thằng Lộc pha trò nhạt thếch, chán thằng Long chuyên phá thối. Tao chán cả mày luôn.

- Mày chán cả tao ?

- Mày là cái thứ gì mà tao không dám chán mày ? Tao chán mày, biết chưa, Vũ ?

- Tao làm gì mà mày chán tao ?

- Không biết.

- Sao dạo nọ, mày bảo mày chỉ thích tao ?

- Dạo nọ khác.

- Khác cái gì ?

- Không biết. Mà đừng nhắc chuyện dạo nọ. Bắt đầu từ bây giờ, ông bỏ đội nhi đồng của mà. Nhi đồng của mà như củ thiu biu. Ông đét cần vào nhi đồng.

- Mà buồn cười bỏ xừ đi ấy, Côn ạ !

Như. một ngày cách đây không lâu, mà tưởng chừng đã lâu lắm, hai đứa trẻ đứng trên cầu Bo, nhìn nước lũ cuộn cuộn trôi ra biển, Côn nói với Vũ rằng, con Thúy vẫn phục Vũ, Côn không thích chơi với Thúy nữa, Vũ mỉm cười, vỗ vai Côn : Mà buồn cười bỏ xừ đi ấy, bây giờ mà thích cái gì ?, Côn nhìn về phía trời xa, thương thằng Vọng, nhớ thầy Đàn, nó quàng tay bá cổ Vũ : Tao thích thầy mình về Thái, Vũ cũng lại mỉm cười, vỗ vai Côn :

- Bây giờ, mà thích cái gì ?

Côn ngược mắt nhìn trời qua kẽ hở của giàn thiên lý. Luôn luôn, hai đứa trẻ đứng dưới giàn thiên lý, mỗi lần Côn đến nhà Vũ. Nó lắc đầu :

- Tao không thích gì sớt cả.

- Mà không thích cả thầy mình về Thái à ?

Hai thằng bạn ngẩn ngơ, ngó nhau giây lát. Dễ chừng, từ ngày tổng khởi nghĩa, mê mải trong cuộc chơi lớn,

hai thằng học trò thương thầy Đàn nhất đã quên mất thầy. Nhật đảo chính, thầy Đàn không trở về thị xã. Côn đành tưởng tượng thầy Đàn đang ở phía trời xa, sẽ trở về với niềm vui cuộn cuộn, như nước lũ ngầu đỏ phù sa của dòng sông Trà Lý. Tổng khởi nghĩa, thầy Đàn vẫn chưa về. Thầy đi đâu mà xa thế, lâu thế ? Thầy làm cách mạng. Sao thầy chẳng về cùng cách mạng ?

Câu hỏi, bất ngờ, của Vũ làm Côn buồn hiu. Nó quên ngay chuyện chán thằng Vũ. Cả Vũ nữa, Vũ thấy tâm hồn nao nao. Vũ chợt hiểu, ngoài Thúy, còn một người làm nó xao xuyến, băng khuâng. Người đó là thầy Đàn. Vũ ước mơ được nắm tay thầy Đàn. Chắc nó phải khóc. Niềm vui của Vũ, của Côn bỗng lộ rõ khoảng trống vắng.

- Thích chứ. Sao thầy mình chưa về ?

- Thầy mình ở xa.

- Ngày nào thầy mình về Thái, tao đón thâu vui hơn đón bác Hồ. Tao muốn ôm chặt lấy thầy. Mà biết không, tao yêu thầy nhất. Tao sẽ vẽ chân dung thầy theo trí nhớ, đẹp gấp bội chân dung bác Hồ. Tao chỉ còn nhớ thầy.

- Mà còn chán tao không ?

Cũng như dạo nọ, Côn quàng tay bá cổ Vũ :

- Ông vẫn chán mày. Sẽ có ngày ông đi xa.

Vũ không dám hỏi tại sao, tự nhiên, Côn chán Vũ, còn sợ Vũ giận. Nó lại chột hiểu, ngoài Thúy, thầy Đàn, còn thêm Côn làm nó xao xuyến, băng khuâng. Thế giới nhỏ bé của Vũ có giới hạn. Bằng ấy con người thân mật. Bằng ấy nỗi vui buồn. Người mới không thể xóa bỏ nỗi hình ảnh người cũ. Dù người mới là bác Hồ, đôi mắt bốn đồng tử. Nỗi vui mới không thể làm quên nỗi buồn cũ. Dù nỗi vui mới là nước lũ cách mạng. Cái đã trở thành kỷ niệm, khó cắt đứt, xoá bỏ. Người ta chỉ tạm quên. Rồi, vẫn nhớ. Kỷ niệm như một chiến khu kiên cố cho ta rút về, sau những say mê cuồng nhiệt, sau những lẫn xả rãi rời.

- Mày không rời khỏi thị xã này đâu.

- Sao mày biết ?

- Tao biết chứ. Vì rời khỏi đây, mày sẽ nhớ tao, nhớ thằng Luyến, nhớ thằng Lộc, nhớ thằng Long, nhớ tất cả. Tao đã một lần đi xa, tao chỉ mong trở về. Mày tưởng tao, ở Hà Nội, vui à ? Tao buồn lắm. Tao nhớ chúng mày lắm. Tao nhớ đội bóng của chúng mình, nhớ sân cỏ, nhớ thằng Vọng ghề tàu. Tao không thích đi xa

thêm một lần. Tao muốn suốt đời tao, được sống ở thị xã mình. Nơi khác không có cầu Bo, không có sông Trà Lý...

Vũ nói một thôi. Côn im lặng nghe. Vũ đang đi xa mà nó không biết. Côn chỉ, mơ hồ, thấy Vũ đã cách xa Côn. C u chuyện chẳng còn giống câu chuyện ngày xưa.

- Sẽ có ngày chúng mình xa nhau.

- Tại sao chúng mình phải xa nhau ?

- Tao không hiểu. Chắc là có ngày chúng mình xa nhau.

Vũ vỗ nhẹ vai Côn :

- Đến lượt tao nói mà đừng giận tao, nhé !

Côn hỏi :

- Mà định nói gì ?

- Có phải mà...

Côn xua tay :

- Không phải gì cả, Vũ ạ !

Vũ định nói : Có phải mày chán tao vì con Thúy không ? Nó chưa nói dứt câu, Côn đã hiểu. Giọng nó ươn ướt buồn :

- Ngày xưa vui nhỉ ?

Ngày xưa vui nhỉ ? Bốn tiếng ngắn ngủi, mà ngập lụt cảm xúc. Cách mạng đã đẩy ấu thời của bọn thằng Vũ quá xa chúng nó. Chưa bước xuống cuộc đời, Côn đã hồi tưởng những ngày hồng xưa, những ngày rực rỡ của tuổi thơ, những ngày đẹp nhất của đời người. Không còn những mẩu chuyện hồn nhiên, ngây dại nữa. Không còn những trò chơi rộn rã tiếng cười. Nỗi buồn khởi sự, từ cái báng súng Nhật, đập nát mặt anh Đạo, từ cái chết mất xác của thằng Vọng, từ những viên đạn đồng hạ gục ông Ban. Và rồi, chỉ có căm thù, phần nộ. Căm thù, phần nộ, suy tôn. Sau khẩu hiệu đả đảo là khẩu hiệu hoan hô. Chỉ có thế. Không giống ngày xưa. Ngày xưa, bọn thằng Vũ tạo ra những trò chơi. Bây giờ, chúng nó chơi trò chơi của người khác.

Vũ tưởng mình, vừa bông hông xuống trận lụt cảm xúc, do Côn phá vỡ con đê hồi tưởng. Sân cỏ dĩ vãng trước mắt Vũ. Cú sút ngả bàn đèn của Vọng ghẻ tàu. Cú bắt dính nhựa mít sơ lanh của Luyến, vua súng cao su. Cái kiệu người khiêng Vọng ghẻ tàu, biến Vọng ghẻ tàu thành Vọng trứ danh, kẻ tạo chiến thắng, kẻ mang vinh

dự cho bạn bè, trường lớp. Vọng mới là thần tượng, mới là người đáng được vẽ chân dung, theo trí nhớ, của Vũ, của Côn, của Luyến... Vọng mới là thần tượng thật. Không, Vọng không phải là thần, chẳng phải là tượng. Vọng là người. Vọng là người làm rung động từ đáy hồn Vũ, Côn, và bạn bè. Vọng ứa nước mắt thật cho niềm say mê, kiêu hãnh thật của anh em. Anh em đã say mê thật, vì Vọng. Say mê bất chợt, say mê tự nhiên, say mê không cần thời gian hâm nóng và bị ai thúc giục, cổ vũ.

Ngày xưa vui nhỉ ? Ngày xưa chả còn giống bây giờ. Cả nguồn vui cũng thế. Ngày xưa đã cách xa hiện tại của Vũ, của Côn, bằng những khẩu hiệu đả đảo, bằng những mũi dao đâm thấu tim Tàu phù, ở vườn dâu, làng Kỳ Bá. Bắt buộc nó phải cách xa, nó phải trở thành đoạn đầu của mỗi đời người.

Vũ chớp mắt :

- Vì, ngày xưa vui thật. Ngày xưa, mày không hề nói chán tao, mày không hề nghĩ, có ngày, chúng mình xa nhau.

Vũ muốn nói thêm : Ngày xưa, con Thúy không là cái thứ gì cả. Nó ngừng lại. Vũ hiểu con Thúy đã làm Côn buồn. Thúy là mùa xuân của Vũ, là mùa đông mưa

dầm gió bắc của Côn.

Côn với tay dứt một chiếc lá thiên lý, cắt đứt ý nghĩ của Vũ :

- Mà biết chuyện gì chưa ?

Vũ ngạc nhiên :

- Chưa.

- Thị xã bắt đầu lo sợ, như hồi Nhật đảo chính. Người ta bắt tội Vencuzendor², và tội Giun đế, thủ tiêu mỗi đêm³. Vencuzendor chống Việt Minh cách mạng. Người ta bảo Vencuzendor là bọn phản quốc. Bên cạnh nhà tao, có người bị bắt đêm qua. Mà còn nhớ anh Huy chứ ? Anh Huy cởi phăng áo thách Nhật bản, hôm tổng khởi nghĩa ấy mà. Bố tao nói, anh ấy bị nhốt vào cái rọ, đeo đá nặng, và bị ném xuống gầm cầu Bo. Anh ấy là Vencuzendor !

- Anh Huy can đảm, yêu nước.

Vũ bỗng ghen lời. Nó mở căng mắt. Trong đôi mắt nó, hình ảnh ông Ban giã giũa trên vũng máu, hình ảnh quân cách mạng hơn hở dí súng vào mang tai ông

2 Vnecuzendor : Việt Nam quốc dân đảng

3 Giun đế : Duy Dân

Ban, cùng với tiếng thét ghê rợn, tiếng vỏ đạn đồng rơi leng keng. Ôi, bị chìm xuống sông, cái chết hãn khôn nạn, như con mèo bị nhốt vào giỏ ngâm dưới nước !

Côn vò nát chiếc lá, ném đi :

- Tao về đây.

Nó nhìn Vũ :

- Mai, tao không dự biểu tình tuần hành, hô hào bầu cử đâu.

Vũ hỏi :

- Mà ở nhà à ?

Côn đáp :

- Tao về Ô Mễ bắn chim, câu cá. Trò chơi nhi đồng hết vui rồi. Mà thích về làng tao chơi không ? Tụi mình bắn chim sẻ, rán chén cho ngon miệng. Ngồi trên cành sung, dựa lưng vào thân cây, nghe sung chín rụng lồm bồm xuống ao, thú lắm. Buổi trưa im vắng, hát Chiều quê thì nhất. Thằng Luyến, thằng Lộc bằng lòng về Mễ với tao.

Vũ bước gần Côn, nắm chặt tay bạn :

- Tao cũng về với mày.

Hai thằng bạn nhìn nhau. Những con mắt đã ám khói buồn niên thiếu, khoảnh khắc, tan biến. Như, đám mây chì phủ kín một vùng trời hồng xưa, bị mặt trời xua đuổi. Côn mỉm cười :

- Không bao giờ tao chán mày, Vũ ạ !

Vũ thoáng nghe vút một viên đạn đất sét của vua súng cao su Luyến bay lên cao. Và, những tiếng cười rộn ràng, hoan hỉ.

- 59 -

Nhi đồng toàn thị xã, mặc quần đùi đen, áo may ô trắng, đầu đội mũ ca lô giấy, đứng xếp hàng, từ đầu cầu Bo. Những ông nhô sắp làm ồn ào cuộc bầu cử quốc hội đầu tiên, của nước Việt Nam độc lập. Mỗi ông, trước ngực đeo cái biểu ngữ Đi bầu là yêu nước, sau lưng đeo cái biểu ngữ Mỗi lá phiếu là một viên đạn, bắn tan thực dân Pháp. Thì ra, vàng đã đổi sừng cối xay, mà vẫn chưa bắn tan giặc Pháp dựng ngày vinh quang, còn cần phải tham gia bầu cử nữa. Bầu cử ra sao, ích lợi gì, những ông nhô không biết. Chỉ cần hô hoán cho sướng miệng, và đùa giỡn. Thế thôi. Tuổi thơ gặp thời buổi cách mạng, như cá gặp nước. Nước chiều chuộng vuốt ve cá, cá quẫy lội tung tăng. Thị xã vốn nhỏ bé. Một trăm nhi đồng đã quá đủ đánh thức giấc ngủ muộn của mọi người, hướng chỉ toàn thể nhi đồng thị xã. Cái đám nhi đồng ồn ào vô tội vạ này, tuần hành từ khu phố đệ nhất, đến khu phố đệ tam. Chúng đi qua phố khách, qua Vọng Cung, qua ngã tư Vũ Tiên, vòng trở lại, là cả thị xã náo động. Chúng tuần hành, mỗi ngày hai lần, chung quanh thị xã rờn rã nửa tháng, trước ngày bầu cử quốc hội. Tổng tuyển cử quan trọng như tổng khởi nghĩa. Trò chơi của cách mạng, luôn luôn, hấp dẫn nhi đồng.

Hôm đầu tiên, bọn đầu sỏ nhi đồng, khu phố cầu Kiến Xương, tạm quên cách mạng, về Ô Mễ câu cá, bắn chim. Côn và Vũ tưởng thoát xa nỗi sự ồn ào của thị xã, dù thoát xa một buổi, một ngày. Chúng nó đã làm. Sự ồn ào ở thôn quê còn mãnh liệt hơn, thừa sức đuổi những con chích chòe véo von hót trên những cành xoan cao, và bắt loài cu gáy sợ sệt, im tiếng. Ngay cả tụi cá rô ham mồi cũng lẫn trốn dưới bùn sâu. Súng cao su vô tích sự. Cần câu vô tích sự. Cái sở thích câu cá, bắn chim của bọn thằng Vũ vụt đi. Chúng nó không thể chạy thoát thời sự ồn ào của thời đại. Chẳng một ai chạy thoát. Mọi người bị lôi cuốn vào cái vòng tròn, đánh đai bởi sự ồn ào đó.

Côn sẽ làm, nó khó lòng đi xa, khó lòng xa thị xã, xa bạn bè, nếu sự mong muốn đi xa của nó được hiểu như một đoạn tuyệt hiện tại. Không ai đoạn tuyệt nổi cái hiện tại này. Nhiều kẻ đã trở về dĩ vãng, nhiều kẻ đã chạy đuổi tương lai. Tất cả đều bị thời nam châm đầy quyền lực của hiện tại cuốn hút. Lần thứ nhất, bọn thằng Vũ thất bại, khi tìm kiếm một nguồn vui riêng cho mình. Đã bước qua dĩ vãng. Là hết. Chỉ ngoái nhìn với nỗi tiếc thương, chứ không thể trở lại. Họ chẳng là trở lại bằng van xin, trong mộng tưởng.

- Lại về thị xã, chán quá !

Luyện văng tục, trút hết đạn đất sét khỏi túi quần.
Côn bẻ gãy chiếc cần câu :

- Ủ, lại về thị xã.

Bốn thằng bạn chở nhau, trên hai chiếc xe đạp, trở về. Qua cầu Báng, chúng nó dừng xe, mua bánh chung ăn. Bánh chung cầu Báng ngon nhất Thái Bình. Bánh chung gói giống hình thù bánh giò. Đó là bánh chung cầu Báng. Ăn hai chiếc, uống nước chè tươi trong cái bát đàn, kể như đã ăn uống hết làng Đồng Thanh, làng có cây cầu nhỏ, mang tên cầu Báng.

- Chiều nay làm gì hở, Vũ ?

Côn buồn bã hỏi bạn. Vũ đổ nước chè tươi rửa tay bị dính nhớt :

- Làm gì ? Mà muốn làm gì ?

- Làm cái gì khác hơn đứng dưới cột đèn hát om sòm. Đạo này, buồn ghê. Ngày trước, đi học mong một ngày nghỉ, bây giờ, nghỉ nhiều, đâm ra chán. Phải có trò mới lạ khác hơn hoan hô, đả đảo chứ ? Giá được vào Nam Bộ, chắc đỡ buồn.

Vũ nói :

- Hay chiều nay chúng mình tới nhà con Thúy ?

Côn lắc đầu :

- Một mình mày tới đó thôi. Còn tao, có lẽ tao đành tới nhà con Ngọc.

Luyến và Lộc vẫn hồn nhiên. Hai đứa dờn quán hàng, ra cầu Báng tĩa cá mương, bằng đạn đá. Khi nắng chiều bớt gay gắt, chúng nó leo lên xe, đạp về. Côn chia tay Vũ. Nó có đến nhà con Ngọc không, Vũ không biết.

Chở Luyến tới cửa nhà nó, bỏ nó xuống, Vũ phóng lại nhà Thúy ngay. Khung cửa sổ quen thuộc, ánh đèn ngon mắt làm Vũ quên mối buồn lây với Côn. Nó bước thật chậm, cho trái tim bớt đập nhanh. Vũ đứng ngoài cửa sổ phòng Thúy, từ lúc nào. Vũ nhắm mắt, gĩa hai tay bám vào hai chấn song cửa. Vũ đang thoát khỏi hiện tại, bằng giấc chiêm bao tình. Vũ nghĩ đến Côn, trong giấc chiêm bao bên song cửa sổ, nhà Thúy. Nếu, chiều nay, Côn đành tới nhà con Ngọc, nó cũng sẽ thoát khỏi hiện tại, bằng giấc chiêm bao tình. Và, nó chẳng còn thích đi xa nữa. Côn đã có tấm chăn ấm áp, ủ tâm hồn sớm biết lạnh lẽo của nó. Vũ khe khẽ gọi :

- Thúy ơi !

Thúy nằm yên, đọc truyện Em bé Nam Bộ. Nó biết Vũ đứng bên song cửa. Nghe tiếng nói là biết Vũ rồi.

Tiếng nói của Vũ màu nhiệm lắm. Chỉ Thúy hiểu nỗi sự màu nhiệm đó. Như, chỉ Vũ hiểu bàn tay Thúy chứa đựng cả mùa xuân.

- Thúy...

Con Thúy mỉm cười, giả vờ giận dỗi :

- Không thèm yêu Vũ đâu.

Vũ mở mắt, phân trần :

- Vũ đã làm gì ?

Thúy nhăm nhắng :

- Sáng nay, người ta chờ hụt. Tụi nhì đồng qua đây không thèm đứng lại. Người ta không thấy Vũ.

Vũ lẩm bẩm : Tại thằng Côn.

Nó phiêu chuyện :

- Sáng nay, Vũ bận về quê thăm bà nội. Vũ mua bánh chưng cầu Báng cho Thúy.

Thúy vất tung cuốn sách, vùng dậy, chạy ra cửa sổ :

- Đâu, đâu, bánh chưng đâu ?

Vũ chỉ cái xe đạp dựng ở cổng. Hai chiếc bánh chưng máng trên ghi đông. Vũ định mua về cho thằng Khoa. Trót nói dối Thúy, Vũ đành quên quà của Khoa.

- Đó, bánh chưng cầu Báng đó. Chấm với đường thì ngon tuyệt cú mèo.

Thúy ra lệnh :

- Ra lấy đem vào đây.

Vũ ngoan ngoãn ra, gỡ hai chiếc bánh chưng đem tặng Thúy. Nó đã nắm nhẹ một cánh tay Thúy :

- Còn yêu Vũ không ?

Thúy gật đầu. Con bé nói :

- Từ nay, Vũ đừng bắt Thúy chờ hụt, nhé !

Vũ hứa :

- Chẳng bao giờ Vũ bắt Thúy chờ hụt nữa.

Như thế là mai, kia, mãi mãi, Vũ phải qua nhà Thúy, qua con phố quen thuộc, mà từng chiếc lá của hàng cây hòe thẳng tắp trên vỉa hè đã xanh thêm cho Vũ, đã vàng đi vì Vũ, đã rụng xuống, để bước chân Vũ êm ái vào lối mộng. Vũ sẽ đến với Thúy, mỗi ngày, trong tiếng động,

trong nhiều tiếng động. Trong nó, trong Vũ, hoàn toàn im lặng. Nó sẽ chỉ còn nghe thấy tiếng động của trái tim nó. Tiếng động của tình yêu, cho tình yêu. Vũ sẽ quên hết mọi tiếng động, mọi ồn ào vây quanh đời sống nó, những tiếng động, những ồn ào đều đều, buồn tẻ đã hết quyền rũ nó. Bây giờ, Vũ mới hiểu tại sao Côn chán tất cả. Bởi tất cả là phù du. Bác Hồ, đôi mắt bốn đồng tử cũng phù du, cũng gây ra chán nản. Phát xít Nhật, thực dân Pháp, Tàu phù, tiếng súng Nam Bộ kháng chiến cũng phù du nốt. Tiếng động thiếu âm thanh. Nếu không ai thôi thúc nhớ, nhắc nhở đừng quên, không ai muốn nhớ lâu.

Chẳng ai thôi thúc Vũ nhớ thầy Đàn, Vũ vẫn nhớ hoài. Nhớ bằng cảm xúc chân thành. Chẳng ai thôi thúc Vũ nhớ thằng Vọng, Vũ vẫn nhớ hoài. Nhớ bằng cảm xúc chân thành. Và Thúy, và Côn, và Luyện, và Lộc, rồi thằng Khoa, những người gần gũi Vũ, thân thiết Vũ, những người không cần tiếng động, mà giống hệt thời nam châm lớn hút mạnh tình cảm của Vũ, bắt Vũ phải níu lấy họ, và không hề làm Vũ chán nản, hay nghĩ chuyện rời xa. Yêu thương mới là vĩnh cửu. Khi đã yêu, người ta biến thành tên nô lệ của tình yêu, của người yêu. Vũ yêu Thúy, sẽ yêu suốt đời. Và mai, kia, mãi mãi, Vũ phải qua nhà Thúy, với đám nhi đồng ồn ào của thời đại ồn ào. Vì Thúy. Vũ sẽ còn đi tới đâu nữa, cũng

vì Thúy.

- Nhớ nhé !

- Nhớ mà.

- Vũ muốn dạo một vòng phố với Thúy không ?

- Muốn quá.

- Đợi Thúy một lát.

Vũ nói rộng bàn tay. Cánh tay Thúy rời khỏi bàn tay Vũ. Bàn tay Vũ trống trải, như lòng Vũ trống trải. Không bao giờ Vũ có thể xa Thúy được. Phải xa Thúy, cuộc đời Vũ mất hết ý nghĩa, và dẫu làm cái gì phi thường tới đâu, cũng chỉ để quên nỗi buồn hằn rõ dấu vết ở trái tim mình. Gần Thúy, cái gì Thúy muốn Vũ làm, Vũ đều thấy ngập tràn ý nghĩa, dù là công việc tẻ nhạt mỗi ngày, dẫn bọn nhi đồng đi hoan hô, đả đảo. Vũ xoay người, quay lưng vào song cửa, nhìn ra đường. Mùi hoa hồi, tự nhiên, không còn hăng hắc. Nó ngát thơm. Khó phân chất. Vũ vừa nhận ra một điều, những hàng cây trên vỉa hè tỉnh lỵ đều thấp, nhỏ bé, chứ không cao, lớn như những hàng cây trên vỉa hè Hà Nội. Ánh đèn điện tỏa xuống. Màu lá hồi đẹp lạ lùng. Cơ hồ được tắm ánh trắng. Gió thổi nhẹ. Những chiếc lá rung rinh kỳ ảo. Vũ thực sự lạc vào chiêm bao.

- Đi thôi.
- Bằng xe đạp của Vũ, nhé !
- Bằng gì cũng được.

Thúy ngồi trước Vũ, trên cái khung xe. Bốn bàn tay cùng nắm một cái ghi đông. Vũ đạp xe. Mái tóc Thúy gần kề khuôn mặt Vũ. Hương tóc thơm tuyệt diệu. Vũ đã hít hà no nê mùi hương đó, mùi hương của tình yêu, mùi hương mà cách mạng không đủ phép tạo ra, và chiến tranh không đủ quyền nhốt lại hay hủy diệt.

- Đi đâu ?
- Muốn đi đâu thì đi.
- Lên trời nhé !

- Xa lắm, Vũ ạ ! Đi một vòng thị xã mình là đủ rồi, cần gì lên trời.

Vũ chở Thúy ra ngã tư Vũ Tiên, rồi lên cầu Bo. Con dốc khá cao, Vũ rướn người đạp. Chiếc xe lên dốc, như con rùa bò. Đến giữa cầu, Vũ vòng lại. Gần xuống dốc, Vũ dặn Thúy :

- Đừng sợ nhé !

- Đi với Vũ, sợ gì.

Chiếc xe trôi thật nhanh. Vũ không cần đạp. Mặc xe trôi, Vũ sát mũi vào mái tóc Thúy, ngửi mùi hương tóc. Xe đã chậm dần, Vũ hỏi :

- Thúy lái được xe chứ ?

- Được.

Vũ buông tay khỏi hai cái poa nhê, nhường Thúy cầm. Nó đặt hai bàn tay lên đôi vai Thúy. Cảm giác lâng lâng tuyệt vời. Thúy lái xe về nhà mình. Vừa tới đầu phố, Vũ bảo Thúy phanh lại. Nó xuống xe trước, Thúy xuống sau. Vũ ghéch xe bên đường.

- Đi bộ một lát.

- Còn chiếc xe ?

- Kệ nó.

Hai đứa đi giữa đường, thơm mùi hoa hồng. Thúy xích gần Vũ. Vũ đưa tay khoác lên vai Thúy. Hai đứa bước thật chậm. Im lặng. Tiếng gió luồn qua lá hồng. Là hồng rung rinh dưới ánh đèn điện. Không một tiếng động nhỏ. Giác mộng êm đềm trôi.

- 60 -

Sự hãi hùng chỉ xảy ra vào đêm khuya, và chỉ một số người biết. Cũng bởi thị xã bé nhỏ, nên Vencuzendor chẳng có bao nhiêu. Vài đêm là hết. Ai chưa bị bịt mắt dẫn tới gằm cầu Bo, thì trốn biệt tích, bán xối khỏi thị xã. Lại thêm những người ra đi. Cầu Bo không còn là nơi chứa đựng nỗi vui buồn mùa nước lũ. Nó bất động, câm nín, có đôi mắt chứng kiến. Đôi mắt mở lớn. Cảnh người chết vì đói, cảnh người chết vì người, rồi người chết vì những lý do nào nữa đây ?

Thị xã ồn ào náo động như thường lệ, kể từ sau ngày cách mạng mùa thu. Đám nhi đồng khuấy động đời sống thị xã, cho đến ngày tổng tuyển cử. Không chuyện gì xảy ra. Không một tên phản động phá rối bầu cử quốc hội. Bầu cử thành công. Nhi đồng tuần hành hoan hô thắng lợi bầu cử. Ở Hà Nội, ở Hải Phòng, ở những đâu đâu, bầu cử có thành công, có bị Việt gian phản động phá rối, dân thị xã Thái Bình không biết. Không nên biết. Người ta muốn quên Vencuzendor, như hồi Nhật đảo chính quên những người thân Tây, như hồi cách mạng mới bùng nổ quên những người thân Nhật. Nhớ là ăn ngủ không ngon. Biết là phiền phức, lo sợ. Đời sống, thành ra, lại có gông cùm, thứ gông cùm vô hình, sẵn sàng khóa chặt số phận con người.

Cách mạng chưa thay đổi gì hết, ngoại trừ thay đổi sự bình thản cố hữu của thị xã. Thay đổi chút bề mặt. Như mặt nước ao thu gọn sóng, bởi những mảnh sành ném thia lia của bọn trẻ con ham nghịch ngợm. Dường như, sau những ngày cuồng nhiệt, người ta vừa thấy nổi hoang vu bủa quanh tương lai mình. Tại sao phải đợi giặc Pháp chiếm Thái Bình mới thái bình, kháng chiến mới thành công ? Cái tại sao được nuốt rất khế. Cách mạng có hình phạt mới, cách giết người mới, Hình phạt của cách mạng không cho kẻ bị kết án giải tỏa, bào chữa. Có lẽ cách mạng nào cũng giống nhau, vì không làm ra yêu thương. Cách mạng thường đem đến náo động giai đoạn, rồi khi náo động chìm lắng, thì phiên muện giăng lưới chụp xuống đời sống. Và, đời sống khe khát hơn, siết chặt hơn, tự lúc nào, mình chẳng biết. Mình mang cảm giác của kẻ vừa chợt tỉnh giấc mê đời. Con người chỉ hoàn toàn hạnh phúc, nếu thoát khỏi mọi ràng buộc. Mà, cách mạng không giải phóng ràng buộc, cách mạng thay thế ràng buộc cũ bằng ràng buộc mới. Rốt cuộc, con người vẫn bị nô lệ. Vẫn đau khổ. Thêm nhiều người trở thành những người thiếu quê hương, ngay trên đất quê hương mình.

Bầu cử xong xuôi, thị xã, giống hệt cảnh những ngày hội tàn. Sinh hoạt cách mạng thu gọn trong phòng họp, dưới chân cột đèn. Phái đoàn chính phủ Việt Nam dân

chủ cộng hòa thương nghị với Pháp ở Đà Lạt, chủ tịch Hồ Chí Minh sang tận nước Pháp dự hội nghị Fontainebleau, không mấy quan trọng, đối với dân thị xã. Ngay cả những nhà ái quốc đắc cử vào quốc hội, trong một cuộc vận động tranh cử không đối thủ, cũng bị quên lãng, mặc dù báo chí làm rầm rộ chuyến đi của Hồ chủ tịch, và trên tường phố, khẩu hiệu mới khích động mãnh liệt : Tất cả cho cách mạng tháng tám, Bầu cử thắng lợi là cái tát đập vỡ mộng xâm lăng của thực dân Pháp.

Tất cả cho cách mạng tháng tám. Còn gì nữa mà cho? Vàng cho hết rồi. Niềm tin cho hết rồi. Bây giờ, chỉ còn lo ngại trước mặt. Buôn bán ế ẩm. Thóc cao gạo kém. Nhiều gia đình đã phải nhịn ăn một bữa. Nhiều gia đình sáng cháo, chiều cơm. Đó là lý do chua xót nhất, khiến dân thị xã quên cách mạng, quên Nam Bộ kháng chiến, quên Hồ chủ tịch, quên hội nghị Fontainebleau, quên quốc hội...

Vũ không quên Thúy. Làm sao có thể quên được hơi thở của đời sống mình ? Chẳng cần dẫn đội nhi đồng hô hoán om sòm, Vũ vẫn qua nhà Thúy. Qua hai, ba bận, mỗi ngày. Vũ không phân vân, ngại ngùng, khi rẽ vào phố nhà Thúy, như năm xưa, như hôm xưa. Năm xưa, Vũ tưởng chừng xa vời vợi. Rồi, mọi đứa trẻ đều phải

làm người lớn, đều phải có trách nhiệm. Muốn mãi mãi, hồn nhiên, vui đùa cũng không được.

Vũ sẽ làm người lớn. Chưa bây giờ. Bây giờ, Vũ mới bước qua ngưỡng cửa niên thiếu vài bước, Vũ cần dừng lại để hưởng trọn vẹn mật ngọt của tuổi vừa lớn. Mật ngọt ấy, ở đôi môi Thúy, ở đôi mắt Thúy, ở trái tim Thúy, ở mái tóc Thúy, ở bàn tay Thúy. Mật ngọt ấy là xuân đời. Phải hưởng hết xuân đời cho no đầy mộng tưởng, chín vàng ước mơ, rồi bằng lòng tàn tạ với lá mùa thu.

Vũ đã nằm một mình, dưới giàn hoa lý sau vườn, thối ác-mô-ni-ca bài Chiều quê, bài Trường cũ. Buồn thoang thoảng. Nếu có bao giờ, ở nơi nào đó, Vũ cũng nằm một mình dưới giàn hoa lý, tưởng nhớ Thúy như một kỷ niệm thiết tha, chắc chắn Vũ sẽ khóc. Vũ sẽ làm bất cứ một việc gì cho Thúy, vì Thúy, để được, mãi mãi, gần Thúy, vuốt tóc Thúy mà nghe hồn mình dậy mùi hương tóc người yêu.

- Anh Vũ !

Thằng Khoa cắt đứt ý nghĩ tuyệt vời của Vũ. Nó hỏi :

- Anh làm gì mà đàn mặt ra thế ?

Vũ câu :

- Đi chỗ khác chơi.

Khoa nói :

- Em nhờ anh đi a vắng vắng hộ. Chiều nay, tụi em đá với tụi trường Tàu.

Vũ mỉm cười :

-Em bóc anh đá cho lớp em ?

Khoa nháy mắt :

- Thiếu Vọng ghẻ tàu, thì anh là vua ngả bàn đẹp. Anh mới tuyệt cú mèo.

Khoa nói những tiếng nói của Vũ. Khoa là Vũ năm xưa. Nó gạ Vũ :

- Có anh, em mới dám cộp tụi Tàu lỏi, trả thù tụi Tàu phù đạo nọ.

Vũ khẽ lắc đầu :

- Anh không thích đá bóng nữa. Em nhờ anh Lộc, anh Luyến là thừa sức hạ tụi nó.

Khoa khoe :

- Anh Luyên bắt gôn, anh Lộc đứng đờ mi. Thiếu a văng xăng.

- Nhờ anh Côn.

- Anh ấy bảo anh ấy chán đá bóng rồi.

- Anh cũng chán luôn.

- Sao thế ?

- Tại hết vui.

- Tụi em bị thua, em sẽ giận anh.

- Không thua đâu. Em chiến nhất.

Vũ đứng dậy, vỗ vai em, khích lệ :

- Nhất định tụi em bắt tụi Tàu lỏi mang xe bò chở trứng vịt thôi.

Khoa bí hửng vùng chạy. Vũ nhìn theo em, nhìn hình ảnh năm xưa của nó, rực rỡ trên sân cỏ. Nó lại ngồi xuống chỗ cũ, tiếp tục ý nghĩ tuyệt vời.

Ý nghĩ trốn theo Khoa rồi. Vũ lấy xe, mở cửa, phóng lên cầu Bo. Nó dựng xe ở đầu cầu, thả bộ dọc theo hành

lang, tới giữa cầu, dừng chân. Vũ nhìn nước sông Trà Lý lững lờ chảy xuôi ra biển. Bên kia sông, nắng nhảy múa trên những ngọn cây xanh. Vẫn là nắng ấy. Chỉ thiếu tiếng tu hú kéo dài thời gian, trải rộng không gian. Vũ ngược trông cái vòng cầu cao nhất, năm xưa Vũ đã biểu diễn leo qua chò Thúy xem, và ngã, trong giấc mơ êm ái. Dòng sông, cây cầu, xóm làng bên kia đã trở thành kỷ niệm, để Vũ man mác nhớ, thoang thoảng buồn. Giá đứng đây, nhớ Thúy phương trời xa, tương tư hai hàng cây hòe ở nhà Thúy, tiếc nuôi những đêm hai đứa khoác vai nhau đi giữa con đường thom, nghe gió thoảng thì luồn qua lá hòe rung rinh kỳ ảo, Vũ sẽ khóc. Nước mắt Vũ sẽ rơi xuống sông. Sông chở giùm nước mắt của Vũ cho Thúy, như sông đã chở nước nguồn cho biển.

Vũ sợ phải khóc. Không, không bao giờ có chuyện ngăn cách, chia ly. Đời sống mãi mãi thế này. Đời sống êm đềm với mộng ước thấp nhỏ như những cây hòe, trên vỉa hè thị xã. Nếu rời bỏ khung trời quen thuộc này, Vũ sẽ hết sung sướng. Hạnh phúc của Vũ đã có sẵn ở đây, chẳng cần đi đâu xa hơn.

Tự nhiên, Vũ lảo nhảm lay trời đừng bắt những người thân yêu của Vũ xa Vũ. Và, Vũ bước nhanh trở lại đầu cầu. Nó leo lên xe, đạp nhanh về con phố có hàng cây hòi, mùi thơm lạ lùng, không hăng hắc giống mùi thơm của những cây hòi ở phố khác. Dưới ánh nắng chiều, chắc lá hòi cũng đẹp lắm.

- 61 -

Giặc Pháp không còn ở mãi tận Nam Bộ xa tít tắp mù khơi nữa. Chúng đang lần mò ra Bắc Bộ, đang có mặt tại Hải Phòng, Hà Nội. Hội nghị Fontainebleau thất bại. Hồ chủ tịch về nước buồn thiu. Giặc Pháp sẽ chiếm Nam Định, sang Thái Bình. Pháp tới Thái Bình là có thái bình. Lời tiên tri của Hồ chủ tịch được dân thị xã nhắc lại, bàn tán. Không một ai thích giặc Pháp sang Thái Bình. Chúng đã ở đây lâu quá, đã gieo nhiều đau khổ quá. Pháp, Nhật, Tàu, hay bất cứ một giống nòi xa lạ nào, đến quê hương ta, cũng chỉ mang theo những phiền muộn, và dọa dẫm, những tàn bạo, và man rợ. Không thích chưa đủ. Dân thị xã còn sợ giặc Pháp tràn qua tỉnh lỵ, vốn đã ngập lụt oan khiên, và đang lo âu, khắc khoải. Những người vô Nam Bộ chiến đấu chẳng ai hồi hương. Chắc là họ đã hy sinh cho tổ quốc. Cái lưới sợ hãi sắp tung xuống. Người ta, mơ hồ, thấy số phận của mình bị nhốt kín trong đó. Ôi, tỉnh lỵ Thái Bình thân yêu, tỉnh lỵ nhỏ bé, với những giấc mơ nhỏ bé, muôn đời thiếu nắng làm ấm tâm hồn, làm vàng mộng ước !

Để trấn an dân thị xã, lớp vôi mới quét vôi vàng, xóa bỏ những khẩu hiệu cũ. Bây giờ là, Thái bình, mồ chôn thực dân Pháp, Liên khu ba, mồ chôn thực dân Pháp,

Kháng chiến nhất định thắng lợi. Độc lập, thống nhất nhất định thành công... Những khẩu hiệu mới chỉ làm tăng nỗi lo âu. Giặc Pháp dã man, đã ném trẻ con vào lửa đỏ, ở Sài Gòn, sẽ ném trẻ con vào lửa đỏ, ở Thái Bình. Máy đời rồi, chả ai nghĩ chuyện chạy giặc. Và, cũng chả ai dám nghĩ, nếu giặc Pháp sang Thái Bình, mình sẽ làm gì, sẽ chạy đi đâu. Triệt để tin tưởng vào Hồ chủ tịch. Đoàn tin tưởng Hồ chủ tịch sẽ đuổi giặc Pháp khỏi đất nước Việt Nam. Không lẽ, Hồ chủ tịch và chính phủ chỉ chiến thắng giặc Pháp bằng khẩu hiệu ? Bao nhiêu vàng ủng hộ, súng cối xay chưa bắn tan giặc Pháp, để chúng lần mò ra Bắc Bộ thì lạ thật. Dân thị xã nóng lòng chờ đợi tin tức. Báo chí từ Hà Nội về chậm vô cùng. Xe hàng chạy than đốt, làm sao nhanh nổi ? Người ta chuyển báo cho nhau coi. Thủ đô Hà Nội vẫn còn. Giặc Pháp co ro đóng quân một chỗ. Chúng hèn nhát, không dám rời khỏi doanh trại. Quân dân ta sẽ đập vỡ mặt chúng.

Dân thị xã đã biết tình hình Hà Nội, qua nhật báo Cứu quốc. Báo này quả quyết, nếu giặc Pháp giở trò xâm lăng, máu của chúng sẽ nhuộm đỏ sông Hồng, xác của chúng sẽ chất đống cao hơn gò Đống Đa. Giặc Pháp sẽ phơi thây, ở Sài Gòn, sẽ phơi thây, ở Hà Nội. Báo Cứu Quốc, luôn luôn, nhóm lửa chiến đấu trong lòng mỗi người. Lần này, ngọn lửa ấy không bùng sáng, như lần

thanh niên thị xã nô nức tình nguyện vào Nam diệt thù. Giặc gần kề, người ta hồi hộp.

Vũ không còn được ngồi một mình, dưới giàn hoa thiên lý, nghĩ đến Thúy, và phiêu lưu bằng mộng tưởng, trong mùa xuân thơm ngát mùi hương tóc người yêu. Vũ bị quyến rũ vào nỗi hồi hộp chung, nỗi hồi hộp đe dọa, phá nát sự êm đềm của tình lý. Súng đạn, chắc chắn, sẽ gây tang tóc, khói lửa, và buồn thảm, chứ không chỉ ồn ào tẻ nhạt giống cách mạng. Súng đạn làm nên chiến tranh. Và, chiến tranh là hậu quả của cách mạng. Chiến tranh đã tới Thái Bình, bằng những trận không chiến giữa Mỹ và Nhật. Chiến tranh đã tới Thái Bình, bằng những hồi còi phòng thủ thụ động. Sau hết, chiến tranh mang tới những khẩu súng liên thanh, những thanh kiếm sắc bén của phát xít Nhật, và bọn Tàu phù gớm ghiếc. Chiến tranh làm chia ly, ngăn cách. Người ta sinh ra không phải để buồn thảm vì chia ly, ngăn cách. Mà, để gần gũi và thương yêu. Đời sống ấy đã thay đổi, xáo trộn. Hẳn còn thay đổi, xáo trộn nhiều nữa.

Vũ, mơ hồ, thấy, một ngày không xa, giặc Pháp sẽ tràn sang Thái Bình, đốt phá, giết chóc. Vùng trời thân yêu của Vũ mất hết tiếng sáo diều vi vu đêm hạ. Thúy sẽ xa Vũ, xa mãi, xa thành vĩnh biệt. Hàng cây hòe, bên hè phố nhà Thúy, sẽ tàn úa. Như thế, cuộc đời, chẳng

mấy may ý nghĩa. Không, không thể để mất quê hương nhỏ bé của mình. Căn nhà, ngôi trường, con phố, sân cỏ, hàng cây, và người thân yêu phải gắn bó lấy đời mình. Muốn sống hoà với kỷ niệm, phải bảo vệ chiếc nôi êm ái, chứa chất kỷ niệm của mình. Phải đuổi kẻ thù khỏi quê hương mình, không cho những bước chân thô bạo của chúng giẫm chết lối cỏ, nơi ấy mình và người yêu đã đi qua. Nghĩ thế, Vũ yêu cái thị xã Thái Bình quá đổi. Dòng sông Trà Lý, chiếc cầu Bo, những hòn đảo năm xưa, Vọng bát hạnh, thầy Đàn kính mến, và Thúy, và mùa xuân hồng, và bàn tay huyền diệu của Thúy, và hương tóc Thúy, toàn là những thứ cần bảo vệ bằng xương máu của Vũ.

Vũ phóng ra đường. Con đường, tự nhiên, bốc khói, như thể hơi thở của Vũ vào ngày mùa đông lạnh nhất. Vũ nhìn hàng cây. Hàng cây rung rinh lá. Tiếng gió xào xạc một nỗi niềm. Vũ ngược trông trời. Trời muốn thấp xuống. Ôi, tất cả tràn ngập luyến lưu, tất cả đều không muốn rời xa Vũ. Vũ chạy một mạch lên phòng thông tin. Gặp đủ mặt bạn bè. Côn và Luyến đang đứng chờ anh phụ trách thiếu nhi viết nốt chữ cuối cùng của khẩu hiệu Đả đảo thực dân Pháp. Luyến khoe Vũ :

- Mày biết chưa, chúng tao dán khẩu hiệu chống Pháp khắp thị xã.

Luyên xắn tay áo :

- Ông đêch sợ giặc Pháp. Nó bằng nhằng, ông tản bỏ mẹ chúng nó.

Luyên bữu môi :

- Chúng nó là bọn hèn. Dạo trước, Nhật lùn bắt vợ con chúng nó kéo xe bò chở đất. Đêm nay, biểu tình, đốt đuốc, đả đảo giặc Pháp, rồi đốt luôn giặc Pháp ở cầu Bo. Mày chỉ huy, nhé ?

Vũ chưa kịp trả lời Luyên, Côn đã kéo Vũ ra khỏi phòng thông tin. Hai đứa ngồi trên chiếc ghế xi măng, gần sân ten nít. Côn hỏi :

- Bô mày có nói gì không ?

Vũ ngơ ngác :

- Nói gì ?

- Chuyện Pháp đóng quân ở thủ đô Hà Nội.

- Không.

- Tao ghét thích biểu tình nữa, nhưng biểu tình chống Pháp, tao phải tham dự.

- Tại sao ?

- Vì tao không muốn mất thị xã. Không ai muốn mất thị xã cả, mọi người sẽ đánh nhau với Pháp, nếu nó trở lại Thái Bình. Mà nghĩ thế nào ?

- Giá vài năm nữa nó hãy sang nhỉ ? Mình đủ tuổi vào bộ đội, sợ chó gì nó.

- Bô tao lo lắm. Chưa chi bố tao đã bắt sửa sang nhà cửa ở Ô Mễ.

- Tao không thích Pháp sang thị xã mình.

- Nó cứ sang thì mày làm gì ?

- Chắc đánh nhau to. Và, chúng mình sẽ xa nhau, chả biết ngày nào gặp gỡ. Tao chỉ sợ cầu Bo sụp đổ, và những hàng hồi chết cháy. Chiến tranh không bao giờ vui hết. Hồi Mỹ dội bom giết Nhật, bác tao bị cụt một cánh tay, trên chuyến ca nô Hà Nội-Nam Định. Xuýt bác tao chết oan, chết đuối khổ sở dưới sông Hồng. Có chiến tranh, nhiều người chết thảm. Và, chỉ nghe tiếng khóc. Bọn Pháp sang thị xã mình, chúng ta sẽ đánh đuổi chúng. Tao yêu Thái Bình. Tao yêu Nam Bộ. Đồng bào Nam Bộ đã đánh nhau với Pháp, và đang chiến thắng. Phương hen còn lên đường vào Nam Bộ đuổi giặc Pháp, nữa là...

- Sợ chúng mình chưa đủ tuổi, người lớn bắt chạy giặc.

- Pháp sang đây, chúng mình đủ tuổi rồi. Biết đâu, dân Hà Nội chẳng sắp đánh văng chúng nó.

Hai thằng bạn thân vừa tâm sự tới đó, đã nghe tiếng Luyện bi bô :

- Đi dán khẩu hiệu, chúng mày ơi !

Vũ và Côn đứng dậy, nắm tay chạy vào. Chúng chia công tác, đưa ôm mớ giấy, đưa xách thùng hồ, kéo nhau đi dán khẩu hiệu. Đến tối, nhi đồng thị xã đốt đuốc, biểu tình tuần hành. Nhà đèn được lệnh tắt đèn phố. Những ngọn đuốc tẩm dầu bùng bùng cháy. Không khí chống Pháp lại được nhi đồng làm sôi nổi. Nỗi lo âu của dân thị xã, dường như, bị lửa đốt cháy. Thị xã vang vang lời gầm thét căm thù thực dân Pháp khiêu khích Bắc Bộ, như năm ngoái gầm thét căm thù thực dân Pháp gây hấn Nam bộ. Bài hát mới rít qua kẽ răng :

Thề một lòng dân Nam ta quyết xông pha một lòng
Thề chiến thắng

Trang nam nhi hồn non nước vững vàng ta bảo toàn
bờ cõi một ngày mai

Nhắc hồi xưa dân Nam ta tám mươi năm đã bao phen

nhục nhằn

Nào gông xích đói rét lũ tham tàn đồng lòng muốn
đem lòng dày xéo

Ôi giang san ôi đất nước

Ta quyết thề chẳng sống nhuốc nhơ...

Những bàn chân giẫm nát mặt đường. Những cánh tay giơ cao. Những khuôn mặt cương quyết. Những tâm hồn réo sôi. Những khẩu hiệu vỡ phôi.

- Đả đảo thực dân Pháp !

- Việt Nam độc lập muôn năm !

Phải chiến đấu tiêu diệt Pháp, để giành độc lập. Dân thị xã không còn sợ rệu, khi đã nhấm một ngụm. Rồi, mềm môi. Rồi, say sưa. Nhi đồng, luôn luôn, đóng trọn vẹn vai trò kích động dân chúng. Mọi người đều tưởng chừng Pháp đang cuốn gói, tềch khỏi Hà nội. Vũ tin rằng Thúy sẽ yêu Vũ hơn, vì Vũ đang cùng mọi người lo bảo vệ quê hương nhỏ bé. Đội nhi đồng cầu Kiến Xương dẫn đầu đoàn biểu tình tuần hành. Đốt đuốc đi thắp sáng quê hương độc lập. Đốt đuốc đi thiêu rụi mộng xâm lăng của thực dân Pháp. Vũ cho nhi đồng rẽ vào phố nhà Thúy. Tiếng động từ đầu đường đã vọng tới. Thúy mở cửa sổ, đứng chờ. Và, Thúy đã nhìn rõ Vũ hiên ngang dưới ánh đuốc bập bùng. Vũ mỉm cười,

khi Thúy vẫy tay. Thúy khích lệ Vũ chống Pháp, giữ lại Thái Bình đó. Vũ nghĩ thế. Qua cửa nhà Thúy, Vũ đến gần Côn :

- Dẫn nhi đồng tới phố nhà con Ngọc nhé !

Côn gật đầu, và nói :

- Đề tao chỉ huy.

Đoàn biểu tình tuần hành khắp các phố thị xã. Cuối cùng, tiến thẳng lên cầu Bo, đốt hình nộm Tây mũi lõ, đẩy xuống sông Trà lý. Rồi, giải tán. Đêm ấy, Tây đen bán vải được phen hoảng sợ. Bọn nhi đồng đập cửa nhà Tây đen bán vải thành thành. Chúng diễn lại trò chống Pháp, gây hấn ở Nam Bộ.

- 62 -

Khúc đê từ cầu Bo xuống cống Đâu đã biến thành con đường mòn. Mặt đê cao hơn mặt đường gần hai thước. Năm xưa, Vũ và bạn bè thường đi xe đạp thi, trên khúc đê này. Đi thật nhanh, mà chẳng đùa nào ngã. Xe đạp của bọn Vũ không chuông, không phanh, không đèn. Phóng xe ở khúc đê hẹp và cao, y hệt người làm xiếc đi trên dây. Nên chỉ những thằng cừ mới dám đùa giỡn. Gặp quãng đê soãi xuống sông, Vũ và Vọng còn biểu diễn bông không cả người lẫn xe. Bây giờ, Vũ không thích trò chơi nguy hiểm này. Vũ đâm ra sợ hãi. Vũ đã đứng ở cầu Bo, nhìn những con sóng lớn xô đẩy nhau, những hôm gió lộng. Sóng sông Trà, ma cửa Hộ. Vũ giật mình, hồi tưởng, ngày nào, ngày nào mới đây, mà tưởng chừng xa lơ xa lắc, đảo chánh, cách mạng, thù hận đầy tuổi thơ lui hẳn về dĩ vãng một thiếu niên, để người thiếu niên sớm thương nhớ kỷ niệm ấu thời. Vũ và bạn bè đã bơi qua sông, khinh thường sóng cả. Khi người ta biết lo âu, là lúc người ta già từ hẵn hồn nhiên. Tâm hồn đào đã vẩn bụi đen. Bụi đen của phiền muộn.

- Vũ đang nghĩ gì thế ?

- Không nghĩ gì cả.

Vũ và Thúy đi bên nhau, bước chậm trên con đê. Vũ nhìn dòng sông lững lờ chảy. Dòng sông cơ hồ mang một tâm sự buồn.

- Vũ định đi mãi à ?

- Ừ.

- Không sợ mỗi chân sao ?

- Không. Thúy có dám theo Vũ đi đến cuối con đê, tới cửa biển không ?

- Xa qua, Vũ ạ !

- Đi xa mới hết buồn.

- Vũ mà cũng buồn ư ?

- Buồn chứ.

Thúy cười giòn giã. Nắm chặt bàn tay Vũ, Thúy nói :

- Đến cổng Đâu rồi trở về, đấy nhé !

Vụ gật đầu. Rồi, dừng lại :

- Mình ngồi đây.

Hai đứa ngồi xuống mặt đê, quay mặt sang xóm làng bên kia sông. Vũ quàng tay qua cổ Thúy. Hai đứa xích gần nhau. Giọng Vũ mơ hồ :

- Ở xa không có khúc đê này, Thúy nhỉ ?

- Chắc phải có.

- Không có hàng hồi bên đường, giống hàng hồi phố nhà Thúy.

- ừ, chắc không có.

- Vũ thích hàng hồi phố nhà Thúy, thích con đường nhà Thúy, thích cầu Bo, thích hết những gì của thị xã mình. Nếu ngày nào phải xa thị xã, Vũ sẽ khóc.

- Thì Vũ ở thị xã mình, mãi mãi, với Thúy. Chúng mình sẽ lớn hơn. Rồi, chúng mình vẫn học thành chung một trường.

- Ngô giặc Pháp sang thị xã mình ?

- Vũ đừng cho nó sang. Vũ quên lời nói của ông chủ tịch Thái Bình rồi à ?

Đêm qua, dân thị xã tập trung ở sân vận động, nghe ông chủ tịch Thái Bình nói chuyện. Thúy đứng cạnh Vũ. Ông chủ tịch giờ nắm đấm, tiếng nói nẩy lửa : Một

tắc đất Thái Bình cũng không cho giặc Pháp chiếm. Dân Thái Bình sẽ đập tan âm mưu xâm lăng của Pháp. Chúng ta đào mìn sẵn chôn giặc Pháp. Chúng đại đột sang Thái Bình, chúng ta sẽ giết hết chúng, từ bến đò Tân Đệ. Xác chúng sẽ lấp đầy khúc sông Hồng, làm cầu Tân Đệ. Thái Bình là mìn chôn thực dân Pháp.

- Thúy muốn Vũ đánh nhau với giặc Pháp ?

- Vũ phải bảo vệ thị xã mình. Đừng bao giờ nghĩ có ngày chúng mình xa thị xã, Vũ nhé !

Vũ hơi nghiêng mặt về phía Thúy, và Thúy hơi nghiêng mặt về phía Vũ, cùng lúc. Hai đứa nhìn nhau. Ngập ngừng. Vũ hôn tóc Thúy. Hương tóc làm rạo rực tâm hồn Vũ. Phút chốc, Vũ quên dòng sông, quên nỗi buồn, quên giặc Pháp, quên cách mạng. Hương tóc đưa Vũ bay bổng. Vũ hôn má Thúy. Bàn tay Vũ bóp mạnh vai Thúy. Im lặng. Vũ nói nhỏ bên tai Thúy, như điệu gió đàn :

- Vũ không muốn xa Thúy.

Đưa từ xa tới, mùi thơm huyền diệu. Mùi thơm của chiêm bao. Mùi thơm của tình yêu thơ mộng. Mùi thơm vây quanh Vũ, và Thúy. Chiều ngai ngừng trôn. Chiều cổ tình lưu lại chút nắng nhảy múa trên khoảng trời

hồng. Mùa xuân ở đây. Chiều vàng ở đây. Mơ ước ở đây. Và, Vũ sẽ bảo vệ khoảng trời hồng yêu mến này.

- Vũ.

- Thúy nói đi.

- Thúy không muốn xa Vũ.

- Chúng mình không bao giờ xa nhau. Vũ sẽ giữ từng cây hồi phố nhà Thúy.

- Vũ hứa chứ ?

- Hứa.

- Giữ cả những con chim buổi sáng, trên cây hồi, trước cửa nhà Thúy ?

- Giữ tất cả. Thị xã mình sẽ nguyên vẹn. Chẳng một ai phải xa nhau.

Thúy lách tay trái ra sau lưng Vũ, đưa cả cánh tay quàng cổ Vũ. Gắn bó. Thị xã của Vũ, bây giờ, mới đẹp hoàn toàn. Đẹp nhất thế giới.

- Vũ ơi !

- Oi...

- Đưa Thúy về.
- Chưa tới cổng Đâu mà ?
- Mai mình tới.
- Ngồi đây thêm một lát.
- Thôi.
- Về làm gì vội ?
- Về nằm nhớ Vũ.

Vũ lặng người. Gió sông lùa lên. Tóc Thúy bay tung phủ cả mặt Vũ. Vũ không muốn về. Vũ không muốn ngày mai. Vũ muốn mãi mãi là hôm nay, là lúc này. Ngày mai, biết đâu dòng sông Trà Lý chẳng còn lặng lẽ chảy xuôi. Nước lũ sẽ đỏ ngầu, và cuốn phăng nhiều thứ.

- Vũ nhé !
- Hử ?
- Đưa Thúy về.

Vũ buông tay khỏi vai Thúy, đứng lên, với nỗi tiếc ngẩn ngơ. Vũ cầm tay Thúy, kéo Thúy dậy. Hai đứa lần theo con đê, trở về. Vũ bước thật chậm. Vũ đếm từng

bước chân. Chiều tắt nắng. Trời ngậm ngùi. Vũ lại thấy lo lắng. Như có gì đe dọa cuộc sống bình thản của mọi người bên dòng sông Trà Lý. Như, cầu Bo sắp sụp đổ. Như, hàng hồi sắp bị cháy, và những con chim sớm mai của Thúy, tản mạn khắp phương trời xa.

- Thúy !

- Hở ?

- Năm nhớ Vũ, Thúy vui hay buồn ?

- Không biết nữa.

- Có tưởng tượng gì không ?

- Có.

- Gì ?

- Cái lòng bầy chim khuyen của thằng Hội.

Vũ cười sung sướng. Thúy nói :

- Với những quả táo tàu của ông lang Tặng.

Vũ siết tay Thúy :

- Vũ năm nhớ Thúy, chỉ nhớ con nhặng, con mụ phù thủy Phi châu.

Thúy hỏi :

- Ghét Thúy à ?

Vũ lắc đầu :

- Chuyện ngày xưa.

- Thế bây giờ ?

- Bây giờ, Vũ thích dựa lưng vào cây hồi, trước nhà Thúy, thôi ác-mô-ni-ca bài Căn nhà êm ấm.

Hai đứa đi tới gần cầu Bo, và tụt xuống dốc đường. Con đường dẫn về nhỏ dần, hẹp dần, không xa dần. Mà, Vũ thì muốn không có chỗ dừng ở hiện tại. Cứ đi. Đi mãi. Đi cạnh Thúy, tay trong tay, bước nhẹ vào chiêm bao, hái những trái mơ chín vàng. Đèn phố đã lên. Những ngọn đèn tĩnh lự bao giờ cũng vàng vọt, hiu hắt. Chưa từng lần nào Vũ thấy những ngọn đèn buồn thế. Những con mắt đêm của thị xã đang nghĩ gì ?

- Chiều mai, Vũ lại đón Thúy, nhé !

- Ừ, chiều mai. Mình sẽ vào hồ Phúc Khánh, mình về Doan Túc, mình sang Bồ Xuyên, mình xuống An Tập... Mình đi hết những nơi mình đã đi.

- Làm gì ?

- Để nhớ mãi.

Để nhớ mãi, Vũ vẫn bị ám ảnh bởi sự chia ly. Đường như, ồn ào, náo động là hứa hẹn một buồn tênh, căm nín. Chiến tranh sẽ về đây. Chiến tranh sẽ làm róm máu thị xã êm đềm. Chiến tranh nào cũng ghét kỷ niệm. Và, nó sẽ chặt đứt gốc cây hồi, trước cửa nhà Thúy, làm những con chim nhỏ sớm mai trốn lẩn, sợ hãi. Chỉ cần một chút thoáng qua, chiến tranh đã gây vô số mất mát. An ủi mình bằng cách nào, nỗi ám ảnh cũng không chịu tan biến. Bảo vệ quê hương của mình, là phải chiến đấu. Vũ sẽ không sợ chiến đấu. Mà, rất sợ, sau cuộc chiến, có thứ gì mất mát, rơi rụng, đổ vỡ.

Đã tới phố nhà Thúy. Vũ cố bước chậm hơn. Chẳng ai hỏi thúc, bước chân cứ gấp gấp. Nhà Thúy đây rồi. Cây hồi trước cửa đây rồi. Vũ rời tay Thúy, trông theo, Thúy qua cổng, vào sân, mất hút. Vũ chờ khoảng ánh sáng ở khung cửa sổ quen thuộc.

Vô tình, Thúy đã quên mở cửa sổ. Vũ không nhìn thấy khuôn mặt thân yêu rực rỡ trong mùa xuân hồng. Đêm chợt buồn ngủi. Vũ nghe lòng mình quạnh hiu. Vũ thật sự không còn bé. Muốn còn bé, Vũ phải nghiêng nghiêng hồn đào, khi tưởng nhớ. Vũ dựa lưng vào thân

cây hời. Hai tay thọc túi quần. Mắt thả trong mơ. Tiếng gió thâm thì trên đám lá. Mùi hoa hời, tự nhiên, hăng hắc tối nay. Vũ bỗng thềm hút một điều thuốc lá.

- 63 -

Cả thị xã bàng hoàng. Giặc Pháp đã đánh chiếm Hà Nội. Như, năm ngoái, tiếng súng gây hấn của xâm lăng đã vang sông núi miền Nam, lại vang sông núi miền Bắc, năm nay. Những chiếc xe Con Voi của ông Lê Văn Định nằm xếp hàng, ở bến Hà Nội, không về Thái Bình được. Tài xế và ét đành bỏ xe, chạy bán sống bán chết. Họ thuật chuyện Hà Nội cháy. Lửa bốc cao. Đứng tận Phủ Lý còn thấy lửa rực một phía trời. Dân chúng lũ lượt bồng bế, dắt díu nhau, ủa ra năm cửa Ô, tản mạn về các vùng lân cận. Chỉ có thanh niên ở lại chiến đấu, quyết bảo vệ thủ đô. Họ nói giặc Pháp đưa xe tăng, thiết giáp, khạc đạn liên hồi, san bằng những ỏ súng liên thanh kháng chiến của ta. Họ làm như tận mắt họ nhìn rõ hai bên giao tranh. Mọi người tin họ, hồi thúc họ kể chuyện Hà Nội cháy. Và, họ say sưa kể, giọng đầy phần nộ và tin tưởng. Câu chuyện truyền đi rất mau. Nội buổi tối, cả thị xã biết giặc Pháp đang bị phơi xác, trên ba mươi sáu phố phường Hà Nội. Nỗi bàng hoàng tan biến. Dân Thái Bình hướng về Hà Nội, trông chờ tin chiến thắng.

Mấy hôm sau, báo Cứu Quốc mới rao bán. Dân thị xã mua đọc. Không đủ. Chuyển tay nhau đọc. Hồ chủ tịch kêu gọi toàn dân kháng chiến, đuổi thực dân Pháp khỏi

Việt Nam yêu dấu. Trường kỳ kháng chiến nhất định thắng lợi. Khẩu hiệu mới đó. Tăng gia sản xuất là diệt Pháp. Cũng khẩu hiệu mới. Nhớ ngày Hồ chủ tịch sang Pháp dự hội nghị Fontainebleau, nhi đồng được dạy hát nhiều bài ước vọng :

Vắng bác Hồ yêu dấu
 Lòng băng khuâng cháu sầu nhớ nhung
 Bác có nhớ cháu không
 Từ lúc con chim bằng cất cánh
 Buồn thẫn thờ nhìn theo chim kia
 Nhẹ nhàng khuất trong mây
 Quay bước chân trở về
 Chờ mong tháng ngày
 Nhớ nhung bác Hồ ở nơi xa vắng
 Nổi tâm chí tranh giành
 Để quyền lợi cho nước Nam
 Trong tâm mong nghe thấy
 Khải hoàn vang khúc ca
 Mong bác mau trở về với chúng ta

Không có khúc ca Khải hoàn, khi bác Hồ hồi hương. Giặc Pháp chiếm gần hết Nam Bộ, và kéo quân ra Bắc Bộ. Bác Hồ trở về, buồn thiu. Bác Hồ khó mà vui, nghe nhi đồng hát :

Đêm trăng cháu nhớ bác Hồ
Cháu ca cháu hát cháu hô vang trời
Bác Hồ ơi bác Hồ ơi
Bác cho chúng cháu những mười cái hôn

Bác Hồ quên cả những lời hứa hẹn, trước ngày sang Pháp. Bây giờ, bác bảo trường kỳ kháng chiến. Thế là đánh nhau lâu lắm. Thế là chắc chắn có chia ly, xa cách. Trái tim Bắc Bộ bị lưỡi lê giặc đâm thủng. Toàn Bắc Bộ đau đớn, run rẩy. Nghĩ đến thù nước. Chỉ nghĩ đến thù nước. Chẳng cần nghĩ đến bác Hồ. Giặc Pháp mà chiếm xong Hà Nội, sẽ xuống Nam Định, và tràn qua Thái Bình. Dân thị xã mong mỗi thủ đô là mồ chôn giặc Pháp. Hướng về Hà Nội, tin tưởng tràn trề. Báo Cứu Quốc bán đều đều. Hà Nội đã lập đội Tự vệ thành, gồm toàn những thanh niên yêu nước, tình nguyện ở lại giữ từng căn gác, từng khu phố, từng khe cống Hà Nội. Tường nhà nọ đục thủng xuyên qua tường nhà kia, tuổi trẻ Hà Nội đứng lên làm lịch sử. Tóc lộng gió, mắt rực căm thù, tuổi trẻ Hà Nội nhào ra cướp súng giặc, giết giặc. Tuổi trẻ Hà Nội nằm giữa đường cản xe tăng. Xe tăng nghiêng nát. Không dọa nạt nổi lòng kiêu hùng. Ôm lựu đạn xông thẳng vào xe tăng. Nhảy lên xe tăng, dùng thân xác mình, bịt kín nòng súng giặc. Một mình ngao nghễ với chai xăng, đốt cháy xe tăng giặc. Giữ từng con phố, giữ từng hàng cây. Tâm hồn chiến đấu với súng

đạn tối tân của giặc. Chết cho tổ quốc. Chết cho Hà nội tồn tại, bất diệt. Thịt máu tung lên. Cây Việt Nam sẽ tươi thắm.

Báo Cứu Quốc không ngày nào quên tường thuật những cuộc chống trả gan dạ, phi thường của Tự vệ thành. Nam Bộ có Thanh niên tiên phong. Bắc Bộ có Tự vệ thành. Dân Thái Bình đọc báo, mà cảm xúc, mà chiến ngưỡng dân Hà Nội. Và, mỗi ngày, một cuộc biểu tình tuần hành đả đảo giặc Pháp, hoan hô Tự vệ thành chiến đấu anh dũng. Tiếng súng chưa vang tới Thái Bình. Sinh hoạt vẫn bình thường. Thì giờ dành nhiều cho thù hận giặc Pháp. Ở góc phố, ở sân trường, những trái bom phóng vào không khí, những lời nói rít qua kẽ răng : Căm thù giặc Pháp.

Vũ và bạn bè của Vũ, lớn thêm một chút. Lịch sử làm lớn những hồn đào niên thiếu. Lịch sử, luôn luôn, có phép nhiệm màu. Nó quyến rũ cả những ai không thích nó. Nó huyền hoặc nhiều người. Và, khối kẻ theo đuổi lịch sử, cho đến khi tỉnh giấc mê đời, mới biết mình lạc đường vào lịch sử (1). Những bài báo tường thuật những trận đánh như đùa giỡn với giặc Pháp của Tự vệ thành, khiến Vũ say mê. Nỗi ám ảnh mất mát, xa lìa đã có chỗ trốn nấp kín đáo. Tưởng tượng Pháp chiếm Thái Bình, Vũ và bạn bè của Vũ sẽ noi gương Tự vệ thành,

sẽ chiến đấu giữ từng con phố, từng bờ tường, từng mái hiên. Chắc chắn, Vũ sẽ bảo vệ con phố nhà Thúy, bảo vệ hàng cây hồi.

Vũ chiến đấu cho sự bình yên của Thái Bình, nơi Vũ sinh ra, lớn lên, hưởng trọn hoa niên, và biết yêu thương. Vũ sẽ chỉ chiến đấu vì thế, chiến đấu vì quê hương bé nhỏ của Vũ. Chiến đấu cho sum họp, gần gũi. Chiến đấu để khỏi chia lìa, ngăn cách, và buồn thảm. Ước mơ của Vũ thật giản dị. Thái Bình, mãi mãi, là Thái Bình. Chẳng cần huy hoàng, mới lạ. Mới lạ dễ thành xa lạ. Huy hoàng cũng là biên giới cách ngăn. Cứ nhỏ bé cho những tâm hồn gần gũi, thân mật những tâm hồn. Dòng sông Trà Lý có một mùa nước lũ cuộn cuộn. Rồi, lại lờ lững, êm đềm. Dòng sông ôm gọn nỗi vui buồn của cuộc đời tỉnh lý. Mùa xuân, mùa hạ rộn rã tiếng cười. Mùa thu thở dài lo lắng. Mùa đông ngồi buồn ôm kỷ niệm. Hạnh phúc làm bằng những thứ bình thường đó. Người ta phải chiến đấu, cũng bởi người ta không muốn mất hạnh phúc đơn sơ. Như Vũ, Vũ bằng lòng sống đến già ở thị xã Thái Bình. Vũ nghĩ rằng, những phương trời xa có thể rục rờ gấp ngàn lần thị xã của Vũ, không thể có cầu Bo, sông Trà Lý, đền Mẫu, hồ Phúc Khánh, cổng Kỳ Bá, những nơi Vũ đã dần trải kỷ niệm ấu thời với bạn bè. Nhất là không thể có Thúy, có hàng cây hồi mùi thơm hăng hắc khắp phố, trừ phố nhà

Thúy. Thúy là mùa xuân của Vũ, là ý nghĩa tuyệt vời của cuộc đời nối tiếp.

Thanh niên Hà Nội đang sống chết giữ Hà Nội, nhất định không bao giờ vì những khẩu hiệu, vì ảo vọng cách mạng, vì thích làm lịch sử, vì chủ tịch Hồ Chí Minh, vì những thúc giục phù du mà, phần lớn, chỉ vì thành phố của mình, nơi mình sinh trưởng, nơi mình ghi khắc kỷ niệm, nơi mình biết yêu, và được yêu. Người ta chiến đấu cho tình yêu, trước hết. Vũ sẽ chiến đấu cho tình yêu. Mà, tình yêu Thúy là lý tưởng chiến đấu tuyệt đối. Không vì tình yêu, không ai say mê chiến đấu. Không vì tình yêu, kẻ chiến đấu giống hệt gã điên rồ bắn bừa, chém bậy. Và, khi chiến thắng trở về, lòng kẻ chiến đấu sẽ trống rỗng, quạnh hiu. Thường là chiến bại. Bởi, có gì mong đợi mình chiến thắng trở về ? Chiến đấu cho tình yêu, chết cho tình yêu, đó là ý nghĩa rạng rỡ nhất của cuộc sống một người.

Vũ chấp nhận chiến đấu. Để, bảo vệ thị xã thân yêu của Vũ. Để, bảo vệ người thân yêu của Vũ. Để, dòng sông Trà Lý muôn thuở êm đềm. Để, cầu Bo muôn thuở vững chãi. Để, hàng cây hời, con phố nhà Thúy, muôn thuở ngát thơm. Để, mãi mãi yêu Thúy. Nhưng, có lẽ, Vũ không cần chiến đấu. giặc Pháp sẽ bị đuổi khỏi Hà Nội, Hải Phòng, Nam Bộ. Giặc Pháp sẽ bị đuổi khỏi Việt Nam. Giặc Pháp khó mà bén mảng sang Thái Bình.

- 64 -

Thế là hết hy vọng giữ Hà Nội. Giặc Pháp đã chiếm gọn thủ đô. Quân ta không kịp tiêu thổ kháng chiến. Tự vệ thành bị đánh bật khỏi thành phố kỷ niệm của mình. Dân Hà Nội tưởng chạy giặc năm bữa, nửa tháng sẽ hồi cư. Đành nước mắt đầm lệ, nhìn Hà Nội trong tay thù, rồi tản cư sống đời áo nâu, biệt ly gắm hoa, làm những chuyến phiêu lưu vô định. Giã từ Hà Nội. Theo thác lũ người Hà Nội giao thành phố cho giặc chiếm đóng, có kẻ cảm khái hèn về :

Rách tả toi rồi đôi giày vạn dặm
 Bụi trường chinh phai bạc áo hào hoa
 Má đầu xanh hèn mãi tới khi già
 Phơi nắng gió và hoa ngàn cỏ dại
 Theo tiếng gọi của những người Hà Nội
 Trở về trở về chiếm lại quê hương

Hà Nội mất, khắp nơi xúc động. Hải Phòng cũng mất luôn. Các chiến sĩ thành Tô tạm biệt dòng sông Cẩm. Những thành phố chưa bị giặc kéo tới, được lệnh tiêu thổ kháng chiến. Nam Định rục rịch phá nhà, đốt cháy dinh thự. Những cây cầu quan trọng, những khúc đường rầy bị giật sập, lật lên. Thái Bình còn ở quá xa, nên chỉ chuẩn bị tiêu thổ kháng chiến, và chờ đợi chiến đấu tiêu

diệt giặc. Thái Bình là mồ chôn thực dân Pháp. Khẩu hiệu đầy lửa và tin tưởng. Sinh hoạt không có gì thay đổi. Phố xá vẫn buôn bán tấp nập. Trường học vẫn mở cửa. Báo Cứu Quốc kêu gọi toàn dân đoàn kết kháng chiến chống Pháp, và cho rằng, mất Hà Nội không thể là mất Việt Nam. Quân ta sẽ tổng cô giặc Pháp khỏi thủ đô, ngày gần đây.

Hôm nghe tin Hà Nội thất thủ, Vũ thả bộ đến nhà Thúy. Hai tay thọc túi quần, Vũ cúi đầu, lặng lẽ đi. Nhiều sợi khói buồn vương ở mắt Vũ. Hà Nội chiến đấu anh dũng, thế mà còn bị mất, thì dễ gì Thái Bình giữ nổi? Câu hỏi luẩn quẩn trong đầu óc Vũ. Nhất là lệnh tiêu thổ kháng chiến. Không để một căn nhà, một hàng cây, một viên gạch nào lọt vào tay giặc. Phá đồ, đốt cháy hết trước khi giặc tới. Giặc tới với những đồng gạch hoang tàn, với những hàng cây ngã gục thê lương. Giặc đến với đồng không, nhà trống. Như vậy thị xã của Vũ sẽ bị thiêu hủy. Con đường số 10, từ bến đò Tân Độ, xuyên qua phố chính, qua cầu Bo, sang Hải Phòng, sắp bị đào xẻ. Những cây cầu sắp bị gài mìn cho nổ tung. Vũ thương cầu Bo vô vàn. Chắc rồi cầu Bo cũng bị giật tung. Vũ sẽ khóc hết nước mắt. Sự chia lìa, ngăn cách, đổ vỡ, mất mát không còn mơ hồ cảm thấy nữa. Nó đã hiện dần, rõ ràng, đáng cay, và ác nghiệt. Nỗi ám ảnh, tưởng đã trốn mất, lại xuất hiện. Vũ không thể tin

rằng thị xã của Vũ vẫn nguyên vẹn những hình ảnh thân yêu, khi chiến tranh lướt qua. Vũ chớp mắt, nghe lòng dậy lên những xót xa, bùi ngùi.

Đã đến cửa nhà Thúy. Vũ không muốn gặp Thúy ngay. Vũ đứng dựa lưng vào thân cây hòe quen thuộc, ngẩn ngơ, như cậu trai vừa biết yêu đã thất tình. Cánh cửa sổ mở rộng. Thúy đang mong Vũ, chờ Vũ tới sớm hơn giờ hẹn. Thúy xuýt phì cười, thấy Vũ lim dim đôi mắt :

- Vũ ngủ gật đấy à ?

Vũ mở mắt. Khuôn mặt Thúy hiện giữa khung cửa sổ, một sáng nắng hiền tĩnh lý, đẹp tựa chiêm bao. Gió ngoan bỗng lượn qua lá hòe. Gió yêu lá. Gió và lá thầm thì tình tự. Chẳng biết gió và lá có nghĩ ngày xa nhau, ngày tiêu thổ kháng chiến, ngày cây gục đổ, lá úa vàng chết, và gió đậu trên những đồng gạch vụn nát, tương tư lá ?

Thúy giơ tay vẫy :

- Lại đây, Vũ.

Vũ dời thân cây hòe, chậm chạp bước tới. Cánh tay Thúy vẫn đề ra ngoài song cửa. Vũ cầm cánh tay nồn nà của Thúy, bằng cả hai tay mình. Một bàn tay Vũ mơn

man bàn tay Thúy. Vũ nâng niu bàn tay Thúy, nâng niu mùa xuân của mình.

- Vào nhà với Thúy, đi !

- Vũ đứng ngoài được rồi.

- Sao hôm nay Vũ buồn thế ?

- Vũ buồn à ?

- Ừ, buồn ghê. Mắt Vũ như dính nước mắt. Vũ vừa khóc, hử ?

- Không.

Vũ cười. Nụ cười không giống nụ cười hôm qua :

- Thúy bảo Vũ không biết buồn mà ?

Thúy nói :

- Hôm nay, Vũ buồn.

Vũ nhớ vụ lụt năm ngoái, một mình chống bè vào phố nhà Thúy. Vũ buông sào, ngồi giữa bè thổi ác-mô-ni-ca. Tiếng nhạc lan tỏa trên mặt nước. Một vùng ánh sáng, từ khung cửa sổ nhà Thúy, đủ soi sáng lối dẫn Vũ tới thế giới thần tiên của Vũ. Tay Vũ lạnh. Tay Thúy làm ấm tay Vũ. Mùa xuân Thúy làm ấm mùa đời Vũ. Ngọn cỏ

Vũ ngậm ngọn sương Thúy long lanh. Và, giọt sương đó, bây giờ, muốn tan biến, muốn bắt ngọn cỏ héo hắt, úa vàng. Nắng lửa thích làm tan rã những giọt sương mai. Chiến tranh thích làm cuộc đời héo hắt, mòn mỏi.

- Đạo ấy vui, Thúy nhỉ ?

- Đạo nào ?

- Đạo Vũ nhốt con chim khuyển vào túi quần xoóc đem cho Thúy ấy. Thúy nuôi chim bằng cái ẩm tích. Vũ ăn cắp cái lồng bẫy chim khuyển của thằng Hội, nhớ chưa ?

Giọng Vũ chìm trong xa vắng :

- Đạo ấy, chưa có đảo chính, cách mạng... Đạo ấy, chẳng ai nghĩ chuyện chiến tranh, chẳng ai nghĩ có ngày thị xã mình sẽ bị tiêu thổ kháng chiến.

Thúy hỏi;

- Tiêu thổ kháng chiến là gì ?

Vũ buồn buồn :

- Là mình phải đập phá nhà mình, chặt cây hồi trước cửa nhà mình, giật đổ cầu Bo.

Thúy chớp mắt :

- Rồi mình ở đâu ?

Vũ thần thờ :

- Mình dời thị xã mà đi, như dân Hà Nội bỏ Hà Nội mà đi. Gọi là dân tản cư đó, Thúy ạ. Tản cư là yêu nước.

- Mình tản cư đi đâu ?

- Không biết.

- Thúy không muốn đi đâu. Tại sao mình phải bỏ nhà mình ?

Thúy quên mất lời ông chủ tịch Thái Bình mà, hôm nào, ở bờ sông, Thúy đã nhắc Vũ. Đôi mắt Thúy cũng đã vương khói buồn :

- Không giữ thị xã mình à ?

Vũ khẽ lắc đầu :

- Chỉ còn hy vọng.

- Hy vọng gì ?

- Pháp đừng về Nam Định. Pháp về Nam Định là Thái Bình tiêu thổ kháng chiến. Cả trường học cũng bị

tiêu thổ.

- Phá trường học ?
- Phá luôn nhà thương.
- Phá tất cả ?
- Phá hết.

Thúy sững sờ nhìn Vũ :

- Mình sắp xa nhau ?

Vũ ghen ngào :

- Mình sắp xa nhau...

Trái cây tưởng chín dần, và ngon ngọt. Trái cây đã chín thật nhanh, và làm ê răng Vũ, ê răng Thúy. Chưa bao giờ, Vũ nghĩ, có lần Thúy nói một câu ngắn ngủi mà buồn não ruột. Tháng giêng vừa tới hiền dịu, đã tháng năm quái ác. Và, tháng chạp sâu thẳm gần kề. Cuộc đời tình lý sắp bị bão táp thổi tung, cuốn mất hút. Vũ nắm chặt tay Thúy :

- Chắc giặc Pháp không sang Thái Bình đâu, Thúy ạ !

Thúy đưa cánh tay trái, luồn nốt qua song cửa, đặt lên vai Vũ :

- Thế là không tiêu thổ ?

- Tiêu thổ cũng không sợ, nếu giặc đừng tới. Mình phá rồi mình làm lại.

- Những cây hồi trồng lâu lắm.

Vũ lặng thinh. Những cây hồi trồng tự đời nào nhỉ ? Có lẽ tuổi cây nhiều hơn tuổi Vũ.

- Mình không phải xa đây, thì những cây hồi sẽ mau lớn.

- Nhỡ người ta không trồng hồi thì sao ?

Vũ rời tay Thúy. Xót xa đùn dần, ngập lụt tâm hồn Vũ. Vũ quay mặt ra đường :

- Vũ về đây.

Bàn tay Thúy không còn đặt trên vai Vũ nữa. Biên giới ngày mai giống hệt khung cửa sổ. Khung cửa sổ đóng kín mít, không tỏa nổi một chút ánh sáng. Rồi, Vũ chỉ biết nhớ Thúy. Vũ sẽ khóc. Vũ chạy ra đường. Vũ chạy nhanh, lẩn trốn một ưu phiền đang đuổi Vũ. Thúy nhìn theo. Đôi mắt vương thêm bụi. Đôi mắt chớp mau. Hạt bụi không chịu trôi theo nước mắt.

(1) Tên một tiểu thuyết của Nguyễn Mạnh Côn viết, để kính dâng anh hồn Lan Khai đã bị học trò của mình cho vào rọ, dìm chết

- 65 -

Lại một lớp vôi mới quét khắp đường phố thị xã. Những khẩu hiệu cũ được quên đi. Cách mạng làm cho những bức tường dày thêm, nhờ những lớp vôi mới. Nét chữ của các anh ở phòng thông tin, mỗi ngày, một đẹp, vì viết khẩu hiệu luôn luôn. Thái Bình là mồ chôn thực dân Pháp. Khẩu hiệu máu lửa này đã bị khẩu hiệu Tản cư là yêu nước đè lên. Toàn dân kháng chiến là yêu nước, khẩu hiệu xoáy vào da thịt từng người. Khẩu hiệu gọi đồ võ và chia ly. Người Hà Nội, người Hải Phòng, lác đác, tản cư về Thái Bình. rồi, người Thái Bình tản cư về đâu ? Nỗi buồn không thấy diễn tả trong những khúc hát, câu thơ. Kháng chiến như một viên ngọc đánh bóng rực rỡ, như một phép tích màu nhiệm. Chung quanh nó, được vây kín bởi lớp sương màu lãng mạn, và cùng những rung động tuyệt vời :

Lúc kháng chiến xa nhà nhịp theo đời sống mới
 Người đi tìm chân trời nơi miền quê
 Lúc phá hết phố phường biệt ly đời gấm hoa
 Người vui đời áo nâu
 Quên hết u sầu
 Và đoàn người đi miên man không ngại gian nan
 Người bàng hoàng đưa câu ca theo nhịp chân không

Lớp sương màu lãng mạn ấy, không thể làm yên tâm những người còn ở lại với thành phố nguyên vẹn của họ. Giã từ là chuyện cam đành, không bao giờ là ước vọng. Giã từ thành phố kỷ niệm của mình, giã từ đồng gạch vụn, hàng cây gục đổ, như giã từ một tình yêu thấm thiết. Dân Thái Bình sẽ đau đớn lắm, nếu phải phá hết phố phường, theo nhịp chân không, lang thang trên nẻo đường gian nan vô định. Mái nhà tượng trưng cho gia đình. Không người Việt Nam nào không yêu mái nhà. Bán nhà đã rỏ máu mắt, phá nhà sẽ quặn thắt ruột gan. Bên Nam Định, dân chúng đang thực hiện chính sách tiêu thổ kháng chiến. Nhiều cây cầu trên đường Phủ Lý-Nam Định đã bị giật sập. Nam Định chưa tiêu thổ xong, thì giặc Pháp đã kéo về, chiếm thành phố một cách dễ dàng. Nam Định mất. Hà Nội mất. Hà Nam mất...

Thái Bình hoảng sợ. Cả thị xã náo động. Chợ búa nghỉ họp. hiệu buôn đóng cửa, trường học khép kín. Thị xã biến thành thị xã chết. Không một nụ cười. Những khuôn mặt ngơ ngác nhìn nhau. Trong nhà Vũ, mọi người đi lên, đi xuống. Cha Vũ ngồi yên, đưa tay bóp trán hàng giờ. Dì Vũ tìm kiếm va ly, sắp xếp quần áo, rồi lại giở tung ra. Mới đầu, bà tính chỉ mang theo những thứ cần thiết. Cuối cùng, thứ nào cũng cần thiết, nên không biết mang theo thứ nào. Bà lấy tiền chia cho

chồng một khoản, mỗi đứa con một khoản, dặn cất kỹ, nếu chạy giặc thất lạc, thì có tiền mà ăn. Dì Vũ khóc. Thằng Khoa bình tĩnh nhất. Nó an ủi mẹ :

- Tội nó không dám sang đây đâu.

Mẹ nó mắng :

- Ranh con, mày biết cái gì !

Khoa nói :

- Nó sang Thái Bình là nó chết. Mồ chôn thực dân Pháp ở Thái Bình. Con không chạy giặc đâu. Con ở lại với anh Vũ chiến đấu.

Vũ vỗ vai Khoa :

- Có lẽ anh ở lại.

Khoa hỏi :

- Còn em ?

Vũ đáp :

- Em tản cư với bố mẹ.

Dì Vũ quát âm ỹ :

- Câm mồm hai đứa ngay. Chúng mày có nước đánh

chó !

Cha Vũ đã rời khỏi ghế. Ông nói :

- Xem tình hình ra sao, mai một gia đình mình về Tường An. Vũ không được cãi dì.

Vũ lễ phép :

- Thừa dì, con đã lớn.

Dì Vũ dịu giọng :

- Con đừng đại dốt học đòi làm anh hùng rơm.

Vũ muốn nói cho cha và dì hiểu rằng, Vũ không thích làm anh hùng thật hay anh hùng rơm. Vũ đã xem xử tử ông Ban, đã chứng kiến anh phụ trách thiếu nhi thị xã đâm chết Tàu phù, và Vũ ghê rợn. Vũ yêu thị xã, yêu mái nhà, yêu những người thân thiết, nên Vũ sẽ ở lại, cùng mọi người chung tình yêu với Vũ, bảo vệ thị xã Thái Bình. Vũ biết dì Vũ thương Vũ, cha Vũ thương Vũ, và không bao giờ để Vũ ở lại. Nên Vũ không nói. Vũ lẳng lẳng ra phố. Thăng Khoa chạy theo :

- Anh ở lại chiến đấu chứ ?

Vũ gật đầu :

- Anh sẽ ở lại.

Như năm nào, đội bóng của Vũ trả thù đội bóng An Tập, Khoa đi cổ vũ anh, dặn dò đơ dzê rô nhé, Khoa lại dặn dò :

- Hạ hết tội dân mũi lõ, anh nhé !

Vũ vẫy tay :

- Em vào nhà, kéo mẹ quýnh lên. Anh đi nghe tình hình.

Vũ tới ngã tư, gặp đủ mặt bạn bè đang tụ họp, bàn chuyện đánh Pháp. Luyến huên hoang :

- Mình chờ sẵn chúng nó ở bến đò Tân Đệ rồi. Yên chí đi, tội nó sẽ chết ngập sông Hồng.

Lộc xắn tay áo :

- Dân Nam Định hạng bét mới để mất thành phố. Tao sẽ noi gương Tự vệ thành.

Vũ kéo Côn, bỏ rơi bạn bè. Hai đứa lên cầu Bo, thả tầm mắt, ngắm nóc nhà thờ Sa Cát. Ồi Bò Xuyên mùa này ngon lắm. Dòng sông trước mặt, dường như, rộng

ra, mênh mông. Vũ khoác vai bạn :

- Màỵ có ở lại không ?

- Có.

- Chúng mình sẽ đục thủng tường xuyên qua nhà nhau.

- Mẹ tao về Ô Mễ rồi. Mai bố tao về. Tao sẽ trốn ở lại. Thị xã lập đoàn Thiếu niên xung phong. Chúng nó ghi tên tập nập.

- Tại sao màỵ ở lại ?

- Vì màỵ ở lại, chúng nó ở lại. Chúng mình không thể xa nhau. Ở lại, để được gần nhau.

- Màỵ cũng sợ xa nhau à ?

- Ừ, tao không muốn xa màỵ, Vũ ạ ! Có nhiều thứ làm tao khó lòng xa thị xã. Trường mới đóng cửa, tao đã buồn rồi. Ở lại, tao chẳng sợ gì, chỉ sợ tiêu thổ kháng chiến. Cầu Bo bị giật, chắc tao điên mất. Chúng mình đã đi mòn cả cầu. Máy hôm nay, xe hàng không chạy, tao nhớ mùi khói quá. Màỵ có gia nhập đoàn Thiếu niên xung phong không ?

- Không. Tao giữ phố nhà tao, và hàng hồi...

Vũ sợ Côn buồn, không nói rõ hàng hồi nhà Thúy.
Vũ tiếp :

- Mà, đã chắc gì phải đánh nhau.

Côn nắm tay bạn :

- Vũ này...

Vũ chớp mắt :

- Gì ?

- Tao hỏi mày một câu, nhé !

- Hỏi đi.

- Nếu chúng mình không được ở lại, mọi người không được ở lại, chúng mình sẽ xa nhau bao nhiêu lâu ?

- Chịu.

- Thí dụ xa nhau năm năm, gặp nhau, chúng mình còn thân nhau không ?

- Vẫn thân nhau.

- Còn mày tao không ?

- Còn.

- Tao sợ xa nhau lâu, chúng mình thành người lớn, gặp lại nhau sẽ ngỡ ngàng.

- Chúng mình không xa nhau.

- Vũ ạ !

- Gì ?

- Rồi chúng mình sẽ xa nhau.

Câu nói của Côn giống câu nói của Thúy. Ngân hơn hai tiếng. «Mình sắp xa nhau». Thúy đã nói với Vũ thế. Và, vũ buồn khôn tả. Vũ phải chạy trốn nỗi buồn. Rồi chúng mình sẽ xa nhau. Côn lại bắt Vũ buồn thêm. Vũ chợt nhớ thầy Đàn, nhớ những người bỏ đi, sau những đêm lòng bắt Vencuzendơ. Từ cách mạng, xảy ra vô số chia ly. Trước đó, không ai nghĩ chuyện chia ly hay dòi bỏ thị xã, phiêu bạt phương trời mù mịt. Tỉnh ly như một cái nôi êm ái, ru ngủ đời sống. Cái nôi đu đưa nhẹ nhàng, đều đặn. Đời sống ít phiền muộn, nhiều thiết tha. Và, hạnh phúc bình thường, đơn giản. Bây giờ, phiền muộn nhiều, xót xa lắm. Ngay cả những người mình tưởng sống gần gũi nhau tới già cũng nói chuyện sẽ xa mình, mãi mãi, xa đến ngỡ ngàng vời vợi.

Vũ ghì chặt bạn :

- Tao không muốn xa mày.

Côn lặng thinh. Gió thổi tung tóc hai người niên thiếu. Một lát, tưởng chừng rất lâu, nổi buồn như gió lướt nhẹ trên mặt nước. Nổi buồn dần trải dài hun hút, thâm sâu vô tận. Côn kéo tay Vũ :

- Về đi. Đứng đây, tao khóc mất.

Đến giữa phố chính, Côn chia tay bạn, dặn dò :

- Tối nay, sang nhà tao chơi.

Vũ men theo vỉa hè, lăm lũi bước, định rẽ vào nhà Thúy. Tới đầu phố, Vũ ngập ngừng. Vũ sợ buồn. Tỉnh lý đang ngập lụt nổi buồn, và Vũ là chiếc bè trôi lênh đênh trên nổi buồn đó. Những người khác đang chơi với dưới dòng nước lụt. Ôi, tỉnh lý của Vũ, quê hương của Vũ ! Nô lệ, tù đầy, chết đói, chết no, roi vọt thực dân, kiếm thép phát xít, chân phù đồng minh, đảo chính, tai họa chiến tranh, đông bão, lụt lội, cách mạng, thù hận, nghi ngờ, kháng chiến, tiêu thổ, và còn nổi tiếp những gì nữa? ồn ào đã lắng đọng. Hoan hô đã chìm khuất. Đả đảo đã biến lặn. Lúc này, chỉ còn cô đơn, mòn mỏi, hãi hùng. Vũ thương tỉnh lý Thái Bình, thương quê hương muôn vãn. Quê hương Vũ đó, muốn an phận chẳng

xong. Cựa mình thoát số kiếp hẩm hiu, lại thấy hẩm hiu hơn trong cuộc đời. Vũ cúi đầu đi. Nghẹn ngào.

- 66 -

Bắt đầu là cầu Kim bị giạt sập. Cầu Kim nằm trên đường số 39, từ thị xã xuống phủ Kiến Xương, huyện Tiền Hải. Muốn qua làng Thanh Nê, quê hương cô Trương Quỳnh Như, người yêu mộng tưởng của Tiêu Sơn tráng sĩ Phạm Thái, phải qua cầu Kim. Cầu Phúc Khánh trên đường số 10, đoạn Tân Độ-Thái Bình; cầu Nghìn, cầu Đồng Bằng, và nhiều cây cầu nhỏ bé không tên, đoạn Thái Bình-Hải Phòng, khuyu ngã hết chân, nằm bất động như người tê liệt. Mặt cầu đổ nghiêng, y hệt cái xác tàu đắm. Xe cộ không thể đi qua.

Đường số 10, chi chít hố chữ chi. Cứ cách vài trăm thước, lại có vài chục thước hố, kéo dài mấy chục cây số. Xe tăng, tàu bò của giặc Pháp khó lòng sang Thái Bình. Lệnh tiêu thổ kháng chiến đã ban hành. Thời hạn phá hủy nhà cửa thật ngắn. Quá thời hạn ấn định, chính phủ sẽ tiêu thổ giùm. Người ta định giạt đổ cầu Bo, nhưng gặp sự phản đối mãnh liệt của dân chúng mười hai phủ, huyện. Các đại diện về thị xã trình bày lý do, xin chính phủ đừng giạt đổ cầu Bo. Nếu giạt đổ cầu Bo, nước lũ dồn ứ, không thể thoát nhanh ra biển, đe điều sẽ vỡ lung tung.

Sau mấy ngày chờ quyết định của chính phủ, ông chủ tịch Thái Bình báo tin vui : Không giật đổ cầu Bo. Người sung sướng nhất là Vũ. Thị xã mở màn tiêu thổ, bằng cách đưa người họ hàng ở nhà quê lên vác cánh cửa, khuôn bàn ghế, tủ, sập về quê mình, hy vọng sẽ hồi cư cùng với đồ đạc nguyên vẹn. Những gia đình quê gần thị xã còn cho người vác cả rui, mè, bậc cửa, đem về ngâm dưới ao, đợi khi kháng chiến thành công, thì khiêng lên thị xã xây dựng lại nhà cửa. Tiêu thổ là những ngày thê thảm nhất của thị xã. Mỗi khuôn mặt, một nỗi đau khổ.

Người ta vừa khóc, vừa phá vỡ nhà mình, phá vỡ công trình, phá vỡ ước vọng của một đời người, dành dụm tiền bạc, gom góp công lao. Mồ hôi, nước mắt là gạch, là vữa. Gạch vữa vụn nát dưới những nhát búa thương yêu ! Căn nhà chứa đựng bao nhiêu kỷ niệm của bao nhiêu đời người. Kỷ niệm ấy đang bị tiêu hủy tàn nhẫn, theo lệnh chủ tịch Hồ Chí Minh : Không để một căn nhà, một mái hiên lọt vào tay giặc. Pháp chưa sang Thái Bình, đã đổ vỡ, sầu thảm. Chúng sang Thái Bình, chắc chắn còn đổ vỡ, sầu thảm gấp bội.

Dân Thái Bình đã quên hẳn lời nói, hôm nào, của Hồ chủ tịch : Pháp sang Thái Bình là có thái bình. Ngay cả những hứa hẹn thắng lợi trước ngày Hồ chủ tịch qua

Pháp dự hội nghị Fontainebleau, những huyền thoại thêu dệt quanh những ngày Hồ chủ tịch ở Pháp, cũng được quên đi. Muối đang sát lên vết thương của dân thị xã. Ai thiết nhớ chuyện René Coty, đứng trên tam cấp điện élysée, chìa tay bắt tay Hồ chủ tịch. Hồ chủ tịch lơ đi, đợi bước lên, đứng ngang hàng René Coty, mới chịu bắt tay. Bây giờ, phá đổ nhà cửa chính mình gây dựng là chuyện thấm thía đời đời. Và, Hồ chủ tịch không về cùng dân Thái Bình, chứng kiến cảnh tiêu thổ kháng chiến. Lúc này đây, Hồ chủ tịch sẽ chỉ được rước đón bằng những tiếng thở dài ảo não, những đôi mắt mờ lệ nuôi tiếc. Hoa thật, hoa giấy đã là gạch vụn. Chẳng còn ai đủ tinh thần hoan hô Hồ chủ tịch nữa.

Cái đám dân vốn quen im lặng, càng im lặng thêm. Nhiều người cố nán phá nhà, để sống thêm với kỷ niệm ít ngày. Phố chính tiêu thổ làm gương. Nhà thương, Vọng Cung, dinh tổng đốc, công sứ cũ san bằng địa. Đền Mẫu hoãn tiêu thổ. Hai ông hộ pháp đứng nguyên, với bộ râu bị đứt gần hết. Trong vòng tuần lễ, nhà cửa thị xã đổ nát quá nửa. Nhà thờ hoãn tiêu thổ. Cả dãy trường học của các bà xơ cũng hoãn tiêu thổ luôn. Cuối cùng, thị xã còn mỗi đền Mẫu, nhà thờ, trường bà xơ, và nhà Vạn Phát Tường, chuyên làm bánh trung thu, là thoát lệnh tiêu thổ kháng chiến.

Bạn bè của Vũ theo gia đình tản cư về các phủ, huyện thật xa, hoặc về làng cũ. Chia ly khỏi sự từ đây, khỏi sự ngay mảnh đất quê hương mình. Côn đã xa Vũ rồi. Luyện, Lộc, Long đã xa Vũ rồi. Những hình ảnh thân yêu chìm khuất. Những sợi dây mật thiết quấn chặt đời Vũ lỏng dần, và mất hút. Vũ không được ở lại giữ thị xã. Còn gì đâu mà giữ ? Hàng hồi thấp nhỏ, dầu không bị đồn, chắc sẽ chết vì buồn. Tất cả phải rời khỏi thị xã.

Mấy đêm chót, thị xã giống hệt bãi tha ma. Máy điện đã phá hủy. Cái hồ chứa nước cao ngất trong sân trường gục gãy lưng chừng. Bao nhiêu cột đèn ngã rạp. Thái Bình chưa là mồ chôn giặc Pháp, đã là mồ chôn hy vọng được sống an phận của nhiều người. Những ngọn đèn dầu le lói, trên những đồng gạch vụn, bắt phát khóc. Dưới ánh trăng mờ, nhìn những bờ tường lởm chởm, trông rợn tóc gáy. Chuột gián, cóc nhái chết tập thể. Chim muông bỏ thị xã bay đi. Thật sự, không còn gì. Và, không ai ngờ, sau cách mạng, là một định mệnh khắt khe. Vũ nán lại thị xã với cha. Bác phán Thụy, dùng dằng, chưa muốn tản cư. Mãi hôm người ta dọa ai không tản cư, sẽ bị xử tử, những người cố tình nằm ở đồng gạch nhà mình hít hà mùi đất mới chịu giã từ thị xã.

Vũ chạy sang nhà Thúy. Bác Thụy trai ngồi ngoài vỉa hè buồn thiu. Bác gái khập khểnh, đi đi lại lại, trên đồng tường gạch ngổn ngang. Thúy đứng dựa lưng vô thân cây hời, mắt đăm lẹ. Vũ bước nhẹ, đến cạnh Thúy. Im lặng. Vũ đưa tay đặt lên vai người yêu bé nhỏ. Thúy bỗng ôm chầm lấy Vũ, òa khóc. Tự bao giờ, Vũ chẳng rõ, cha đã tới, và đang nhỏ to an ủi vợ chồng bác Thụy. Cũng là an ủi mình. Vũ áp má mình vào má Thúy. Má Thúy ướt nước mắt. Vũ vuốt ve tóc Thúy, vỗ về :

- Nín đi, Thúy.

Thúy ôm chặt Vũ, nức nở :

- Rồi mình có trở về không ?

Vũ ứa nước mắt. Nước mắt nhỏ xuống tóc Thúy. Vũ hôn tóc Thúy. Vũ hôn má Thúy. Vũ hôn môi Thúy. Mùa xuân của Vũ không thể mất. Mùa xuân ấy đã ngự trị tận đáy hồn Vũ, và chẳng một thứ lệnh nào bắt phá hủy nổi. Khi hương tóc Thúy, mật ngọt môi Thúy, ấm nồng da thịt Thúy còn làm Vũ xao xuyến, băng khuâng, rạo rực ngay trên cả điêu tàn, đổ vỡ, thì Vũ sẽ trở về làm lại được vùng trời tỉnh lý thân yêu cũ. Vùng trời rực rỡ hơn, hiền mộng hơn, thắm thiết hơn. Khoảnh khắc mơ ước tuyệt đời, Vũ thấy mình đầy phép tích linh thiêng. Vũ hôn lên mắt Thúy :

- Vũ sẽ trở về. Chúng mình sẽ trở về.

Vũ chỉ nói thế. Vũ, và cả Thúy nữa, mơ hồ, nghe tiếng trái tim Vũ thầm thì :

- Anh sẽ chiến đấu, để trở về sống mãi bên em.

Gói hành lý ném trúng chân Vũ kèm lời hối giục :

- Hết giờ rồi, đi thôi con, kéo nguy hiểm.

Vũ gỡ nhẹ tay Thúy ra. Đôi tay mảnh mai của Thúy còn đang rộng, như muốn níu kéo. Vũ cúi xuống nhặt gói hành lý. Đôi tay Thúy rã rời, hệt hẫng.

- Giã từ Thúy.

- Giã từ Vũ.

- Tạm biệt em.

- Tạm biệt anh.

Vũ bước lùi. Bước lùi. Mắt Vũ mờ dần. Hình ảnh
Thúy nhạt nhòa. Thúy trông theo. Vầy vầy. Sương mù
đã phủ kín tình ly. Sương mù giữa trưa nắng gắt. Chẳng
ai nhìn rõ ai. Vũ đã băng qua một khúc rẽ.

7-1-1972

(Ngày kỷ niệm mười năm thành hôn)